

Interreg

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΑνΔιΚαΤ

Αναπτυξιακή Εταιρεία Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου - Ενεργειακή
Α.Ε.: Επιχειρηματικό Σχέδιο (Π6.2.2)

31/12/2021

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ: ΑνΔικαΤ - Καταδυτικές Διαδρομές σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου - Ανάπτυξη Δικτύου Καταδυτικού Τουρισμού

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

Δικαιούχος: Αναπτυξιακή Εταιρεία Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου - Ενεργειακή Α.Ε.

Ανάδοχος:

Ένωση Εταιρειών

**«NOISIS Σύμβουλοι Επιχειρησιακής
Στρατηγικής και Ανάπτυξης Α.Ε.»**
Κανελλοπούλου 15, Κηφισιά,
Τ.Κ. 252 48, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 455299, Fax:2310 434130
E-mail: info@noisis.gr,
URL: www.noisis.com.gr

ΓΝΩΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.
Καραολή & Δημητρίου 20, 551 31, Καλαμαριά,
Θεσ/νίκη
Τηλ. – Φαξ: 2310 403371 – 2
E-mail: info@gnosianaptixiaki.gr
URL: www.gnosianaptixiaki.gr

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. Προσδιορισμός Περιοχής	5
1.1. Γεωγραφικές συντεταγμένες – Γεωμορφολογία περιοχής	5
1.2. Σχέσεις με άλλες γεωγραφικές ενότητες.....	6
1.3. Προσδιορισμός Θέσης.....	8
2. Στρατηγική που διέπει τις παρεμβάσεις σε παράκτιες περιοχές / περιοχές ενδοχώρας	13
2.1. Χωροταξικό πλαίσιο	13
2.2. Τουριστική ανάπτυξη	15
2.3. Επενδύσεις	18
3. Έρευνα αγοράς	20
3.1. Στοιχεία διεθνούς τουρισμού	20
3.2. Στοιχεία Ελληνικού τουρισμού	22
3.3. Περιφερειακά χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τουρισμού	35
3.4. Αφίξεις - Εισπράξεις	44
3.5. Στοιχεία Ρόδου.....	44
3.6. Στοιχεία κλάδου τουρισμού καταδύσεων.....	51
3.6.1. Καταδυτικός τουρισμός στο εξωτερικό	51
3.6.2. Καταδυτικός τουρισμός στην Ελλάδα.....	52
3.6.3. Στατιστικά Στοιχεία.....	57
3.7. Προοπτικές καταδυτικού τουρισμού στην εξεταζόμενη περιοχή.....	61
4. Φορέας διαχείρισης	65
4.1. Σύντομη περιγραφή του φορέα	65
4.2. Υπάρχουσα εμπειρία.....	65
5. Οργάνωση φορέα διαχείρισης	66
6. Παρεχόμενες υπηρεσίες	66
7. Βιωσιμότητα – χρηματοοικονομική ανάλυση	69
7.1. Παραδοχές επιχειρηματικού σχεδίου	69
7.2. Επισκεψιμότητα – Πληρότητα	70
8. Συμπεράσματα	76

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός του παραδοτέου είναι η κατάρτιση Σχεδίου Δράσεων και Επιχειρηματικού Σχεδίου για την ανάπτυξη και λειτουργία των προστατευόμενων περιοχών/καταδυτικών προορισμών τα οποία θα δημιουργηθούν ή θα ενισχυθούν με βάση τα αποτελέσματα του παρόντος έργου. Το Επιχειρηματικό Σχέδιο και η συνακόλουθη ανάλυση βιωσιμότητας θα βοηθήσουν στον καθορισμό των οικονομικών επιπτώσεων στο σύνολο των περιοχών- στόχων, ενώ θα συνδράμουν στην εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας που επιφέρουν οι καταδυτικές διαδρομές στο τουριστικό προϊόν της περιοχής. Επιπρόσθετα η ανάλυση αυτή θα παρέχει το αναγκαίο υπόβαθρο πληροφοριών για τη δημιουργία μελλοντικών επενδύσεων στις περιοχές-στόχους.

Ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα των ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού και συγκεκριμένα του θαλάσσιου τουρισμού με σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης στη χώρα μας. Αφορά ένα αρκετά μεγάλο σύνολο ατόμων το οποίο αποτελείται από τουρίστες με ένα κοινό ενδιαφέρον, την εξερεύνηση του βυθού της θάλασσας. Θεωρείται μια ιδιαίτερη ποιοτική μορφή τουρισμού, καθώς προσελκύει κυρίως άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου αλλά και υψηλότερου εισοδήματος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διαθέτουν μεγαλύτερες οικονομικές δυνατότητες για την πραγματοποίηση των διακοπών τους.

Σύμφωνα με Διεθνές μελέτες υπάρχουν περίπου 25 εκατομμύρια πιστοποιημένοι δύτες Παγκοσμίως εκ των οποίων τα πέντε εκατομμύρια είναι ευρωπαίοι σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό (World Tourism Organization). Περίπου 1,5 εκατομμύρια ενεργοί δύτες πραγματοποιούν τουλάχιστον ένα ταξίδι κάθε χρόνο κάνοντας έως 10 διανυκτερεύσεις σε μακρινούς προορισμούς δαπανώντας σημαντικά ποσά.

Σύμφωνα με όλα αυτά γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο συγκεκριμένος τομέας τουρισμού αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική πηγή εσόδων για την τουριστική βιομηχανία. Ο καταδυτικός τουρισμός έχει τεράστιες προοπτικές ανάπτυξης για τη χώρα μας. Ο βυθός των ελληνικών θαλασσών διαθέτει φυσικό πλούτο ο οποίος αποτελεί αντικείμενο για εξερεύνηση από τους ερασιτέχνες δύτες.

Η αξιοποίηση των «υποβρύχιων καταδυτικών πάρκων» μπορεί να δώσει μια σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων καταδυτικού τουρισμού. Η υποβρύχια περιήγηση σε προστατευμένους υποθαλάσσιους χώρους με ειδικά υποθαλάσσια αξιοθέατα και ειδικές ξεναγήσεις για τις υποβρύχιες μοναδικότητες είναι κάποιες απ' αυτές. Για όλους τους λάτρεις των καταδύσεων μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης και παράλληλα να ενισχύσουν την προσπάθεια για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου καθώς οι καταδύσεις μπορούν να γίνονται κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου σε 12 μήνη βάση.

1. Προσδιορισμός Περιοχής

1.1. Γεωγραφικές συντεταγμένες – Γεωμορφολογία περιοχής

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται στο Νοτιοανατολικό άκρο της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διοικητικά περιλαμβάνει τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει συνολική έκταση 5.286 km² και καλύπτει το 4% της συνολικής έκτασης της χώρας, με έδρα την Ερμούπολη του νησιού της Σύρου.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑ) εκτείνεται σε μία μεγάλη θαλάσσια ζώνη, από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο). Διαθέτει συνολική επιφάνεια ακτών 5.055 km², με συνολικό μήκος ακτογραμμής 3.281 km². Αποτελείται από 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται τα 48, και 178 βραχονησίδες.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους τα νησιά της Περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου είναι μικρά και δεν έχουν ζώνες με μεγάλες υψομετρικές διαφορές. Γι' αυτό τον λόγο η βλάστηση που σχηματίζεται σε αυτά είναι συνήθως φρύγανα και Μακκία (χαμηλή βλάστηση) καθώς και περιορισμένα δάση από Τραχεία Πεύκη.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, ως τμήμα του ευρύτερου μεσογειακού οικοσυστήματος, έχει να επιδείξει ένα περιβάλλον πλούσιο σε ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα (καταγεγραμμένα στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας & στο Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Ειδών Φυτών της Ελλάδας) είδη χλωρίδας και πανίδας. Ο υψηλός βαθμός διατήρησης της βιοποικιλότητας, σε συνδυασμό με την ευθραυστότητα των νησιωτικών συστημάτων, έχει συντελέσει στην αναγνώρισή της από την διεθνή επιστημονική κοινότητα ως εξαιρετικά σημαντικής από οικολογική άποψη.

Πλήθος βραχονησίδων και ακατοίκητων νησίδων αποτελούν ζωντανά εργαστήρια της φύσης και έσχατα καταφύγια για σημαντικό αριθμό ειδών πανίδας.

Η χλωρίδα των Κυκλάδων αποτελείται από 1.640 περίπου φυτικά είδη και, όπως φαίνεται από τα μέχρι σήμερα γνωστά στοιχεία, περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό (περίπου 145) ελληνικών ενδημικών ειδών και υποειδών. Στο Ανατολικό Αιγαίο, συμπεριλαμβανομένων των Δωδεκανήσων, καταγράφονται περίπου 2.200 είδη από τα οποία τα 86 είναι ενδημικά.

Ιδιαίτερα πλούσια είναι και η πανίδα (χερσαία και θαλάσσια), με ενδημικά είδη και είδη για τα οποία τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου αποτελούν όριο εξάπλωσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ερπετοπανίδα λόγω του θερμού κλίματος και της ποικιλίας των ενδιαιτημάτων, η ορνιθοπανίδα λόγω της γεωγραφικής θέσης αλλά και της θέσης στους μεταναστευτικούς διαδρόμους, καθώς και των πολύτιμων νησιωτικών υγροτόπων (μεγάλος αριθμός των οποίων δεν υπάρχει πλέον), καθώς και η παρουσία θαλάσσιων θηλαστικών και ερπετών.

Στο θαλάσσιο περιβάλλον του Νοτίου Αιγαίου συναντάται ένα από τα πλέον σημαντικά οικοσυστήματα, τα λιβάδια ποσειδωνίας, καταφύγιο για μεγάλο αριθμό ειδών και δείκτης της σταθερότητας και ποιότητας του παράκτιου περιβάλλοντος.

Υψιστης αξίας είναι το απολιθωματοφόρο κοίτασμα νάνων ελεφάντων, αλλά και οστών ελαφιών, χελωνών και μικροθηλαστικών, στο σπήλαιο Χαρκαδιό της Τήλου, τεκμήριο της ύπαρξης ενδημικών ειδών παλαιοπανίδας. Ο *Elephas tiliensis* n. sp. υπήρξε ο τελευταίος ενδημικός ελέφαντας της Μεσογείου και της Ευρώπης.

Η υπεραλίευση, η παράνομη αλιεία, η ρύπανση και η υπερεκμετάλλευση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου από ανθρωπογενείς δραστηριότητες κατά τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν προκαλέσει επικίνδυνη μείωση της βιοποικιλότητας, απειλώντας πολλά θαλάσσια οικοσυστήματα με κατάρρευση, (Boero, 2007, και European Environment Agency 2010).

Ενδεικτική της σημαίνουσας θέσης του Νοτίου Αιγαίου στη διατήρηση της βιοποικιλότητας είναι η πληθώρα των ενταγμένων στο Δίκτυο NATURA 2000 περιοχών, το πλήθος των μικρών παράκτιων υγροτόπων υπό καθεστώς προστασίας, καθώς και η αναγνώριση άλλων σημαντικών, σε τοπικό επίπεδο, συστημάτων συμπεριλαμβανομένων των ημιφυσικών και αγροτικών. Ειδικότερα στον χώρο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εντοπίζονται:

- 2 Περιοχές Προστασίας της Φύσης: Υγρότοπος και Ακτή Ψαλιδίου Δ. Κω (Ζώνες ΠΠΦ1 & ΠΠΦ2, ΦΕΚ 571/Δ/6.7.2006), Βιότοποι Οχιάς Μήλου (ΦΕΚ 1071/Δ/22.12.2006 όπως αντικαταστάθηκε από 249/Α/2011)
- 2 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης: Πλάτανος του Ιπποκράτη στην Κω και Φυσικό Δάσος Κυπαρισσιού στον Εμπωνα (κατηγορία: βιογενετικό απόθεμα)
- 62 περιοχές ενταγμένες στο Δίκτυο NATURA 2000
- 28 Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) (Οδηγία 92/43/ΕΚ)
- 31 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την ορνιθοπανίδα (Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε από την Οδηγία 2009/147/ΕΚ)
- 3 περιοχές Ειδικές Ζώνες Διατήρησης και ταυτόχρονα Ζώνες Ειδικής Προστασίας
- 75 Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ).
- 104 «Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι» (ΦΕΚ 229/ΑΑΠ/2012).

Εκτός αυτών, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαθέτει υψηλό δυναμικό σε γεωτόπους και γεωποικιλότητα, με το ηφαιστειακό σύμπλεγμα Θήρας – Θηρασίας και Νισύρου να αποτελούν γεωλογικά μνημεία παγκόσμιας εμβέλειας.

1.2. Σχέσεις με άλλες γεωγραφικές ενότητες

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χωρίζεται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες:

- Ενότητα Άνδρου, περιλαμβάνει το νησί της Άνδρου και έχει έκταση 379,21km². Η έδρα της Ενότητας είναι το νησί της Άνδρου.

- Ενότητα Θήρας, περιλαμβάνει τα νησιά της Σαντορίνης, της Ίου, της Ανάφης, της Σικίνου και της Φολεγάνδρου και έχει έκταση 312,7 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Θήρα.
- Ενότητα Καλύμνου, περιλαμβάνει τα νησιά Κάλυμνος, Αγαθονήσι, Αστυπάλαια, Λειψοί, Λέρος και Πάτμος και έχει έκταση 420 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Κάλυμνος.
- Ενότητα Καρπάθου, περιλαμβάνει τα νησιά της Καρπάθου και της Κάσου και έχει έκταση 394,2 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Κάρπαθος.
- Ενότητα Κέας – Κύθνου, περιλαμβάνει τα νησιά της Κέας και της Κύθνου και έχει έκταση 249,1 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Ιουλίδα ή Χώρα.
- Ενότητα Κω, περιλαμβάνει τα νησιά της Κω και της Νισύρου και έχει έκταση 337,3 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Κως.
- Ενότητα Μήλου, περιλαμβάνει τα νησιά της Μήλου, της Κιμώλου, της Σερίφου και της Σίφνου και έχει έκταση 346,6 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Μήλος.
- Ενότητα Μυκόνου, περιλαμβάνει το νησί της Μυκόνου και έχει έκταση 105,2 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Μύκονος.
- Ενότητα Νάξου, περιλαμβάνει τα νησιά της Νάξου, της Αμοργού, της Δονούσας, των Κουφονησίων, της Σχοινούσας και της Ηρακλειάς και έχει έκταση 622,1 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Νάξος.
- Ενότητα Πάρου, περιλαμβάνει τα νησιά της Πάρου και της Αντιπάρου και έχει έκταση 231,4 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Πάρος.
- Ενότητα Ρόδου, περιλαμβάνει τα νησιά της Ρόδου, της Σύμης, της Τήλου, της Χάλκης και της Μεγίστης και έχει έκταση 1584,3 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Ρόδος.
- Ενότητα Σύρου, περιλαμβάνει το νησί της Σύρου και έχει έκταση 102,4 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Ερμούπολη.
- Ενότητα Τήνου, περιλαμβάνει το νησί της Τήνου και έχει έκταση 194,6 km². Η έδρα της Ενότητας είναι η Τήνος.

Οι Κυκλάδες είναι νησιωτικό σύμπλεγμα το οποίο βρίσκεται στο νότιο και μέχρι το Κεντρικό Αιγαίο, μεταξύ Κρήτης - Πελοποννήσου - Εύβοιας και της Ενότητας Σάμου και Δωδεκανήσων, η έκταση της είναι 2.572 km². Τα νησιά βρέχονται από το Αιγαίο, το Μυρτώο και το Κρητικό Πέλαγος. Τα κυριότερα νησιά των Κυκλάδων είναι η Νάξος, η Άνδρος, η Τήνος, η Πάρος, η Κέα, η Μήλος, η Αμοργός, η Ίος, η Σύρος, η Κύθνος, η Μύκονος, η Σίφνος, η Σέριφος, η Σαντορίνη, η Σίκινος, η Κίμωλος, η Φολεγάνδρος, η Ανάφη, η Αντίπαρος, η Γυάρος, η Ηρακλειά, η Μακρόνησος, η Πολύαιγος, η Ρήνεια, η Δονούσα, η Κέρος, η Θηρασιά, το Δεσποτικό και η Δήλος. Η ονομασία των Κυκλάδων οφείλεται στους αρχαίους γεωγράφους, οι οποίοι τις ονόμασαν έτσι λόγω της κυκλικής τους κατανομής γύρω από το ιερό νησί της Δήλου (γενέτειρα της θεάς Άρτεμης και του θεού Απόλλωνα).

Το έδαφος των Κυκλάδων είναι κυρίως ορεινό, έτσι δεν υπάρχουν πεδινές εκτάσεις αλλά μόνο μικρές κοιλάδες και κάμποι. Είναι άγονα νησιά και η καλλιεργήσιμη γη είναι

περιορισμένη. Οι κυριότερες ασχολίες των κατοίκων τους είναι ο τουρισμός και η κτηνοτροφία. Το κλίμα των Κυκλάδων είναι το χαρακτηριστικό κλίμα του Αιγαίου, με ήπιο χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι.

Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Δωδεκανήσων βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα του Αιγαίου πελάγους ανάμεσα στη Σάμο, την Κρήτη και τα Μικρασιατικά παράλια, και αποτελεί το πιο απομακρυσμένο σύνορο της ΝΑ Ευρώπης. Τα Δωδεκάνησα περιλαμβάνουν τα νησιά: Πάτμο, Αστυπάλαια, Λέρο, Κάλυμνο, Κω, Νίσυρο, Χάλκη, Τήλο, Σύμη, Ρόδο, Κάρπαθο, Κάσο, Λειψοί, Αγαθονήσι, Καστελόριζο καθώς και πλήθος μικρότερων νησιών. Η έκταση των Δωδεκανήσων είναι 2.714 km².

Το έδαφος των Δωδεκανήσων είναι άγονο και πετρώδες. Το 42% της συνολικής έκτασης είναι πεδινό, το 26% ημιορεινό και το 32% ορεινό.

Οι κυριότερες ασχολίες των κατοίκων είναι η γεωργία (κυρίως στα μεγαλύτερα νησιά), η αλιεία (σπογγαλιεία) και ο τουρισμός. Οι κλιματολογικές συνθήκες των Δωδεκανήσων διακρίνονται από ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια.

1.3. Προσδιορισμός Θέσης

Το Πλημμύρι βρίσκεται στα νοτιοανατολικά παράλια της νήσου Ρόδος. Είναι ένας φυσικός όρμος, που μπορεί κανείς να συναντήσει στα αριστερά του δρόμου πηγαίνοντας από Λαχανιά προς Κατταβιά.

Η παράκτια ζώνη της παραλίας είναι φυσική και καλύπτεται από άμμο και βότσαλο όπως και ο θαλάσσιος πυθμένας της. Η θαλάσσια βιοποικιλότητα περιλαμβάνει κυρίως μαλάκια (πεταλίδες, δίθυρα όστρακα) και αρθρόποδα (καβούρια). Το Πλυμμήρι θεωρείται τόπος σημαντικής οικολογικής σημασίας μιας και αποτελεί τόπο αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας *Caretta – Caretta*.

Η ακτή καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα ενός ανοιχτού κόλπου μήκους 3.000μ. περίπου. Έχει μήκος 1.700μ, το μέσο πλάτος της είναι 25μ. και έχει προσανατολισμό νοτιοανατολικό. Τα κολυμβητικά ύδατα στα πρώτα μέτρα παρουσιάζουν βάθος κανονικό και η κλίση του πυθμένα είναι ήπια, αφού βάθη της τάξης των 5μ. συναντώνται σε απόσταση περίπου ίση με 115μ. από την ακτή. Η πρόσβαση στην παραλία γίνεται οδικώς.

Η ακτή δεν είναι οργανωμένη. Στο βόρειο τμήμα της, μόνο, υπάρχουν λιγοστές ξαπλώστρες, ομπρέλες, καλάθια απορριμάτων και ντους. Εκτός του κολυμβητικού τμήματος της εν λόγω παραλίας, μετά το βορειοανατολικό άκρο της ακτής υπάρχει κινητός χώρος για πρόχειρο φαγητό καθώς και ένα παραδοσιακό ταβερνάκι, από τα οποία μπορούν να εξυπηρετηθούν οι λουόμενοι. Ο μέγιστος αριθμός λουομένων εκτιμάται σε 300 άτομα.

Στην άμεση περιοχή γύρω από την ακτή παρατηρείται η ύπαρξη διάσπαρτων κατοικιών. Η γη καλύπτεται από καλαμιώνες, αμμοθίνες, ποολίβαδα, αγροτικές εκτάσεις με σημαντικά ποσοστά φυσικής βλάστησης καθώς και από μη αρδευόμενες αρόσιμες εκτάσεις. Στο νότιο τμήμα της ακτής, εντοπίζονται ένα ιχθυοτροφείο. Βορειοανατολικά της ακτής, εντοπίζεται καταφύγιο αλιευτικών σκαφών. Στην άμεση περιοχή της ακτής, σε κοντινή απόσταση από το βόρειο άκρο της, εκβάλλουν δύο ρέματα διαλείπουσας ροής.

- **Χρήσεις γης ευρύτερης περιοχής**

Στην ευρύτερη περιοχή της ακτής κυριαρχούν οι καλλιέργειες και οι περιοχές με χαμηλή βλάστηση.

- **Διοικητική υπαγωγή - Χαρακτηρισμοί**

Το νησί της Ρόδου ανήκει στο Υδατικό διαμέρισμα Νήσων Αιγαίου (GR14) και στη λεκάνη απορροής των Δωδεκανήσων (GR38), ενώ η ακτή εντάσσεται στο Παράκτιο Υδατικό Σύστημα των Ανατολικών Ακτών Ρόδου (GR001400010030N). Στο Υδατικό Σύστημα αντιστοιχεί σταθμός εποπτικής παρακολούθησης που έχει οριστεί στο πλαίσιο εφαρμογής του Άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Η παρακολούθηση γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΚΥΑ 140384/2011. Η οικολογική κατάσταση του εν λόγω Παράκτιου Υδατικού Συστήματος, έχει χαρακτηριστεί ως υψηλή, με βάση τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό που πραγματοποιήθηκε από το ΕΛΚΕΘΕ το 2008. Στην περιοχή, σε απόσταση λίγων μέτρων από το βόρειο άκρο της παραλίας, εντοπίζεται ποταμός ο οποίος είναι αναγνωρισμένος στο πλαίσιο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Σύμφωνα με τη νέα διοικητική διαίρεση («Πρόγραμμα Καλλικράτης») που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο 2011, η περιοχή υπάγεται διοικητικά στην τοπική Κοινότητα Λαχανιά του Δήμου Ρόδου, της Περιφερειακής Ενότητας Δωδεκανήσων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Ν.3852/2010(Α'87)).

- **Ποιότητα κολυμβητικών υδάτων**

Η παραλία Πλημμύρι αναγνωρίσθηκε ως ακτή κολύμβησης το έτος 2002 και έκτοτε παρακολουθείται στο πλαίσιο των ετησίων προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιότητας των κολυμβητικών υδάτων, τα οποία πραγματοποιούνται με ευθύνη του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Από το 2010, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της ποιότητας των υδάτων για τις κολυμβητικές περιόδους πραγματοποιείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Οδηγία 2006/7/ΕΚ και με συναξιολόγηση των αποτελεσμάτων παρακολούθησης των τελευταίων ετών.

Σημείο παρακολούθησης	2014	2015	2016	2017	2018	2019
GRBW149296222101						

- **Υδρολογικά, μετεωρολογικά χαρακτηριστικά**

Το μέσο ετήσιο ύψος βροχόπτωσης στην περιοχή είναι 712 mm, με το μέγιστο και το ελάχιστο μηνιαίο ύψος να είναι αντίστοιχα 497,1mm και 0,1mm. (Ε.Μ.Υ. Μετεωρολογικός Σταθμός Ρόδου, έτη 1958-2005). Η επικρατέστερη διεύθυνση ανέμου είναι η δυτική, ακολουθούμενη από βορειοδυτική και νοτιοδυτική με μικρή ή μέση ένταση (Ε.Μ.Υ. έτη 1955-2001). Η μέση μηνιαία θερμοκρασία της ατμόσφαιρας κατά την κολυμβητική περίοδο είναι 25οC, με τη μέγιστη μηνιαία θερμοκρασία να καταγράφεται κατά το μήνα Ιούλιο και να είναι της τάξης των 29οC(Ε.Μ.Υ. έτη 1960-2004).

Σημειώνεται ότι η ακτή, εξαιτίας του προσανατολισμού και της μορφολογίας της είναι προστατευμένη από τους επικρατέστερους ανέμους, με εξαίρεση τους νοτιοδυτικούς. Στην περιοχή δεν παρατηρούνται ισχυρά ρεύματα, ούτε έντονα φαινόμενα παλίρροιας.

- **Πιέσεις - Ιχθυοκαλλιέργειες**

Στην περιοχή εντοπίζεται μία μονάδα ιχθυοτροφείου η οποία, συγκεκριμένα, περιλαμβάνει ιχθυογεννητικό σταθμό για την παραγωγή 13 εκατ. ιχθυδίων (8,2 εκατ ιχθύδια τσιπούρα και 4,8 εκατ. ιχθύδια μυτάκι - μουρμούρα) ετησίως και χερσαία μονάδα εκτροφής 200 τόνων ιχθύων (τσιπούρα – λαυράκι) ετησίως. Τα υγρά απόβλητα της μονάδας αφορούν, κατά κύριο λόγο, τα προϊόντα μεταβολισμού των ψαριών. Στα στερεά απόβλητα της μονάδας υπάγονται τα νεκρά ιχθύδια, τα οποία συλλέγονται και απομακρύνονται και τα υπολείμματα ιχθυοτροφών τα οποία έχουν αυξημένες συγκεντρώσεις θρεπτικών.

- **Λιμάνια/Μαρίνες**

Στο βορειοανατολικό άκρο της ακτής, σε απόσταση περίπου 400μ. από την περιοχή κολύμβησης, υπάρχει χώρος ελλιμενισμού μικρών ιδιωτικών πλεούμενων. Οι απορρίψεις των μικρών σκαφών που προσεγγίζουν την παραλία και περιλαμβάνουν αστικά απόβλητα και απορρίμματα καθώς επίσης και η πιθανή διαρροή πετρελαίου από σκάφη με ελλιπή συντήρηση αποτελούν δυνητικές πηγές ρύπανσης.

- **Ευτροφισμός**

Στα κολυμβητικά ύδατα της ακτής δεν έχουν καταγραφεί περιστατικά ραγδαίας ανάπτυξης αλγών ή φυτοπλαγκτόν. Τα ύδατα της ακτής κολύμβησης επηρεάζονται σε ορισμένο βαθμό από την απορροή ρυπαντικών φορτίων των κύριων θρεπτικών

συστατικών αζώτου και φωσφόρου, τα οποία συμβάλλουν στην ανάπτυξη αλγών και ευνοούν την εξέλιξη φαινομένων ευτροφισμού. Η θέση της ακτής εντός ανοιχτού κόλπου σε συνδυασμό με το κανονικό βάθος των υδάτων εξασφαλίζουν μεγάλο ρυθμό ανανέωσης των υδάτων, με αποτέλεσμα τη διαμόρφωση δυσμενών συνθηκών για την εμφάνιση του φαινομένου του ευτροφισμού. Τα κολυμβητικά ύδατα της ακτής είναι, υπό κανονικές συνθήκες διαυγή και καθαρά κάτι που συνδέεται με χαμηλή παρουσία φυτοπλαγκτόν. Με βάση τα παραπάνω εκτιμάται χαμηλός βαθμός επικινδυνότητας ανάπτυξης μακροφυκών και φυτοπλαγκτόν στην ακτή.

- **Διερεύνηση έκτακτων συνθηκών**

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία των ανέμων και της βροχόπτωσης για την περιοχή, κατά την κολυμβητική περίοδο δεν εμφανίζονται ακραία καιρικά φαινόμενα και, επομένως, δεν αναμένεται ιδιαίτερη επιβάρυνση της θαλάσσιας περιοχής από απορροές ομβρίων ή/και μεταφορά ρύπων λόγω ισχυρών ανέμων.

- **Μέτρα αντιμετώπισης**

Σε περίπτωση εμφάνισης φαινομένων ρύπανσης των υδάτων ή επιβάρυνσης του περιβάλλοντος της ακτής κολύμβησης, ενεργοποιείται μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης για την πρόληψη και την ασφάλεια των λουομένων.

Ο αρμόδιος φορέας διαχείρισης τέτοιων καταστάσεων είναι ο Δήμος ΡΟΔΟΥ.

Στις επανορθωτικές ενέργειες περιλαμβάνονται:

- Ενημέρωση του κοινού για την ρύπανση και την εκτιμώμενη διάρκεια αυτής.
- Έκδοση απόφασης προσωρινής διακοπής της κολύμβησης (εάν κριθεί απαραίτητο από τις αρμόδιες Υπηρεσίες).
- Συνέχιση της παρακολούθησης των υδάτων, σύμφωνα με το αντίστοιχο πρόγραμμα παρακολούθησης που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της Οδηγίας 2006/7/Ε.Κ., και λήψη πρόσθετου δείγματος, προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι το περιστατικό έχει λήξει. Σε περίπτωση που το πρόγραμμα παρακολούθησης προβλέπει λήψη δείγματος στην περίοδο εμφάνισης της βραχυπρόθεσμης ρύπανσης, το δείγμα αυτό μπορεί να εξαιρεθεί και να αντικατασταθεί από ένα πρόσθετο δείγμα, το οποίο θα ληφθεί 7 ημέρες μετά την εξάλειψη του φαινομένου

Όσον αφορά στην παρουσία της μονάδας ιχθυοτροφείου δεν φαίνεται να έχει επηρεάσει σημαντικά την ποιότητα των υδάτων της περιοχής καθώς τα νερά παραμένουν διαυγή με μικρή θολότητα. Σε κάθε περίπτωση συνιστάται η τήρηση των Περιβαλλοντικών Όρων λειτουργίας των μονάδων τηρώντας τις προδιαγραφόμενες ωφέλιμες επιφάνειες εκτροφής και εφαρμόζοντας τα απαιτούμενα μέτρα διαχείρισης των αποβλήτων τους.

Σχετικά με τη λειτουργία του χώρου ελλιμενισμού μικρών ιδιωτικών πλεύμενων συνιστάται η ορθή περιβαλλοντική διαχείριση των αποβλήτων των σκαφών σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Γενικά συνιστάται η αποφυγή κολύμβησης εντός των λιμανιών, των μόνιμων αγκυροβολίων και των ναυπηγείων, 200 μ. εκατέρωθεν από τα στόμια εκβολής των αγωγών εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, στις εκβολές αγωγών ομβρίων υδάτων μετά από έντονη βροχόπτωση, καθώς και στις εκβολές ρεμάτων συνεχούς ροής.

❖ Υφιστάμενη κατάσταση

Οι υφιστάμενες λιμενικές υποδομές στην περιοχή του Πλημμυρίου περιλαμβάνουν ένα μώλο σχήματος Γ, και συνολικού μήκους 215μ. Ο μώλος έχει μικτή διατομή με εξωτερική θωράκιση από φυσικούς ογκόλιθους και εσωτερικά κρηπιδώματα για την εξυπηρέτηση σκαφών (κυρίως αλιέων). Στο εσωτερικό του μώλου υπάρχει φυσική αμμώδης παραλία, η οποία εκτείνεται προς τα νότια, έως ακρωτήριο Γέρματα.

Πηγή: Μητρώο ταυτότητων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας

2. Στρατηγική που διέπει τις παρεμβάσεις σε παράκτιες περιοχές / περιοχές ενδοχώρας

2.1. Χωροταξικό πλαίσιο

❖ Σκοποί και Στόχοι

Οι βασικοί σκοποί του ΠΧΠ συνύσταται:

- Στην απόκτηση ενός επικαιροποιημένου ολοκληρωμένου χωρο-αναπτυξιακού Σχεδίου της ΠΝΑι, με αναπτυξιακές – οικονομικές, χωροταξικές – περιβαλλοντικές και πολεοδομικές – οικιστικές κατευθύνσεις σε χρονικό ορίζοντα δεκαπενταετίας.
- Στην ανάδειξη της ΠΝΑι συνολικά και σε κάθε διακριτής μονάδας αυτοτελώς σε έναν αξιολύττω τόπο μόνιμης διαβίωσης.

❖ Επιμέρους γενικοί και ειδικό στόχοι:

- Ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας της ΠΝΑι σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, μέσω της μεταστροφής των αδυναμιών που συνεπάγεται η νησιωτικότητα.
- Σταδιακή ελαχιστοποίηση των εξαρτήσεων και προσέγγιση της αυτάρκειας σε ορισμένους τομείς.
- Ανάπτυξη εσωτερικών δικτύων συνεργασίας/συμπληρωματικής λειτουργίας, με έμφαση στη μείωση της αναποτελεσματικότητας και την εξοικονόμηση ανθρώπινων και άλλων πόρων.
- Αποδοτική χρήση όλων των φυσικών και πολιτισμικών πόρων της ΠΝΑι
- Θωράκιση έναντι της περιβαλλοντικής τρωτότητας οφειλόμενης σε εξωγενείς και ενδογενείς παράγοντες, φυσικούς και ανθρωπογενείς.
- Αναβάθμιση και ανάδειξη φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση του ρόλου του Νότιου Αιγαίου ως κορυφαίου προορισμού του τουρισμού εμπειρίας παγκοσμίως, μέσω της υιοθέτησης μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, διαφοροποίησης του προϊόντος και δημιουργίας ταυτότητας προορισμού –και μία σειρά από καινοτόμες παρεμβάσεις.

• Στον διεθνή, και εθνικό χώρο

Η δυναμική της ΠΝΑι στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές χωρικό σύστημα προσδιορίζεται από την αλληλεπίδραση ενδογενών και εξωγενών παραγόντων, σταθερών και μεταβλητών. Η γεωγραφική και γεωπολιτική θέση, σε συνδυασμό με την πολύ-νησιωτικότητα, είναι οι σημαντικότεροι ανελαστικοί παράγοντες.

Η μεγάλη απόσταση από τα Ευρωπαϊκά Κέντρα ανάπτυξης, η ανυπαρξία κοινών συνόρων με άλλα Ευρωπαϊκά Κράτη – Μέλη και ο νησιωτικός / πολυνησιακός

χαρακτήρας (55 κατοικημένα νησιά και πλήθος νησίδων και βραχονησίδων εξαιρετικά μικρού πληθυσμιακού μεγέθους ή/και περιοδικής κατοίκησης, αλλά με υψηλό παραγωγικό δυναμικό), με την επακόλουθη διάσπαση του χώρου, καθιστούν το Νότιο Αιγαίο μια εξαιρετικά απομονωμένη Ευρωπαϊκή Περιφέρεια.

Η θέση της Περιφέρειας στο σταυροδρόμι διεθνών θαλάσσιων διαδρομών και αξόνων μεταφοράς (προς τη Μαύρη Θάλασσα, τον Ινδικό και τον Ατλαντικό Ωκεανό) την καθιστά εν δυνάμει κόμβο θαλάσσιων μεταφορών. Ο εναέριος χώρος αποτελεί, επίσης, κομβικό σημείο για την Εγγύς, Μέση και Άπω Ανατολή, την Αφρική και την Ωκεανία.

Παρότι στο Νότιο Αιγαίο περιλαμβάνονται τρεις από τους είκοσι έξι σημαντικότερους λιμένες της χώρας –της Σύρου (Ερμούπολης), Ρόδου και Καλύμνου- και στη σειρά κατάταξης ανάλογα με την έκταση που καταλαμβάνουν κατέχουν την 7^η, 8^η και 13^η θέση αντίστοιχα, η εμπορική σημασία του συνόλου των λιμένων της Περιφέρειας είναι ελάχιστη σε επίπεδο ΕΕ και Χώρας. Αντίθετα, λόγω της συνεχώς αυξανόμενης εξάρτησης των νήσων από άλλες περιφέρειες της χώρας για την προμήθεια αγαθών, ο ενδοπεριφερειακός ρόλος τους αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα. Πρέπει, όμως να σημειωθεί ότι η προσπελασιμότητα σε σχέση με τη γεωγραφική θέση γίνεται εξαιρετικά δυσμενής κατά τους χειμερινούς μήνες.

Η πολιτισμική και περιβαλλοντική αξία της Περιφέρειας θα διατηρήσει και θα ενισχύσει την ακτινοβολία της και θα οδηγήσει σε υψηλότερης ποιότητας τουριστικό «προϊόν» - και αντίστοιχη δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και έρευνας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

Η, κοινά αποδεκτή, ανάγκη επαναπροσανατολισμού των αναπτυξιακών επιλογών ακόμη και του πρόσφατου παρελθόντος κα εξεύρεσης αποτελεσματικών μεθόδων για την αντιμετώπιση των παγκοσμίου κλίμακας περιβαλλοντικών προβλημάτων, θέτει σε προνομιακή θέση στο Νότιο Αιγαίο ως τόπο έρευνας και πιλοτικών εφαρμογών.

Πρόσθετες ευκαιρίες θα δημιουργήσουν η αξιοποίηση του σχεδόν ανεκμετάλλετου, σήμερα δυναμικού του θαλάσσιου χώρου και η εισαγωγή καινοτόμων μορφών τουρισμού. Δεδομένου ότι ο τουρισμός θα εξακολουθήσει να αποτελεί την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα και συνεκτιμώντας τα χρονίζοντα διαρθρωτικά προβλήματα, το περιβαλλοντικό αποτύπωμα (προσέγγιση ή/και υπέρβαση ορίων φέρουσας ικανότητας και χωρητικότητας σε ορισμένα νησιά – περιοχές), τις μεταβολές στα χαρακτηριστικά και τις προτιμήσεις των τουριστών στις χώρες προέλευσης, απαιτείται η μεταστροφή του επικρατούντος μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης, η αναβάθμιση και συμπλήρωση υποδομών για την ανταπόκριση στην αυξανόμενη επισκεψιμότητα.

Η πολιτισμική και περιβαλλοντική αξία της Περιφέρειας θα διατηρήσει και θα ενισχύσει την ακτινοβολία της και θα οδηγήσει σε υψηλότερης ποιότητας τουριστικό «προϊόν» - και αντίστοιχη δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και έρευνας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

2.2. Τουριστική ανάπτυξη

Σκοπός του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τον τουρισμό είναι:

- Η εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών κατευθύνσεων, προτεραιοτήτων και επιλογών του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στον κλάδο του τουρισμού.
- Η παροχή των αναγκαίων κατευθύνσεων προς τα υποκείμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο της αειφόρου, ισόρροπης, συνεκτικής και ολοκληρωμένης διαχείρισης του χώρου.
- Η προσαρμογή του σχεδιασμού στις νέες προκλήσεις και πολιτικές, για τη βελτίωση της απόδοσης του κλάδου του τουρισμού και της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος στο πλαίσιο της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής.
- Η προσέλκυση σημαντικών για την εθνική οικονομία τουριστικών επενδύσεων μέσω ενός σταθερού υπερκείμενου πλαισίου σχεδιασμού για τη χωροθέτηση επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό.
- Η ενσωμάτωση στο χωρικό σχεδιασμό των αναπτυξιακών προγραμμάτων και παρεμβάσεων.

Το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τον τουρισμό στοχεύει στη διαμόρφωση συνθηκών για:

- Την προώθηση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης του τουρισμού της χώρας, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου και ειδικότερα την προστασία των υδατικών πόρων και του εδάφους και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- Τη μετάβαση από ένα μαζικό, αδιαφοροποίητο και μονοθεματικό και τουρισμό σε έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό τουρισμό, οικονομικά αποδοτικότερο, που απευθύνεται σε κοινό με υψηλότερες απαιτήσεις, που δεν αρκείται στο καθιερωμένο τουριστικό πρότυπο «ήλιος-θάλασσα».
- Την άμβλυνση της εποχικότητας του τουρισμού της χώρας και την αύξηση της μέσης κατά κεφαλή δαπάνης μέσω της προώθησης τουριστικών καταλυμάτων υψηλής ποιότητας υπηρεσιών και υποδομών, της διείσδυσης διεθνών αλυσίδων επώνυμων ξενοδοχείων και της προώθησης σύγχρονων τουριστικών προϊόντων, όπως τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα και οι οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Την αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων χαμηλών κατηγοριών.
- Τη διάχυση των ευκαιριών ανάπτυξης τουρισμού και την ενίσχυση λιγότερο τουριστικά αναπτυγμένων περιοχών, που έχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- Τον περιορισμό της διάσπαρτης δόμησης τουριστικών εγκαταστάσεων σε περιοχές εκτός σχεδίων πόλεων και ορίων οικισμών μέσω της θεσμοθέτησης ζωνών με χρήση γης «τουρισμός-αναψυχή» και οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Την αξιοποίηση κατά προτεραιότητα, ιδιαίτερων στοιχείων των τοπικών φυσικών και πολιτισμικών πόρων – σε αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές – στην κατεύθυνση διαφοροποίησης του τοπικού τουριστικού προϊόντος και επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου.
- Τη δημιουργία δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, που θα αναδεικνύουν και αξιοποιούν το σύνολο των ιστορικών και πολιτιστικών πόρων (αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, παραδοσιακοί οικισμοί, παραδοσιακά ήθη και έθιμα) και θα συνδέονται με τη σύγχρονη κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική δραστηριότητα με έμφαση στην προώθηση τοπικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών.
- Τη διεύρυνση του φάσματος των προσφερόμενων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών λαμβάνοντας υπόψη τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- Την τουριστική αξιοποίηση, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του παρόντος, της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου.
- Την ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου για τον τομέα του τουρισμού λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προβλέπονται για άλλους τομείς ή κλάδους παραγωγικών δραστηριοτήτων.

• **Ο τουρισμός και η πολιτιστική κληρονομιά**

Όπως τεκμηριώνεται και από διεθνείς αξιολογήσεις της τουριστικής ζήτησης, ο χώρος των νησιών του Νοτίου Αιγαίου είναι διεθνώς καταξιωμένος ως πόλος έλξης επισκεπτών λόγω του ήπιου κλίματος, των μοναδικών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, του φυσικού εξαιρετού περιβάλλοντος και κυρίως των πολιτιστικών του πόρων, αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων, της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και της σύγχρονης πολιτιστικής φυσιογνωμίας. Έτσι, εκτός της λειτουργίας του Νοτίου Αιγαίου ως διεθνές κέντρο διακοπών θα ισχυροποιηθεί η ακτινοβολία του ως "κοιτίδα πολιτισμού". Αυτό συνεπάγεται αντίστοιχη προσέλκυση δραστηριοτήτων και επενδύσεων.

Παράλληλες ευκαιρίες είναι δυνατό να δημιουργήσει η διατήρηση και ανάπτυξη καλών σχέσεων στους τομείς της έρευνας, του πολιτισμού, του εμπορίου με τη γείτονα χώρα, αναπτύσσοντας συνεχώς υποδομές και υποστηρικτικές άυλες δράσεις όπως συνέδρια, θεσμικές ρυθμίσεις για διευκόλυνση μετακινήσεων κλπ.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαθέτει μια σειρά χαρακτηριστικών που την καθιστούν μοναδική στον ελληνικό χώρο, αλλά και ιδιαίτερη στον ευρωπαϊκό χώρο, στο πεδίο του θαλάσσιου και υποθαλάσσιου τουρισμού. Το εύρος των δραστηριοτήτων ποικίλλει από μορφές ενεργού και παθητικής αναψυχής γενικού ενδιαφέροντος μέχρι τον τουρισμό

εξειδικευμένων ενδιαφερόντων, περιλαμβάνοντας ένα κράμα αθλημάτων – αναψυχής στον παράκτιο χώρο (ιστιοσανίδα, κωπηλασία, μηχανοκίνητη αναψυχή κλπ.), ιστιοπλοϊκού τουρισμού και τουρισμού μηχανοκίνητων σκαφών, θαλάσσιων περιηγήσεων, αθλητικού τουρισμού, καταδυτικού τουρισμού, οικοτουρισμού, αλιευτικού τουρισμού, με ιδιαίτερη περίπτωση τον κλάδο της κρουαζιέρας.

Συμπληρωματικά των όσων περιλαμβάνονται στο ισχύον ΠΠΧΣΑΑ προτείνεται:

- Η συμπλήρωση – ολοκλήρωση του δικτύου τουριστικών λιμένων (μαρίνες, τουριστικά καταφύγια, τουριστικά αγκυροβόλια).
- Η ένταξη των λιμένων Ρόδου, Κω, Θήρας, Νάξου ως home ports στο κύκλωμα της κρουαζιέρας.
- Η βελτίωση των λιμενικών υποδομών και πλωτών εγκαταστάσεων πρόσδεσης κρουαζιερόπλοιων.
- Η συμπλήρωση και βελτίωση των εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης ημεροπλοίων.
- Η σήμανση και αυστηρή επιτήρηση των ζωνών κολύμβησης.
- Η προώθηση του υποθαλάσσιου τουρισμού, με επίκεντρο ενδιαφέροντος τα θαλάσσια οικοσυστήματα και την ενάλια πολιτιστική κληρονομιά. Ειδικότερα:
- Δημιουργία καταδυτικών πάρκων στα νησιά και νησίδες της Περιφέρειας [Ν. 3409/2005 «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 273/Α'/4-11-05) και τροποποίηση Ν. 4296/2014 (ΦΕΚ 214/Α'/2.10.2014)].
- Δημιουργία υποθαλάσσιων σταθμών – παρατηρητηρίων στα τουριστικά ανεπτυγμένα νησιά (Ρόδο, Κω, Θήρα, Μύκονο), σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα.
- Δημιουργία θεματικών διαδρομών ενάλιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Δημιουργία δικτύου χερσαίων και υποθαλάσσιων περιοχών για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς.
- Ίδρυση ενάλιων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων με ακίνητα μνημεία.
- Δημιουργία υποθαλάσσιων αρχαιολογικών πάρκων (με προσομοιωμένα εκθέματα), εκθέσεων μόνιμων και περιοδικών.
- Πόντιση πλοίων, ναυαγίων, πλωτών ναυπηγημάτων ή άλλων τεχνητών κατασκευών για τη βελτίωση της υποθαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας ή της ελκυστικότητας του υποβρύχιου τοπίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν. 3153/2003 (Α' 153) και του Ν. 4014/2011 (Α' 209).
- Υποστηρικτικές υποδομές (πλωτές κατασκευές, σήμανση και διεύθυνση των υποβρύχιων διαδρομών προς ανάδειξη των υποβρύχιων αξιοθέατων, πόντιση ναύδετων πρόσδεσης των εντός των επισκέψιμων ενάλιων χώρων νόμιμα εισερχόμενων σκαφών, πόντιση οριοδεικτικών σημαντήρων ή φωτοσημαντήρων κλπ. με ειδικές πρόνοιες ως προς την προστασία ευαίσθητων ενδιαιτημάτων).

- **Προϋπόθεση**

Ο προσδιορισμός της φέρουσας ικανότητας των τοπικών συστημάτων, ως βασικού παράγοντα διαμόρφωσης σχεδίων διαχείρισης επισκεψιμότητας, η έρευνα για την εξέλιξη τεχνικών και εξοπλισμού, όπως για παράδειγμα συστημάτων αγκυροβολίας, η επιμόρφωση του κοινού, ως καίριες παράμετροι για τον μετριασμό των ενδεχομένων αστοχίας.

2.3. Επενδύσεις

Σύμφωνα με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, 51 επενδύσεις σε νησιά των Κυκλάδων εντάσσονται στον Αναπτυξιακό Νόμο. (<http://www.pnai.gov.gr/Arthro.aspx?a=12899>)

Καταλαβαίνουμε ότι το ενδιαφέρον της αγοράς για επενδύσεις στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου συνεχίζεται αμείωτο παρά τις αρνητικές συνέπειες που έχει προκαλέσει η πανδημία του ιού COVID-19, με τις δύο Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Κυκλάδων και Δωδεκανήσου, να υποδέχονται σημαντικό αριθμό αιτήσεων επενδύσεων για την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου 4399/16, γεγονός εξαιρετικά σημαντικό για την τοπική οικονομία, που μεταφράζεται σε εισόδημα και θέσεις εργασίας.

- Το σύνολο του ενισχυόμενου κόστους των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων ανέρχεται σε 60.657.560,17€.
- Η συνολική επιχορήγηση των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων ανέρχεται σε 19.010.152,57€.
- Η συνολική φορολογική απαλλαγή ανέρχεται σε 1.970.958,9€.

- **Χωρική ανάπτυξη**

Η χωρική ανάπτυξη των περιοχών της Ευρώπης κατά τη νέα προγραμματική περίοδο εντάσσεται στον διακριτό Στόχο Πολιτικής ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών» και προβλέπεται να εξυπηρετήσει τους παρακάτω δύο (2) Ειδικούς Στόχους:

- Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές
- Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Σύμφωνα με το Σχέδιο των Κανονισμών της ΕΕ για τη νέα ΠΠ, για να μεγιστοποιηθεί η συμβολή στην εδαφική ανάπτυξη, οι δράσεις στον τομέα αυτόν θα πρέπει να βασίζονται

αποκλειστικά σε ολοκληρωμένες εδαφικές στρατηγικές, με τη χρήση των παρακάτω χωρικών εργαλείων:

- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ), που αποτελούν εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων και διακρίνονται σε:
 - ✓ Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ),
 - ✓ Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές
- Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), που αποτελεί ένα εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και αντιμετώπισης των τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας σε σαφώς προσδιορισμένες χωρικές ενότητες.

Τα Ευρωπαϊκά Ταμεία που χρηματοδοτούν τις ολοκληρωμένες εδαφικές στρατηγικές είναι τα ακόλουθα:

- ΟΧΕ: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ
- ΤΑΠΤΟΚ: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Ο Εθνικός σχεδιασμός για την επόμενη προγραμματική περίοδο προβλέπει την υιοθέτηση και υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε τέσσερις (4) κατηγορίες/τύπους περιοχών:

1. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον πολιτισμό και την ασφάλεια. Ως αστικές περιοχές νοούνται:
 - i. Αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις από τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια
 - ii. Πόλεις-έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω, με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου
2. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών (ΟΧΕ, ΤΑΠΤΟΚ) στις ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κρίνεται σκόπιμη η επιλογή ΤΑΠΤΟΚ με χρηματοδότηση από το ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ).
3. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους.
4. Ολοκληρωμένες στρατηγικές σε περιοχές που εμφανίζουν χωρική και θεματική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών –πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής,

τουριστικής δραστηριότητας (δεν προσφέρετε αυτός ο τύπος περιοχών για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου).

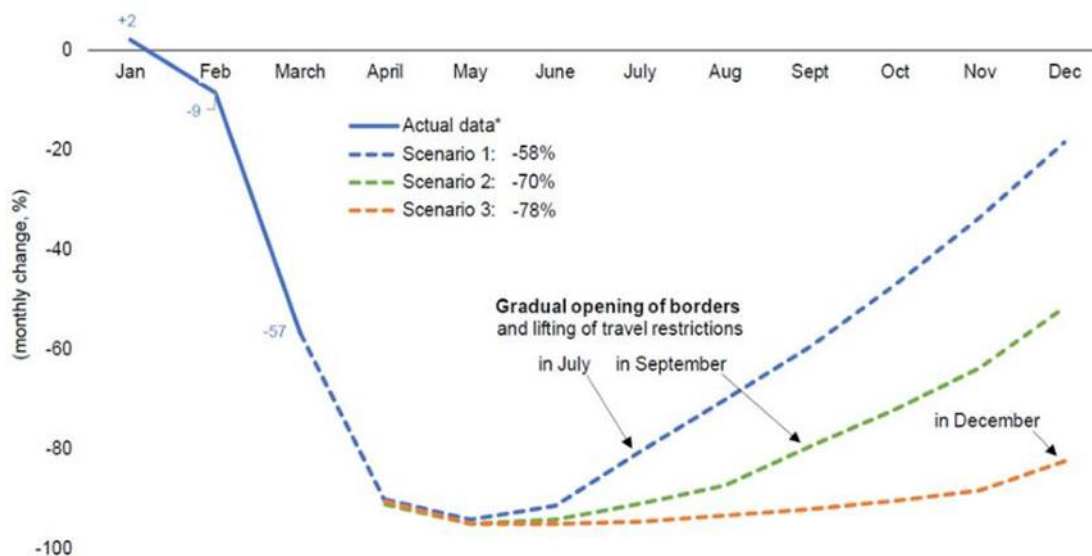
Η ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής αποτελεί κύρια στρατηγική επιλογή της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Προτεραιότητα αποτελεί η αξιοποίηση στη νέα προγραμματική περίοδο των χωρικών εργαλείων ως μέσο για την άμβλυση των μειονεκτημάτων που δημιουργούν τα γεωγραφικά και γεωφυσικά χαρακτηριστικά/φυσιογνωμία των νησιών της και την αξιοποίηση των αναπτυξιακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων των χωριών ενοτήτων της.

3. Έρευνα αγοράς

3.1. Στοιχεία διεθνούς τουρισμού

Αναμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι ο τουρισμός αποτελεί σε παγκόσμια κλίμακα μια πολύ μεγάλη οικονομική δραστηριότητα, οι διαστάσεις τις οποίας την τελευταία δεκαετία ώθησαν το τουριστικά δημιουργούμενο Παγκόσμιο Ακαθάριστο Προϊόν αγαθών και υπηρεσιών πάνω από 4,5 τρις δολάρια και το σύνολο της άμεσης και έμμεσης προκαλούμενης απασχόλησης πάνω από 230 εκατομμύρια εργαζόμενους.

Σύμφωνα με την έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO, Vol 18, Issue 6, September 2020) σχετικά με τον αντίκτυπο του Covid-19 στον διεθνή τουρισμό – που θα αναθεωρείται όσο εξελίσσεται η τρέχουσα κρίση, οι διεθνείς αφίξεις μειώθηκαν κατά το 1ο οκτάμηνο του 2020 κατά -70% σε σύγκριση με το 2019. Οι διεθνείς αφίξεις σημείωσαν πτώση -81% τον Ιούλιο και -79% τον Αύγουστο, παραδοσιακά τους δύο πιο πολυσύχναστους μήνες του έτους και την αιχμή της θερινής περιόδου στο Βόρειο Ημισφαίριο. Μια τέτοια πτώση μεταφράζεται σε μείωση 700 εκατ. διεθνών αφίξεων και σε μείωση των διεθνών εισπράξεων του τουρισμού κατά 730 δις δολαρίων, σχεδόν το μισό από τα 1,5 τρις δολάρια που εισπράχθηκαν το 2019 και 8 φορές μεγαλύτερο από την οικονομική κρίση του 2009, με απώλεια περίπου 75 εκατ. θέσεων εργασίας σε όλον τον κόσμο, από τις οποίες 10,2 εκατ. στην Ευρώπη.

Γράφημα 1: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις το 2020

Πηγή: UNWTO

Παρά τη μείωση, ορισμένοι προορισμοί άρχισαν να ανοίγουν ξανά στον διεθνή τουρισμό, κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, παρά τη φετινή πανδημία, η πτώση δεν οφείλεται σε συστημικούς παράγοντες του κλάδου και η ανάκαμψη θα επανέλθει σχετικά γρήγορα, με την προϋπόθεση να έχει αντιμετωπισθεί η νόσος από ιατρικής πλευράς με την πρόοδο των εμβολιασμών, κάτι που προβλέπεται να ολοκληρώνεται εντός του 2021, ενώ στα επίπεδα του 2019 θα επανέλθει από 2,5 έως 4 χρόνια. Αυτό ενισχύεται και από έρευνα του Trip Advisor, σύμφωνα με την οποία ο κόσμος γίνεται ολοένα και πιο ανθεκτικός σε σοκ, ειδικά αν υπάρχει εξοικείωση με τον προορισμό.

Σύμφωνα λοιπόν με τη μελέτη World Tourism Barometer του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO, Τόμος 18, Τεύχος 1, Ιανουάριος 2020), ο Παγκόσμιος Τουρισμός αυξήθηκε κατά +4% το 2019, (+6% το 2018 και κατά +7% το 2017) φτάνοντας στα 1,46 δις επισκεπτών, ξεπερνώντας κατά 2 χρόνια νωρίτερα την αρχική πρόβλεψη που είχε κάνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού το 2010 και σημειώνοντας τη 10η συνεχόμενη αύξηση από το 2009. Η Μέση Ανατολή παρουσίασε αύξηση +8%, Ασία και Ωκεανία +5%, Αφρική και Ευρώπη +4% και Αμερική +2%. Οι περιοχές που σημείωσαν τη μεγαλύτερη αύξηση και παρουσίασαν τη μεγαλύτερη δυναμική ήταν της Βόρειας Αφρικής +9%, της ΝΑ Ασίας +8%, της Νότιας Μεσογείου και Καραϊβικής +5%.

Παρόλα αυτά, το 2019 είχε λιγότερη αύξηση σε σχέση με το 2018 λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με το Brexit, τις γεωπολιτικές διαμάχες και εντάσεις σε διάφορα σημεία της υφελίου, τον εμπορικό πόλεμο μεταξύ Η.Π.Α.-Κίνας, τη μείωση της ζήτησης λόγω μείωσης του ποσοστού ανάπτυξης και φυσικά την κατάρρευση της Thomas Cook και μερικών αεροπορικών εταιριών low-cost.

Συνολικά σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι διεθνείς αφίξεις έφτασαν το 2019 τις 742 εκατ. και το 2018 τις 712,6 εκατ., δηλαδή αύξηση +4,13%. Το 2017 οι αφίξεις ήταν 674,4 εκατ. Τα 742 εκατ. σε σχέση με τα 1,46 δις. παγκοσμίως είναι περίπου το 50,82% των συνολικών διεθνών αφίξεων, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στη Γηραιά Ήπειρο. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν αξιοσημείωτα αποτελέσματα για την ήπειρο με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στον κόσμο. Η αγορά των ΗΠΑ συνέχισε να είναι η μεγαλύτερη μακρινή αγορά εισερχόμενου τουρισμού για την Ευρώπη βάσει αριθμού αφίξεων στους προορισμούς της.

Για το 2018, οι διεθνείς αφίξεις στην ΕΕ-28 έφτασαν τα 562,2 εκατ., 23,7 εκατ. περισσότερες από το 2017 (+4,4%). Αντίστοιχα, για το 2017 κατέγραψε εντυπωσιακό ποσοστό αύξησης των διεθνών αφίξεων της τάξης του +8%, 38 εκατ. περισσότερες από το 2016, με συνολικό αριθμό αφίξεων 538,5 εκατ., χάρη στις εξαιρετικές επιδόσεις των Μεσογειακών προορισμών (+13%).

Όσον αφορά τις χώρες της Μεσογείου, το 2018 οι διεθνείς αφίξεις έφτασαν το 2018 τις 286,2 εκατ., αυξημένες κατά +7% σε σχέση με το 2017 που ήταν 267,5 εκατ. Επίσης, το 2018 στη Μέση Ανατολή οι διεθνείς αφίξεις έφτασαν τα 64 εκατ. (+10% σε σχέση με το 2017), στην Αφρική 67 εκατ. (+7%), σε Ευρώπη 713 εκατ., Ασία-Ωκεανία 343 εκατ. (+6%) και Αμερική με 217 εκατ. (+3%).

Σύμφωνα με αυτή την ίδια μελέτη, οι Top-10 τουρίστες που ξοδεύουν τα περισσότερα χρήματα είναι οι Ρώσοι (15,6%), Γάλλοι (10,3%), Αυστραλοί (8,8%), Αμερικάνοι (7,2%), Κορεάτες (5,7%), Καναδοί (4%), Κινέζοι (3,9%), Βρετανοί (3,5%), Ιταλοί (2,9%) και Γερμανοί (0,6%). Σύμφωνα με τη μελέτη του UNWTO (Τεύχος 2, 2018-2), η Κίνα (228 δις ευρώ) και οι Η.Π.Α. (120 δις ευρώ) είναι οι 2 χώρες που δαπανούν τα περισσότερα χρήματα ως τουρίστες και οδηγούν την τουριστική ανάπτυξη παγκοσμίως. Από την Ευρώπη, η Γερμανοί είναι πρώτοι σε τουριστικές δαπάνες (74 δις ευρώ) που δαπανήθηκαν το 2017, αυξημένα κατά 3% από το 2016, ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο (+3%) με 56 δις ευρώ και τη Γαλλία (+1%) με 37 δις ευρώ. Η Ιταλία (+6%) δαπάνησε 24 δις ευρώ το 2017 και η Ισπανία (+12%) 20 δις ευρώ.

Σύμφωνα με μελέτη του ΙΤΕΠ (2019, Εξελίξεις στα Βασικά Μεγέθη της Ελληνικής Ξενοδοχίας), ο Νο1 προορισμός στην Ευρώπη για το 2018 παραμένει η Ισπανία με 82,8 εκατ. αφίξεις αλλοδαπών τουριστών παρά το μικρό ποσοστό αύξησης +1,1%. Δεύτερη ακολουθεί η Ιταλία με 62 εκατ. (+5,5%), μετά η Τουρκία με 39,5 εκατ. (+21,8%) και η Ελλάδα με 33,1 εκατ. (+9,7%).

3.2. Στοιχεία Ελληνικού τουρισμού

Με βάση την μέχρι στιγμής εξέλιξη της πανδημίας στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε σχέση με κύριους ανταγωνιστές μας, όπως η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία και η Πορτογαλία, η Ελλάδα έχει την δυνατότητα να βελτιώσει την συγκριτική της θέση και να ανακάμψει πιο γρήγορα από άλλες αγορές. Βρίσκεται σε πλεονεκτικότερο σημείο, καθώς κατάφερε να ελέγξει την έντονη εξάπλωση της πανδημίας. Επίσης η μεγάλη διασπορά της

πελατειακής της βάσης αποτελεί άλλο ένα πλεονέκτημα που της δίνει την δυνατότητα να εκμεταλλευτεί τις διάφορες αγορές καθώς θα επανακάμπτουν.

Βραχίονας επενδυτικής ανάπτυξης και κύριος εργοδότης για την ελληνική οικονομία για το 2019 αναδεικνύεται η ξενοδοχία της χώρας. Την περίοδο 2017-2019 τα ελληνικά ξενοδοχεία δαπάνησαν μόνο για ανακαινίσεις το ποσό των 2,9 δις. ευρώ, καταγράφοντας μια σταθερή επένδυση 1 δις. ευρώ ανά έτος από τον κλάδο.

Η οικονομική σημασία του Τουρισμού για τη χώρα μας τόσο από μακροοικονομική θεώρηση όσο και στο μικροοικονομικό-επιχειρηματικό επίπεδο είναι προφανής. Επηρεάζει άμεσα και σε σημαντικό βαθμό τα κύρια μακροοικονομικά μεγέθη καθώς και τα μεγέθη των βασικών κατηγοριών της οικονομίας (Α.Ε.Π., ισοζύγιο συναλλαγών, απασχόληση, κατανάλωση, επενδύσεις, εισαγωγές κ.ο.κ.) και τις συνακόλουθες εθνικές και περιφερειακές πολιτικές. Η Ελλάδα μαζί με την Κύπρο, την Κροατία και τη Μάλτα συγκαταλέγονται στις χώρες που δέχονται τον μεγαλύτερο όγκο τουριστικών ροών, σε σύγκριση με τον πληθυσμό τους. Σύμφωνα με ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ το 2019 σε όρους όγκου ανήλθε σε 194,4 δις ευρώ έναντι 190,8 δις. ευρώ το 2018 και 187,2 δις. ευρώ το 2017, παρουσιάζοντας αύξηση κατά +1,88% και +1,92% (+3,8% σύνολο στη διετία).

- **Στοιχεία 2020 Πανδημίας**

Στην περίοδο της πανδημίας το έτος 2020, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος, οι εισπράξεις διαμορφώθηκαν στα 4,28 δις ευρώ από τον Τουρισμό το 2020, έναντι 18,1 δις το 2019 (-76,35%). Το ταξιδιωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 3.514 εκατ. ευρώ, έναντι πλεονάσματος 15.435 εκατ. ευρώ το 2019 (-77,23%). Μείωση κατά 13.898 εκατ. ευρώ (-76,5%) παρουσίασαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 4.280 εκατ. ευρώ, ενώ πτώση κατά 1.978 εκατ. ευρώ (-72,1%) παρατηρήθηκε και στις ταξιδιωτικές πληρωμές, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 766 εκατ. ευρώ. Η μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην πτώση της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά -76,5%, καθώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι αυξήθηκε κατά +2,8%. Οι καθαρές εισπράξεις από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών αντιστάθμισαν κατά 19,0% το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και συνέβαλαν κατά 48,4% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες. Τα στοιχεία αυτά δεν οφείλονται σε συστηματικά προβλήματα του κλάδου και με την πάροδο των εμβολιασμών, αναμένεται να προσεγγίσει τα νούμερα της χρονιάς ρεκόρ 2019 σε περίοδο 2,5-4 ετών σύμφωνα με διεθνείς μελέτες.

- **Στοιχεία 2019 προ Covid-19**

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος για τις επιδόσεις του ελληνικού τουρισμού το 2019, η οποία χρονιά αποτελεί ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό, επιβεβαιώνει τη συνέχιση για ένα ακόμη έτος της ανοδικής πορείας που ξεκίνησε το 2012, τόσο σε όρους εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης, όσο και ταξιδιωτικών εισπράξεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία, πλεόνασμα 15,416 δις ευρώ εμφάνισε το 2019 το **ταξιδιωτικό ισοζύγιο** έναντι

πλεονάσματος 13,895 εκατ. ευρώ το 2018. Όπως αναφέρει η ΤτΕ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά 2,066 δις ευρώ ή +12,8% στα 18,152 δις ευρώ, οι οποίες μόνο εν μέρει αντισταθμίστηκαν από την αύξηση των ταξιδιωτικών πληρωμών κατά 545 εκατ. ευρώ ή 24,9%. Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην αύξηση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά +8,5%, καθώς και στην αύξηση της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά +4,1%.

Οι **καθαρές εισπράξεις** από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών αντιστάθμισαν κατά 67,5% το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και συνέβαλαν κατά 73,1% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες (μόλις 37% το 2005). Επίσης, η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση κατά +11,5% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-28, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 12,277 δις ευρώ, καθώς και στην αύξηση κατά +16,3% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών εκτός της ΕΕ-28, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 5,4 δις ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, το 2019 τα έσοδα αυξήθηκαν στα 18,15 δις. ευρώ, από 16,08 δις. το 2018 και 14,63 δις. το 2017. Συνολικά οι εισπράξεις από ταξιδιωτικές υπηρεσίες και οι αφίξεις μη κατοίκων ταξιδιωτών αυξήθηκαν κατά +12,8% και +4,1% αντίστοιχα σε σχέση με το 2018.

Αναλυτικότερα, οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ζώνης του ευρώ διαμορφώθηκαν στα 7,720 δις ευρώ, αυξημένες κατά +8,7%, ενώ οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-28 εκτός της ζώνης του ευρώ αυξήθηκαν κατά +16,7% και διαμορφώθηκαν στα 4,558 δις ευρώ. Ειδικότερα, οι εισπράξεις από τη Γερμανία μειώθηκαν οριακά κατά -0,2% και διαμορφώθηκαν στα 2,956 δις ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τη Γαλλία αυξήθηκαν κατά +14,5% και διαμορφώθηκαν στα 1,092 δις ευρώ. Οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν κατά +31,9% και διαμορφώθηκαν στα 2,556 δις ευρώ. Από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28, άνοδο κατά +14,2% παρουσίασαν οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 1,187 δις ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τη Ρωσία αυξήθηκαν κατά +27,3% και διαμορφώθηκαν στα 434 δις ευρώ.

Με βάση στοιχεία του ΙΝΣΕΤΕ (2019), το 2018 ο τουρισμός συνέβαλε άμεσα στη δημιουργία του 11,7% του ΑΕΠ της Ελλάδος, ενώ συνολικά (άμεσα και έμμεσα), συνυπολογίζοντας και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη, ο τουρισμός το 2018 συνέβαλε από 25,7% (47,4 δις. ευρώ) έως 30,9% (57,1 δις. ευρώ) στη δημιουργία του ΑΕΠ, καθιστώντας τον Τουρισμό βασικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας.

Ο τουρισμός, εκτός από την μεγάλη συμβολή του στο ΑΕΠ της χώρας έχει μεγάλη συμβολή και στην **Απασχόληση** και τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλει σημαντικά στην μείωση της ανεργίας. Η συνολική απασχόληση για το 2019 ανήλθε σε 946.200 μειωμένη κατά -4,29 σε σχέση με τους 988.600 το 2018 σύμφωνα με μελέτη του WTTC (άμεσα έμμεσα), αλλά παραμένει ο σημαντικότερος εργοδότης. Σημαντική ενίσχυση καταγράφεται το 2018 κατά +3,4% σε δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ. Συνολικά τα χρόνια της κρίσης καταγράφεται κατακόρυφη άνοδος της απασχόλησης κατά +87,6% σε καταλύματα και εστίαση.

Κατανομή των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά κλάδο δραστηριότητας, 2018					
	Καταλύματα	Εστίαση	Καταλύματα και Εστίαση	Λοιποί κλάδοι	Σύνολο Απασχολούμενων
Αττική	13.704	84.442	98.146	1.280.381	1.378.527
Κεντρική Μακεδονία	8.686	38.155	46.841	595.209	642.050
Θεσσαλία	5.104	16.898	22.002	231.251	253.253
Κρήτη	20.428	18.427	38.855	208.401	247.255
Δυτική Ελλάδα	2.510	17.931	20.441	197.740	218.181
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2.103	15.025	17.128	196.238	213.366
Πελοπόννησος	3.989	13.500	17.489	190.696	208.186
Στερεά Ελλάδα	2.146	12.654	14.800	176.450	191.250
Νότιο Αιγαίο	19.861	15.239	35.100	96.469	131.570
Ήπειρος	2.754	11.697	14.451	94.483	108.934
Δυτική Μακεδονία	781	5.049	5.830	80.418	86.248
Ιόνια Νησιά	10.922	11.451	22.373	55.879	78.252
Βόρειο Αιγαίο	2.511	5.758	8.270	62.680	70.949
Σύνολο	95.500	266.227	361.726	3.466.295	3.828.021

Πίνακας Εα1: Απασχόληση στον τουρισμό ανά Περιφέρεια 2018

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΙΝΣΕΤΕ

Οι απασχολούμενοι στον κλάδο του τουρισμού το 2018 ανήλθαν σε σχεδόν 362 χιλ. σημειώνοντας αύξηση κατά +12,7% σε σύγκριση με το 2009 (321 χιλ.). Αναφορικά με την Περιφερειακή κατανομή των απασχολούμενων το 2018 στον κλάδο του τουρισμού, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (27,1%) και Κεντρικής Μακεδονίας (12,9%) όπου συναντώνται τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Ακολουθούν οι τουριστικές Περιφέρειες της χώρας, Κρήτη (10,7%), **Νότιο Αιγαίο (9,7%)** και Ιόνια Νησιά (6,2%), Περιφέρειες οι οποίες δέχονται το 43,1% των επισκέψεων της χώρας

Το κόστος της απασχόλησης διπλασιάστηκε τα χρόνια της κρίσης, σημειώνοντας αύξηση +106%. Ενώ, το 2018 ενισχύθηκε κατά +5,5%, συνυπολογιζόμενου και του κόστους των νέων εισφορών. Όλα αυτά σε αντίθεση με τα στοιχεία που παρουσίασαν οι υπόλοιποι κλάδοι της οικονομίας, με μεγάλες απώλειες σε θέσεις εργασίας και σημαντικές μειώσεις των αμοιβών των εργαζομένων σε όλους σχεδόν τους κλάδους, με την εξαίρεση αυτή των τουριστικών επαγγελματιών τα χρόνια της οικονομικής κρίσης. Η πορεία αυτή συνεχίστηκε και το 2017, ιδιαίτερα στο 2ο και 3ο τρίμηνο, όπου η απασχόληση στον τουρισμό αυξήθηκε +6,6% και + 4,6% αντίστοιχα. Τα καταλύματα και η εστίαση αντιπροσωπεύουν το 63,3% της τουριστικής δαπάνης στην Ελλάδα. Με την υπόθεση εργασίας ότι αντίστοιχη είναι και η συμβολή των δύο αυτών κλάδων στην απασχόληση σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό, μπορούμε να συνάγουμε ότι το σύνολο της απασχόλησης που δημιούργησε ο τουρισμός κατά την αιχμή (Γ' Τρίμηνο) του 2017 εκτιμάται σε 630 χιλιάδες εργαζόμενους ή το 16,9% της συνολικής απασχόλησης. Αν συνυπολογισθούν, με πολλαπλασιαστική αντίστοιχο του ΑΕΠ (2,2 ή 2,65), τότε η συνολική απασχόληση (άμεση και έμμεση) που δημιουργεί ο τουρισμός ανέρχεται στο 37,2% έως 44,8% του συνόλου.

Χώρα Προέλευσης	2015	2016	2017	2018	2019
Χώρες ΕΕ - 28	12.577,0	14.322,2	15.581,0	18.454,8	18.553,8
Χώρες ζώνης ευρώ	8.189,3	8.934,9	9.863,4	11.436,4	11.071,4
Αυστρία	327,1	359,1	395,9	520,8	583,0

Βέλγιο	482,5	467,1	526,6	586,7	587,7
Γαλλία	1.522,1	1.313,5	1.419,8	1.524,0	1.541,8
Γερμανία	2.810,3	3.138,7	3.706,0	4.381,4	4.026,3
Ισπανία	93,6	203,3	164,0	225,7	282,9
Ιταλία	1.355,3	1.386,9	1.441,3	1.667,1	1.553,2
Κύπρος	470,1	652,0	631,8	698,0	800,7
Ολλανδία	639,1	770,7	947,2	1.015,0	817,8
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	4.387,8	5.387,3	5.717,6	7.018,3	7.482,4
Δανία	237,7	241,7	279,1	384,5	307,6
Ρουμανία	540,3	1.026,1	1.148,9	1.389,4	1.378,1
Σουηδία	351,6	413,1	493,4	508,8	412,4
Τσεχία	436,7	280,3	339,4	368,1	402,1
Λοιπές Χώρες	11.022,4	10.477,2	11.613,2	11.668,0	12.794,6
Αλβανία	491,4	722,3	828,8	986,6	944,5
Αυστραλία	183,2	169,2	324,1	322,5	338,6
Ελβετία	391,2	437,8	448,9	520,8	540,5
Ηνωμένο Βασίλειο	2.397,2	2.894,7	3.002,0	2.942,8	3.499,3
ΗΠΑ	750,3	778,6	864,9	1.097,4	1.179,0
Καναδάς	182,3	152,8	198,0	345,8	321,0
Ρωσία	512,8	595,5	588,7	520,2	582,9
Κρουαζιέρες**	2.514,8	3.271,5	2.966,8	2.949,4	2.656,2
ΣΥΝΟΛΟ	26.114,2	28.070,8	30.161,0	33.072,2	34.004,6
Μεμονωμένοι ταξιδιώτες	18.796,0	19.411,8	20.179,2	22.941,3	24.032,1
Οργανωμένα ταξίδια*	7.318,3	8.659,1	9.981,9	10.130,9	9.972,5

Πίνακας Εα2: Εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση μονίμων κατοίκων άλλων χωρών 2015-2019 (σε χιλ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Είναι φανερό, ότι ακμάζων τουρισμός στην Ελλάδα, αποφέρει υψηλά έσοδα και αποτελεί αυτή τη στιγμή τη μοναδική κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Το 2019 η **εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση** (δίχως την κρουαζιέρα) αυξήθηκε κατά +4,1% και διαμορφώθηκε στις 31,348 εκατ. ταξιδιώτες, έναντι 30,123 εκατ. ταξιδιωτών το 2018 και 27,194 εκατ. ταξιδιωτών το 2017.

Ειδικότερα, η ταξιδιωτική κίνηση μέσω αεροδρομίων αυξήθηκε κατά +1,6%, ενώ αυτή μέσω οδικών σταθμών αυξήθηκε κατά +9,0%. Κατά την επισκοπούμενη περίοδο η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ΕΕ-28 διαμορφώθηκε στις 22,053 εκατ. ταξιδιώτες έναντι 21,398 εκατ., παρουσιάζοντας αύξηση κατά +3,1% σε σύγκριση με το 2018, ενώ η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28 εμφάνισε άνοδο κατά +6,5% και διαμορφώθηκε στις 9,295 εκατ. ταξιδιώτες από 8,725 εκατ. το 2018. Η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ζώνης του ευρώ μειώθηκε κατά -3,2%, ενώ η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ΕΕ-28 εκτός της ζώνης του ευρώ αυξήθηκε κατά +10,2%.

Η ταξιδιωτική κίνηση από τη Γερμανία παρουσίασε μείωση κατά -8,1% και διαμορφώθηκε στις 4,026 εκατ. ταξιδιώτες από 4,381 εκατ. το 2018, ενώ αυτή από τη Γαλλία αυξήθηκε κατά +1,2% και διαμορφώθηκε στις 1,542 εκατ. ταξιδιώτες από 1,524 εκατ. το 2018. Η ταξιδιωτική κίνηση από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκε κατά +18,9% και διαμορφώθηκε στις 3,499 εκατ. ταξιδιώτες από 2,943 εκατ. το 2018. Τέλος, αναφορικά με τις χώρες εκτός της ΕΕ-28, η ταξιδιωτική κίνηση από τις ΗΠΑ αυξήθηκε κατά +7,4% και διαμορφώθηκε στις 1,179 εκατ. ταξιδιώτες έναντι 1,097 εκατ. το 2018,

ενώ αυτή από τη Ρωσία αυξήθηκε κατά +12,1% και διαμορφώθηκε στις 583 χιλ. ταξιδιώτες έναντι 520 χιλ. ταξιδιώτες το 2018.

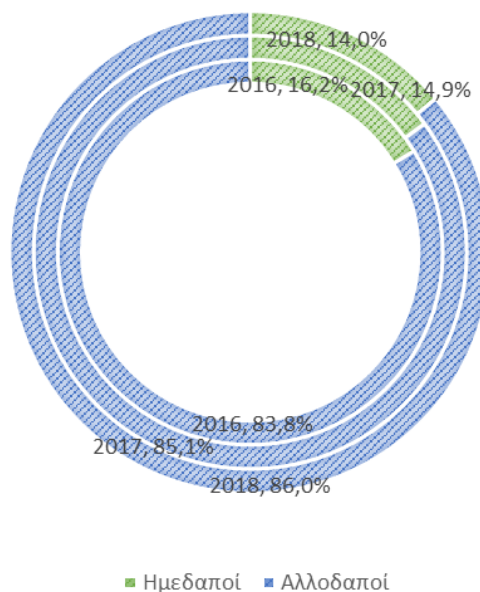
Χώρα Προέλευσης	2015	2016	2017	2018	2019
Χώρες ΕΕ - 28	109.069,7	114.085,2	122.574,7	138.502,8	132.763,4
Χώρες ζώνης ευρώ	82.220,6	84.650,5	92.050,9	103.278,2	97.573,3
Αυστρία	3.152,5	3.266,6	3.506,1	4.547,0	5.131,6
Βέλγιο	4.596,9	4.306,2	4.704,0	5.309,5	5.136,3
Γαλλία	14.410,7	11.572,6	12.267,6	13.747,4	12.946,3
Γερμανία	31.365,9	32.988,8	37.637,0	42.595,9	37.313,0
Ισπανία	765,8	1.868,7	1.447,2	1.890,2	2.434,7
Ιταλία	11.965,8	11.597,8	12.041,7	13.944,0	12.609,3
Κύπρος	4.998,0	6.378,7	6.682,3	5.472,8	7.230,3
Ολλανδία	6.727,4	7.430,2	8.517,4	9.111,4	7.572,5
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	26.849,2	29.434,7	30.523,8	35.224,6	35.190,2
Δανία	2.126,0	1.984,4	2.558,7	3.155,2	2.560,7
Ρουμανία	4.132,8	6.835,0	7.571,2	8.506,1	8.873,3
Σουηδία	3.195,1	3.472,0	4.340,0	4.094,6	3.675,3
Τσεχία	3.554,9	2.328,4	2.790,5	2.838,6	3.238,3
Λοιπές Χώρες	75.957,4	76.316,6	87.280,4	88.509,2	99.700,3
Αλβανία	1.915,4	2.978,3	3.234,8	3.429,5	3.311,2
Αυστραλία	2.047,3	2.093,1	4.148,4	4.300,0	4.581,8
Ελβετία	3.875,9	3.864,6	3.961,1	4.696,5	4.851,1
Ηνωμένο Βασίλειο	23.772,6	26.583,2	26.551,5	25.716,0	30.349,1
ΗΠΑ	8.559,9	8.177,8	9.548,6	11.668,5	12.456,7
Καναδάς	2.375,6	1.881,3	2.454,3	4.853,4	4.048,2
Ρωσία	5.465,6	6.048,8	5.885,5	5.164,4	6.087,1
Κρουαζιέρες**	2.984,8	3.016,9	3.661,2	3.714,5	4.083,7
ΣΥΝΟΛΟ	188.012,0	193.418,8	213.516,4	230.726,5	236.547,4
Μεμονωμένοι ταξιδιώτες	143.551,7	146.265,4	152.903,9	168.365,1	172.448,3
Οργανωμένα ταξίδια*	44.460,3	47.153,3	60.612,5	62.361,4	64.099,1

Πίνακας Εα3: Διανυκτερεύσεις μόνιμων κατοίκων άλλων χωρών 2015-2019 (σε χιλ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στις 236.547 χιλ. το 2019 έναντι 230.727 χιλ. το 2018, παρουσιάζοντας αύξηση κατά +2,52%. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση κατά +12,64% των διανυκτερεύσεων των λοιπών χωρών εκτός της ΕΕ-28 και εκτός της ζώνης του ευρώ. Μείωση κατά -12,40% και -5,83% παρουσίασαν οι διανυκτερεύσεις από τη Γερμανία και από τη Γαλλία αντίστοιχα, ενώ αυτές από την Ισπανία αυξήθηκαν κατά 28,81% και +18,08%. Από τις λοιπές χώρες, αύξηση κατά +18,02% παρουσίασαν οι διανυκτερεύσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο, +17,87% από τη Ρωσία και +6,75 από Η.Π.Α.

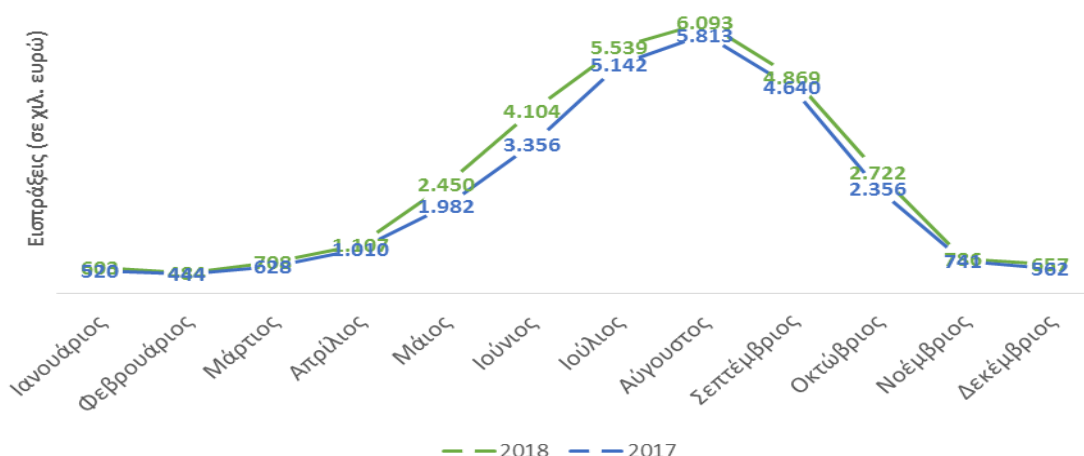
Σύμφωνα με την κατανομή των διανυκτερεύσεων στις 13 περιφέρειες της χώρας, το 83,9% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιήθηκε σε πέντε περιφέρειες ως εξής: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (53.169 χιλ.), Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (40.808 χιλ.), Περιφέρεια Κρήτης (43.256 χιλ.), Περιφέρεια Αττικής (34.028 χιλ.) και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (23.744 χιλ.). Στο σύνολο των υπόλοιπων περιφερειών (Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας) πραγματοποιήθηκαν 37.458 χιλ. διανυκτερεύσεις.

Γράφημα 2: Διανυκτερεύσεις Ημεδαπών-Αλλοδαπών τουριστών 2016-2018

Το 86% των διανυκτερεύσεων για το 2018 (ΙΤΕΠ, 2019) αφορά αλλοδαπούς επισκέπτες, γεγονός το οποίο καταδεικνύει την πίεση που υφίστανται τα ξενοδοχεία που βασίζονται στον εσωτερικό τουρισμό. Το 54% των ξενοδοχείων της χώρας είναι εποχικής λειτουργίας και το 46% συνεχούς, με τα περισσότερα ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας είναι 3 αστέρων. Επίσης, το Μάιο του 2017, το 58,5% των ξενοδοχείων είχε πληρότητες κάτω από 60%. Αυτό αποτελεί άλλη μία ένδειξη της εποχικότητας του ελληνικού τουρισμού. Αντίθετα, τον Αύγουστο του 2017, που είναι ο μήνας αιχμής της τουριστικής περιόδου, τα μισά περίπου ξενοδοχεία πέτυχαν πληρότητες μέχρι 90%.

Η **εποχικότητα** του ελληνικού τουρισμού όχι μόνο δεν μειώθηκε το 2019, αλλά εξακολουθεί και παραμένει υψηλή, όπως αποτυπώνεται στις διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα. Μάλιστα το 4μηνο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου 2019 έφτασε το 71% από 68% που ήταν την αντίστοιχη περίοδο του 2018. Φαίνεται εμφανώς στο Γράφημα 2, η εποχικότητα, που εξακολουθεί να παραμένει υψηλή καθώς στο 4μηνο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου καταγράφεται το 70% των αφίξεων και σχεδόν το 80% των διανυκτερεύσεων σύμφωνα με τη μελέτη του ΙΤΕΠ (2018).

Γράφημα 3: Εισερχόμενη κίνηση μονίμων κατοίκων άλλων χωρών 2017-2018

Όσον αφορά τις ταξιδιωτικές εισπράξεις από τον Τουρισμό, παρουσίασαν αύξηση το 2019 κατά +13,01% το 2019 σε σχέση με το 2018 και κατά +10% το 2018 σε σύγκριση με το 2017, φθάνοντας σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία της Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) για το ταξιδιωτικό ισοζύγιο τα 18,179 δισ. ευρώ.

Χώρα Προέλευσης	2015	2016	2017	2018	2019
Χώρες ΕΕ - 28					
Χώρες ζώνης ευρώ	6.008,5	5.580,4	6.296,0	7.102,2	7.731,9
Αυστρία	300,5	251,4	256,9	363,5	461,5
Βέλγιο	373,1	317,6	341,4	399,3	453,3
Γαλλία	1.194,3	888,8	993,9	954,1	1.089,7
Γερμανία	2.244,6	2.127,9	2.552,7	2.961,6	2.958,6
Ισπανία	66,4	129,3	87,8	123,0	203,0
Ιταλία	832,7	722,2	753,3	938,9	1.008,6
Κύπρος	249,2	310,5	333,8	361,1	465,1
Ολλανδία	438,8	480,7	640,0	615,4	533,8
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης ευρώ	1.375,3	1.572,9	1.511,3	1.969,3	1.998,6
Δανία	142,2	132,8	146,6	213,2	190,7
Ρουμανία	179,0	391,3	374,4	450,0	482,7
Σουηδία	220,7	221,3	271,7	278,6	258,3
Τσεχία	201,6	123,1	132,2	161,8	186,4
Λοιπές Χώρες	6.295,4	5.596,0	6.395,1	6.581,7	7.949,4
Αλβανία	146,9	170,2	190,0	236,3	212,4
Αυστραλία	237,2	182,0	394,9	362,4	370,9
Ελβετία	374,8	336,1	341,3	399,5	462,4
Ηνωμένο Βασίλειο	2.019,5	1.944,2	2.064,7	1.937,2	2.564,2
ΗΠΑ	943,3	727,9	813,9	1.040,1	1.188,6
Καναδάς	222,7	141,4	178,8	364,6	342,8
Ρωσία	421,3	436,1	418,1	340,6	433,4
Κρουαζιέρες**	446,6	457,5	427,7	432,6	498,9
ΣΥΝΟΛΟ	14.125,8	13.206,8	14.630,1	16.085,8	18.178,8
Μεμονωμένοι ταξιδιώτες	9.805,5	8.979,3	9.536,6	10.742,6	11.657,5
Οργανωμένα ταξίδια*	4.320,3	4.227,5	5.093,6	5.343,3	6.521,3

Πίνακας Εα4: Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης 2015-2019 (σε χιλ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση κατά +7,27% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-28 οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 9,731 δις ευρώ και στην αύξηση των εισπράξεων από κατοίκους λοιπών χωρών εκτός της ΕΕ-28 κατά +20,78%, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 7,949 δισ. ευρώ. Όσον αφορά τις σημαντικότερες χώρες προέλευσης ταξιδιωτών, οι εισπράξεις το 2019 από τη Γαλλία και Ιταλία αυξήθηκαν

κατά +14,21% και +7,43%, διαμορφώθηκαν στα 1,090 δις ευρώ και 1,009 δις ευρώ αντίστοιχα, ενώ οι εισπράξεις από τη Γερμανία μειώθηκαν οριακά κατά -0,10% και διαμορφώθηκαν στα 2,959 δις ευρώ. Οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν κατά +32,63% και διαμορφώθηκαν στα 2,564 δις ευρώ, από τη Ρωσία κατά +27,24%, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 433 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ σημείωσαν άνοδο κατά +14,18% και διαμορφώθηκαν στα 1.189 δις ευρώ.

Αναφορικά με την **κατανομή της ταξιδιωτικής δαπάνης** μη κατοίκων στην Ελλάδα ανά λόγο ταξιδιού, ο κύριος όγκος των εισπράξεων σχετίζεται με ταξίδια για προσωπικούς λόγους, των οποίων το μερίδιο στο σύνολο των δαπανών ανήλθε σε 60,2% το 2019, έναντι 62,7% το 2018, ενώ οι συναφείς εισπράξεις αυξήθηκαν κατά +25,23%. Εντός της κατηγορίας των ταξιδιών για προσωπικούς λόγους, τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο σύνολο των δαπανών έχουν τα ταξίδια αναψυχής (2019: 39,6%, 2018: 38.83%), των οποίων οι εισπράξεις αυξήθηκαν κατά +27.79%. Τα ταξίδια για επίσκεψη σε συγγενείς/οικογένεια αντιστοιχούν στο 12,3% του συνόλου, τα ταξίδια για λόγους υγείας αντιστοιχούν στο 0,8% του συνόλου και οι σπουδές στο 4%. διαμορφώθηκαν στα 49 εκατ. ευρώ. Τέλος, οι εισπράξεις από ταξίδια για επαγγελματικούς λόγους εμφάνισαν αύξηση κατά +33,56%.

Πληρωμές ανά λόγο ταξιδιού	2015	2016	2017	2018	2019
Προσωπικοί λόγοι	1.042,4	1.095,0	1.068,7	1.373,4	1.651,8
Αναψυχή	550,3	635,2	619,6	850,8	1.087,3
Σπουδές	159,9	122,8	137,9	130,6	111,0
Λόγοι υγείας	9,4	17,3	12,6	14,4	8,7
Επίσκεψη σε οικογένεια	271,7	252,0	222,1	280,5	336,6
Λοιποί λόγοι	51,0	67,7	76,5	97,1	108,2
Επαγγελματικοί λόγοι	995,1	910,3	836,1	817,6	1.092,0
ΣΥΝΟΛΟ	2.037,4	2.005,3	1.904,8	2.191,0	2.743,8

Πίνακας Εα5: Πληρωμές ανά λόγο ταξιδιού 2015-2019 (σε εκατ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η αύξηση των εσόδων που παρουσιάζονται στις εισπράξεις και το ταξιδιωτικό ισοζύγιο, δεν οφείλεται μόνο στην αύξηση των αφίξεων, αλλά και στην μέση δαπάνη ανά ταξίδι όπου αυξήθηκε κατά 48,2 ευρώ ή +9,91% (2019: 534,6 ευρώ, 2018: 486,4 ευρώ).

ΣΥΝΟΨΗ	2017	2018	2019
Έσοδα (δισ €)	14,2	16,09	18,15
Διανυκτερεύσεις (εκατ.)	209,855	227,012	232,464
Αφίξεις (εκατ.)	27,194	30,123	31,348
Μέση Διάρκεια Παραμονής	7,1	7,0	7,0
Μέση Δαπάνη ανά Ταξίδι	485,1 €	486,4 €	534,6 €
Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση	68,5 €	69,7€	76,9 €

Πίνακας Εα6: Συνοπτικά στατιστικά στοιχεία κλάδου τουρισμού στην Ελλάδα 2017-2019

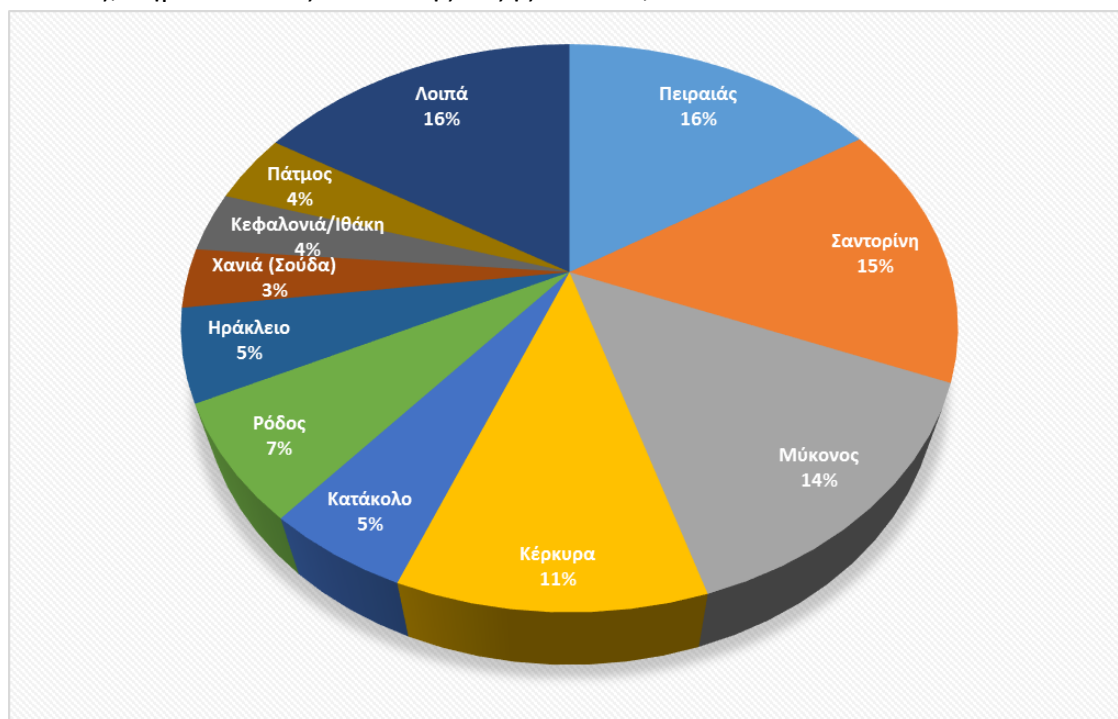
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η αύξηση κατά διανυκτέρευση ήταν της τάξεως του +10,33% (2019: 76,9 ευρώ, 2018: 69,7 ευρώ), ενώ η μέση διάρκεια παραμονής έμεινε αμετάβλητη και διαμορφώθηκε στις 7,0 διανυκτερεύσεις.

Τα μέτρα που ελήφθησαν σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση της πανδημίας, είχαν σημαντικές επιπτώσεις και στη βιομηχανία της **κρουαζιέρας**, ένα τομέα στον

οποίο η χώρα μας επεδείκνυε σημαντικές επιδόσεις όλα τα προηγούμενα χρόνια. Σύμφωνα με σημερινή ανακοίνωση της Ένωσης Λιμένων Ελλάδος (ΕΛΙΜΕ), τα στατιστικά στοιχεία κρουαζιέρας που καταγράφηκαν για το 2020 σε 43 καταγεγραμμένους προορισμούς στη χώρα μας, δείχνουν μία σημαντικότερη πτώση και ανέρχονται σε 202 αφίξεις κρουαζιερόπλοιων (έναντι 3.899 αφίξεων το 2019) και σε 64.356 αφίξεις επισκεπτών (έναντι 5.537.500 αφίξεων επισκεπτών το 2019). Δηλαδή παρατηρείται πτώση άνω του -95% και στους δύο δείκτες. Παρόλα αυτά, το μέλλον παραμένει ελπιδοφόρο, όσο προχωρούν οι εμβολιασμοί και αναμένεται να επιστρέψουμε στην κανονικότητα από 2,5 έως 4 έτη.

Τα στατιστικά στοιχεία της κρουαζιέρας για το προηγούμενο έτος 2019 και συγκριτικά στοιχεία των τελευταίων 5 ετών (2015-2019), όσον αφορά τον αριθμό αφίξεων κρουαζιερόπλοιων και επιβατών κρουαζιέρας σε 43 καταμετρημένους προορισμούς στο σύνολο της Χώρας μας. Στο ίδιο δελτίο την αρχή της περασμένης χρονιάς, είχε επισημάνει τη διαφαινόμενη άνοδο στις αφίξεις κρουαζιέρας για το 2019 (βασισμένη στις ενημερώσεις που είχε από τα λιμάνια κρουαζιέρας), χωρίς όμως να δίνει συγκεκριμένα ποσοστά, σύμφωνα με την πάγια τακτική ώστε να αποφεύγονται πιθανές διαφοροποιήσεις, λόγω έκτακτων αφίξεων. Έτσι, οι αφίξεις κρουαζιέρας για το 2019 σημείωσαν άνοδο σημαντικά μεγαλύτερη από τις προβλέψεις. Οι αφίξεις κρουαζιερόπλοιων ανήλθαν στις 3.899 (από 3.410 το 2018), σημειώνοντας άνοδο +14,34% και οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας ανήλθαν στις 5.537.500 (από 4.788.642 το 2018), σημειώνοντας άνοδο της τάξης του +15,64%.

Γράφημα 4: Κατανομή αφίξεων κρουαζιέρας ανά λιμάνι 2019

Οι πρώτοι 20 προορισμοί κρουαζιέρας διατηρούνται οι ίδιοι, με κάποιες μικρές ανακατατάξεις. Το Λιμάνι του Πειραιά συνεχίζει να διατηρεί την πρώτη θέση στους προορισμούς για 10η συνεχή χρονιά, σημειώνοντας μάλιστα σημαντική άνοδο ως προς τις απο/επιβιβάσεις homeporting (από 354.398 το 2018 σε 410.512 το 2019, ήτοι ποσοστό αύξησης +15,83%). Σημαντική αύξηση σημειώθηκε στα λιμάνια – προορισμούς της πρώτης 20άδας και κυρίως στα λιμάνια της Σαντορίνης, Σούδας (Χανίων), Ρόδου, Αγ. Νικολάου Κρήτης και Κεφαλλονιάς - Ιθάκης. Στο Γράφημα 3 παρουσιάζεται η κατανομή των συνολικών αφίξεων κρουαζιέρας ανά λιμάνι.

Ο **εγχώριος τουρισμός** έχει υποστεί σημαντική συρρίκνωση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης από το 2008 μέχρι το 2018. Πιο συγκεκριμένα το 2016, η εγχώρια τουριστική δαπάνη για ταξίδια άνω της 1 διανυκτέρευσης ήταν 1.287 εκατ. ευρώ, όταν το 2008 η αντίστοιχη δαπάνη ήταν 3.868 εκατ. ευρώ. Δηλαδή, την περίοδο της οικονομικής κρίσης, ο εγχώριος τουρισμός μειώθηκε περίπου -66,7%. Παρόλα αυτά, εμφανίζει μικρή ανάκαμψη το 2018, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού, καταγράφεται αύξηση του εγχώριου τουρισμού το 2019 σε σχέση με το 2018. Από τα στατιστικά στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) για την **κίνηση των αεροδρομίων** σε ολόκληρη τη χώρα το δωδεκάμηνο Ιαν-Δεκ του 2019 προκύπτουν τα εξής: ο συνολικός αριθμός αφίξεων εξωτερικού το 2019 έφθασε τις 6.412.591 παρουσιάζοντας αύξηση +11,96% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018 όπου οι αφίξεις έφθασαν τις 5.727.439, όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα Εα7.

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

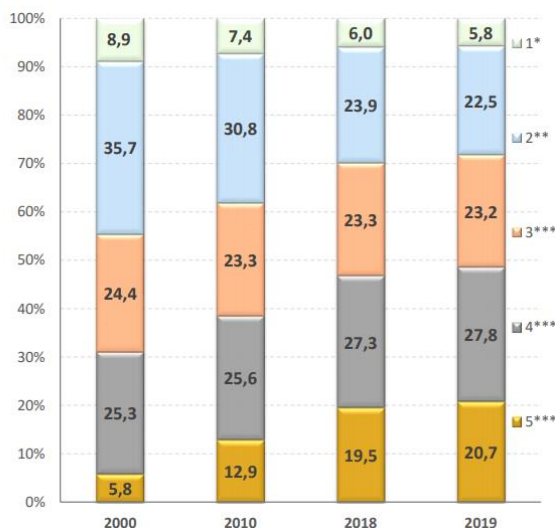
2019	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	271.630	100.085	48			1.738	1.465						36					1.094	17	376.113
Φεβρουάριος	251.571	98.359				6.587	1.498						118		248					368.381
Μάρτιος	356.299	123.494	94	168		10.228	2.017	508	150				695		1.833					496.734
Απρίλιος	511.163	190.003	102.683	31.851	601	185.666	71.079	62.690	10.538	7.606	4.444	18.189	26.927	351	5.507	1.247	55	906	820	1.232.326
Μάιος	593.359	226.466	285.172	154.106	8.351	402.172	152.538	176.333	106.219	41.022	31.678	43.843	59.865	8.000	16.868	14.399	21.450	13.813	6.582	2.362.236
Ιούνιος	699.035	276.261	410.082	207.823	20.174	543.179	203.092	263.264	161.632	62.848	58.891	82.394	91.335	18.947	27.888	26.661	35.894	24.672	11.539	3.225.611
Ιούλιος	864.861	314.485	478.715	247.169	24.357	646.822	223.940	317.577	204.052	76.809	75.183	119.895	114.836	20.183	29.563	32.574	48.264	28.311	14.392	3.881.988
Αύγουστος	876.070	296.237	477.405	248.652	26.264	651.055	205.323	309.733	200.245	77.555	65.780	118.961	107.874	18.032	32.673	31.288	49.396	28.744	14.294	3.835.581
Σεπτέμβριος	734.112	251.622	388.577	191.725	17.511	536.058	181.111	237.129	146.825	53.098	53.100	67.914	79.854	14.658	28.136	26.320	25.861	19.834	10.366	3.063.811
Οκτώβριος	563.672	198.624	200.147	96.720	1.827	299.069	95.557	89.576	26.877	11.391	11.348	22.885	38.035	4.283	9.586	4.664	984	5.518	808	1.681.571
Νοέμβριος	390.904	119.238	373	69		16.178	2.378	485			26		424		1.062					531.117
Δεκέμβριος	299.915	146.869	3	4		3.471	1.436	145												451.843
Σύνολο	6.412.591	2.341.743	2.343.299	1.178.287	99.085	3.302.223	1.141.434	1.457.420	856.538	330.329	300.698	474.081	519.999	84.454	153.364	137.153	181.904	122.892	58.818	21.496.312
2018	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	250.039	72.250	48			5.919												12.426	36	340.718
Φεβρουάριος	214.954	67.814				10.513	281								242					304.231
Μάρτιος	304.157	115.995	9.135			30.130	12.661	8.985	328	1.480	182	1.315	1.080		2.000			9.230	63	496.741
Απρίλιος	424.237	172.272	79.717	19.615		160.744	72.893	49.598	8.478	7.385	2.636	9.548	21.521	487	4.569	1.108		2.768	952	1.038.528
Μάιος	541.125	220.959	303.401	161.273	7.503	433.402	159.436	182.569	105.043	41.878	30.760	37.707	59.669	6.987	15.284	17.922	19.971	14.663	7.209	2.366.761
Ιούνιος	659.908	263.274	403.391	207.710	18.192	548.220	201.544	276.908	160.291	62.406	51.928	74.215	89.718	20.227	23.721	26.397	37.950	24.847	11.937	3.162.784
Ιούλιος	797.192	310.503	484.396	247.191	23.413	655.826	233.678	330.765	199.033	73.549	71.302	111.960	112.259	20.902	26.265	35.015	48.155	30.290	15.300	3.826.994
Αύγουστος	767.984	290.652	464.983	239.912	24.349	649.196	203.482	317.449	197.552	73.582	59.606	111.925	105.763	20.697	24.781	30.928	49.960	26.879	14.978	3.674.658
Σεπτέμβριος	655.189	242.716	402.069	200.561	16.399	550.345	186.459	248.180	144.674	54.206	51.327	65.876	81.306	17.720	20.436	25.304	27.952	22.220	11.168	3.024.107
Οκτώβριος	514.107	174.550	189.634	100.723	1.485	302.194	89.523	87.094	32.224	11.283	12.802	16.884	34.888	3.802	8.192	3.950	1.019	5.432	1.136	1.590.922
Νοέμβριος	318.976	104.532	905	81		18.853	2.208	590		3	37	67	703	27	1.256					448.238
Δεκέμβριος	279.571	130.219	4			6.455	2.230	167					306					34		418.986
Σύνολο	5.727.439	2.165.736	2.337.683	1.177.066	91.341	3.371.797	1.164.395	1.502.305	847.623	325.772	280.580	429.497	507.213	90.849	126.746	140.624	185.007	159.161	62.834	20.693.668
			2,3			-70	-23	-45	9	5	20	45	13	-6	27	-3	-3	-36	-4	
% Μεταβολές	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος	Ηράκλειο	Χανιά	Κέρκυρα	Ζάκυνθος	Κεφαλονιά	Άκιο	Μύκονος	Σαντορίνη	Άραξος	Καλαμάτα	Σάμος	Σκιάθος	Καβάλα	Μυτιλήνη	Σύνολο
Ιανουάριος	8,6%	38,5%				-70,6%												-91,2%	-52,8%	10,4%
Φεβρουάριος	17,0%	45,0%				-37,3%	433,1%								2,5%			-100,0%	-100,0%	17,8%
Μάρτιος	17,1%	6,5%	-99,0%			-66,1%	-84,1%	-94,3%	-54,3%	-100,0%	36,3%	-100,0%	-35,6%		-8,4%			-100,0%	-100,0%	-0,2%
Απρίλιος	20,5%	10,3%	28,8%	62,4%		15,5%	-2,5%	26,4%	24,3%	3,0%	68,6%	90,5%	25,1%	-27,9%	20,5%	12,5%		-67,3%	-13,9%	18,7%
Μάιος	9,7%	2,5%	-6,0%	-4,4%	11,3%	-7,2%	-4,3%	-3,4%	1,1%	-2,0%	3,0%	16,3%	0,3%	14,5%	10,4%	-19,7%	7,4%	-5,8%	-8,7%	-0,2%
Ιούνιος	5,9%	4,9%	1,7%	0,1%	10,9%	-0,9%	0,8%	-4,9%	0,8%	0,7%	13,4%	11,0%	1,8%	-6,3%	17,6%	1,0%	-5,4%	-0,7%	-3,3%	2,0%
Ιούλιος	8,5%	1,3%	-1,2%	0,0%	4,0%	-1,4%	-4,2%	-4,0%	2,5%	4,4%	5,4%	7,1%	2,3%	-3,4%	12,6%	-7,0%	0,2%	-6,5%	-5,9%	1,4%
Αύγουστος	14,1%	1,9%	2,7%	3,6%	7,9%	0,3%	0,9%	-2,4%	1,4%	5,4%	10,4%	6,3%	2,0%	-12,9%	31,8%	1,2%	-1,1%	6,9%	-4,6%	4,4%
Σεπτέμβριος	12,0%	3,7%	-3,4%	-4,4%	6,8%	-2,6%	-2,9%	-4,5%	1,5%	-2,0%	3,5%	3,1%	-1,8%	-17,3%	37,7%	4,0%	-7,5%	-10,7%	-7,2%	1,3%
Οκτώβριος	9,6%	13,8%	5,5%	-4,0%	23,0%	-1,0%	6,7%	2,8%	-16,6%	1,0%	-11,4%	35,5%	9,0%	12,7%	17,0%	18,1%	-3,4%	1,6%	-28,9%	5,7%
Νοέμβριος	22,5%	14,1%	-58,8%	-14,8%		-14,2%	7,7%	-21,2%		-100,0%	-29,7%	-100,0%	-39,7%	-100,0%	-15,4%					18,5%
Δεκέμβριος	7,3%	12,8%	-25,0%			-46,2%	-35,6%	-13,2%					-100,0%							7,8%
Σύνολο	12,0%	8,1%	0,2%	0,1%	8,5%	-2,1%	-2,0%	-3,0%	1,1%	1,4%	7,2%	10,4%	2,5%	-7,0%	21,0%	-2,5%	-1,7%	-22,8%	-6,4%	3,9%

Πίνακας Εα7: Κίνηση αεροδρομίων Ελλάδας 2018 –2019

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας 2020

Όσον αφορά το **ξενοδοχειακό δυναμικό**, σύμφωνα με μελέτη του ΙΤΕΠ και τη επεξεργασία στοιχείων του ΞΕΕ, καταγράφει 9.971 ξενοδοχειακές μονάδες και 433.689 δωμάτια το 2019, έναντι 9.873 ξενοδοχειακών μονάδων με 426.000 δωμάτια το 2018 και 9.661 ξενοδοχείων με 399.000 δωμάτια το 2012. Το 2000 τα ξενοδοχεία 5* αποτελούσαν μόλις το 6% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού και το 2019 έχει ανέλθει στο 21% περίπου. Ταυτόχρονα μειώνεται και το ποσοστό των ξενοδοχείων που ανήκουν στις 2 χαμηλότερες κατηγορίες, από 44,6% το 2000 σε 28,3% το 2019.

	5*****	4****	3***	2**	1*	Σύνολο
Μονάδες	610	1.664	2.729	3.651	1.317	9.971
Δωμάτια	89.852	120.542	100.634	97.510	25.151	433.689
Κλίνες	186.190	240.386	196.021	184.366	49.384	856.347
Μέσο Μέγεθος	147,3	72,4	36,9	26,7	19,1	43,5
Ποσοστιαία Κατανομή						
Μονάδες	6,1%	16,7%	27,4%	36,6%	13,2%	100%
Δωμάτια	20,7%	27,8%	23,2%	22,5%	5,8%	100%
Κλίνες	21,7%	28,1%	22,9%	21,5%	5,8%	100%

Πίνακας Εα8: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας 2019 και Διαχρονική Εξέλιξη της Ελληνικής Ξενοδοχίας 2000 –2019

Πηγή: ΙΤΕΠ, ΞΕΕ 2020

Από το 2000 καταγράφεται σταθερή αναβάθμιση του ξενοδοχειακού δυναμικού, όπου το 2000 τα ξενοδοχεία 5***** αποτελούσαν μόλις το 6% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού. Το 2019 το ποσοστό των 5***** ξενοδοχείων έχει ανέλθει στο 21% περίπου του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού. Ταυτόχρονα μειώνεται και το ποσοστό των ξενοδοχείων που ανήκουν στις 2 χαμηλότερες κατηγορίες, από 44,6% το 2000 σε 28,3% το 2019.

Την περίοδο 2012-2018 τα ξενοδοχεία αυξήθηκαν κατά 2% σε όρους μονάδων και κατά 6,8% σε όρους δωματίων και το μέσο μέγεθος των ξενοδοχείων το 2018 διαμορφώνεται στα 43 δωμάτια. Αξίζει να αναφερθεί ότι το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας συνεχίζει να ανανεώνεται και να παρουσιάζει ανοδική πορεία, παρά την κρίση και το αντίξοο οικονομικό και φορολογικό περιβάλλον..

3.3. Περιφερειακά χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τουρισμού

Ο κύριος όγκος των εισπράξεων των 18,179 δις ευρώ, σε ποσοστό 85,42% του συνόλου, πραγματοποιήθηκε σε πέντε περιφέρειες, ως εξής: **Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (5.175 εκατ. ευρώ)**, Περιφέρεια Κρήτης (3.601 εκατ. ευρώ), Περιφέρεια Αττικής (2.592 εκατ. ευρώ), Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (2.250 εκατ. ευρώ) και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (1.911 εκατ. ευρώ). Στο σύνολο των υπόλοιπων περιφερειών (Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας) οι εισπράξεις διαμορφώθηκαν στα 1.796 εκατ. ευρώ.

Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2019							
Περιφέρειες	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Νότιο Αιγαίο	Γερμανία	1.176,3	994,0	10.295,0	845,0	96,6	8,8
	Ην. Βασίλειο	861,6	667,0	7.015,2	774,2	95,1	8,1
	Γαλλία	426,5	332,3	3.369,8	779,2	98,6	7,9
	Ιταλία	504,0	383,5	3.960,3	760,8	96,8	7,9
	ΗΠΑ	627,5	501,7	3.954,9	799,5	126,8	6,3
	Ολλανδία	220,5	140,9	1.795,0	639,3	78,5	8,1
	Πολωνία	211,5	128,5	1.568,3	607,4	81,9	7,4
	Ρωσία	174,8	134,4	1.600,1	769,1	84,0	9,2
	Λουπές	2.690,7	1.892,4	19.610,0	703,3	96,5	7,3
	Σύνολο	6.893,4	5.174,8	53.168,7	750,7	97,3	7,7
% επί του συνόλου	18,8%	29,3%	22,9%				
Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2018							
Περιφέρειες	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Νότιο Αιγαίο	Γερμανία	1.106,1	831,1	9.519,8	751,4	87,3	8,6
	Ην. Βασίλειο	666,0	498,4	5.409,5	748,4	92,1	8,1
	Γαλλία	431,5	288,9	3.564,0	669,4	81,1	8,3
	Ιταλία	538,4	339,3	4.178,2	630,2	81,2	7,8
	ΗΠΑ	555,1	383,5	3.423,1	690,9	112,0	6,2
	Ολλανδία	317,7	208,2	2.731,3	655,3	76,2	8,6
	Πολωνία	319,7	167,4	2.264,4	523,5	73,9	7,1
	Ρωσία	188,6	132,2	1.716,0	701,0	77,1	9,1
	Λουπές	2.506,3	1.565,1	18.277,9	624,5	85,6	7,3
	Σύνολο	6.629,4	4.414,1	51.084,2	665,8	86,4	7,7
% επί του συνόλου	19,0%	28,2%	22,5%				
Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2017							
Περιφέρειες	Χώρες Προέλευσης	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Εισπράξεις (σε εκ. €)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)	Δαπάνη/Επίσκεψη (σε €)	Δαπάνη/Διανυκτέρευση (σε €)	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Νότιο Αιγαίο	Γερμανία	911,4	606,4	7.789,9	665,4	77,8	8,5
	Ην. Βασίλειο	706,0	505,5	5.879,4	715,9	86,0	8,3
	Γαλλία	486,0	320,7	3.877,7	659,9	82,7	8,0
	Ιταλία	473,8	239,6	3.779,1	505,7	63,4	8,0
	ΗΠΑ	398,3	310,0	2.681,8	778,1	115,6	6,7
	Ολλανδία	309,5	193,5	2.707,8	625,4	71,5	8,7
	Πολωνία	195,4	58,3	1.482,7	298,5	39,3	7,6
	Ρωσία	176,9	87,8	1.674,4	496,6	52,5	9,5
	Λουπές	2.183,6	1.331,6	16.337,1	609,8	81,5	7,5
	Σύνολο	5.840,9	3.653,5	46.210,0	625,5	79,1	7,9
% επί του συνόλου	18,8%	25,7%	22,0%				

Πίνακας Εα9: Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2017-2019
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Έρευνα Συνόρων

Ο τουρισμός, είναι φανερό ότι έχει μεγάλη συμβολή, εκτός από το ΑΕΠ και στην **απασχόληση**. Τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλει σημαντικά στην μείωση της ανεργίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από το 2010 που ξεκίνησε η οικονομική κρίση. Η αύξηση εργαζομένων στον τουριστικό κλάδο ήταν +72,77% το 2019 σε σχέση με το 2010 (36,8 χιλ. από 21,3 χιλ.), όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα Εα10.

Η απασχόληση στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου 2010 - 2019 (σε χιλ.)										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	21,3	22,7	22,2	23,5	31,3	28,3	30,1	32,3	35,1	36,8
Λοιποί κλάδοι	110,2	108,0	108,8	99,3	92,5	104,1	99,7	95,4	96,5	96,1
Σύνολο απασχόλησης	131,4	130,7	131,0	122,8	123,8	132,3	129,8	127,7	131,6	133,0
Σύνολο Χώρας	4.389,8	4.054,3	3.695,0	3.513,2	3.536,2	3.610,7	3.673,6	3.752,7	3.828,0	3.911,0
% Υπηρεσιών επί του συνόλου Περιφέρειας	16,2%	17,4%	17,0%	19,2%	25,3%	21,4%	23,2%	25,3%	26,7%	27,7%
% Λοιπών κλάδων επί του συνόλου Περιφέρειας	83,8%	82,6%	83,0%	80,8%	74,7%	78,6%	76,8%	74,7%	73,3%	72,3%

Πίνακας Εα10: Έρευνα εργατικού δυναμικού Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2010-2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τέλος, είναι εντυπωσιακή η συμμετοχή του τουρισμού στη διαμόρφωση του ΑΕΠ του **Νοτίου Αιγαίου (76,8%)**, της Κρήτης (47,4%) και Ιονίων Νήσων (73%). Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει το γεγονός το Νότιο Αιγαίο, με την υψηλότερη οικονομική δραστηριότητα στον Τουρισμό στο 25,7%, όπου έχει το 2^ο υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη χώρα (μετά την Αττική).

Περιφέρεια	% κατανομή εισερχόμενου τουρισμού 2017	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2017 - σε € εκ.	% Κατανομή ΑΕΠ Περιφέρειας 2017* - σε εκ.	άμεση συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέρειας με στοιχεία 2017	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2015 - σε €
Ν. Αιγαίο	25,7%	4.706	6.127	76,8%	18.153
Κρήτη	23,0%	4.199	8.858	47,4%	13.912
Αττική	14,7%	2.683	85.055	3,2%	22.192
Κεντ. Μακεδονία	13,0%	2.386	23.908	10,0%	12.557
Ιόνια Νησιά	12,5%	2.286	3.132	73,0%	15.039
Πελοπόννησος	2,2%	396	7.840	5,0%	13.358
Θεσσαλία	2,0%	373	9.139	4,1%	12.393
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2,0%	363	6.815	5,3%	11.164
Ήπειρος	1,5%	279	3.918	7,1%	11.500
Δυτ. Ελλάδα	1,1%	205	8.180	2,5%	12.097
Β. Αιγαίο	1,2%	215	2.501	8,6%	12.582
Στερεά Ελλάδα	0,8%	146	7.923	1,8%	14.117
Δυτ. Μακεδονία	0,3%	58	4.339	1,3%	15.642
Σύνολο Χώρας	100,0%	18.295	177.735	10,3%	16.294

Πίνακας Εα11: Περιφερειακή κατανομή της συνολικής τουριστικής δαπάνης (προσέγγιση)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

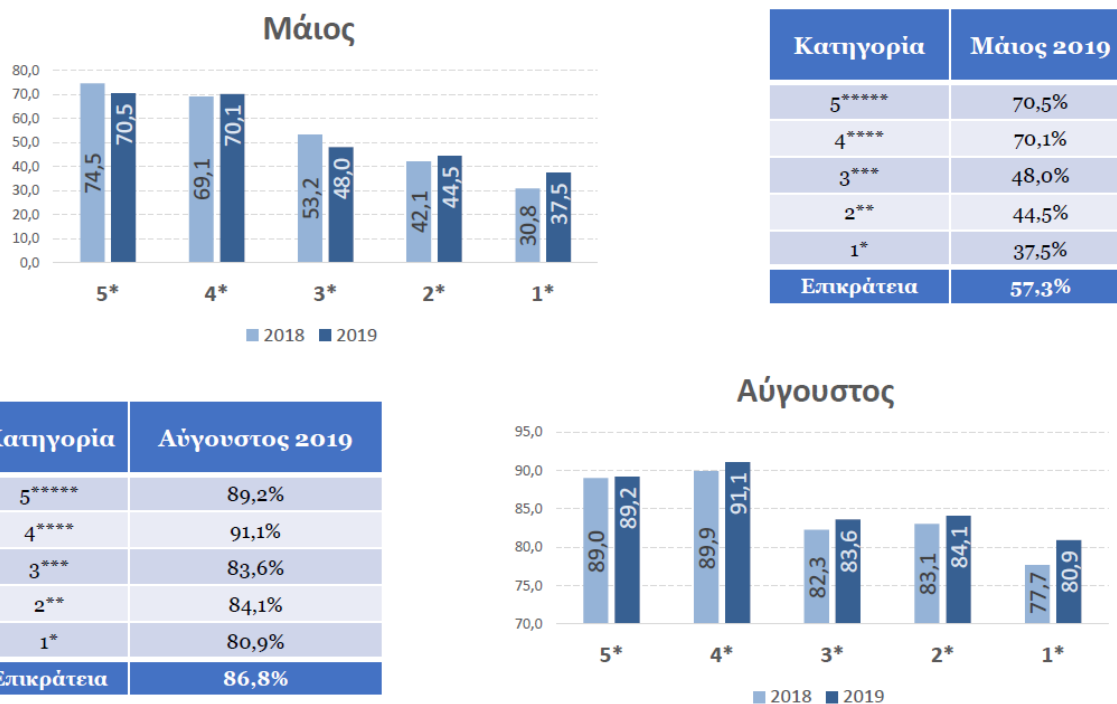
Για τον Μάιο του 2018, το 60% των ξενοδοχείων είχε πληρότητες κάτω από 60%, ενώ μόνο το 8,2% των ξενοδοχείων πραγματοποιεί πληρότητες από 91%-100%. Αντίθετα, τον Αύγουστο του 2018, που είναι μήνας αιχμής της τουριστικής περιόδου, πάνω από το 65% των ξενοδοχείων έχει πραγματοποιεί πληρότητες από 81%-100%.

ΜΑΪΟΣ 2018			ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018		
Εύρος πληρότητας:	Ποσοστό Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατανομή	Εύρος πληρότητας:	Ποσοστό Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατανομή
<20%	23,9%	23,9%	<20%	2,9%	2,9%
21-40%	20,0%	43,9%	21-40%	4,6%	7,5%
41-60%	16,1%	60,0%	41-60%	8,8%	16,3%
61-70%	10,2%	70,2%	61-70%	6,4%	22,7%
71-80%	10,0%	80,2%	71-80%	10,6%	33,3%
81-90%	11,6%	91,8%	81-90%	22,4%	55,7%
91-100%	8,2%	100,0%	91-100%	44,3%	100,0%

Πίνακας Εα12: Κατανομή ξενοδοχείων με βάση την τάξη μεγέθους πληρότητας

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2019

Στον Πίνακα Εα13, παρουσιάζεται η πληρότητα του μήνες Μάιο και Αύγουστο 2019 στις κατηγορίες των ξενοδοχείων, με την μέση πληρότητα τον Μάιο να είναι στα 57,3% και τον Αύγουστο στα 86,8%.

Πίνακας Εα13: Μέση πληρότητα ανά κατηγορία ξενοδοχείου Μάιο και Αύγουστο 2018-2019

Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2020

Για τον Μάιο του 2019, η μέση τιμή διάθεσης δωματίου κυμάνθηκε στα 60 ευρώ έναντι 63,8 ευρώ τον Μάιο 2018 (μείωση -5,96%), ενώ η μέση τιμή τον Αύγουστο 2019 ήταν 100 ευρώ έναντι 90 ευρώ το 2018 (αύξηση +11,11%).

Κατηγορία	Μάιος 2019	Μάιος 2018	Δ% Μάιος 2019/18	Αύγουστος 2019	Αύγουστος 2018	Δ% Αύγουστος 2019/18
5*****	120,0€	108,5€	+10,6%	203,0€	196,6€	+3,3%
4****	74,0€	87,0€	-14,9%	133,0€	125,0€	+6,4%
3***	50,0€	50,0€	0,0%	78,0€	75,0€	+4,0%
2**	40,0€	40,0€	0,0%	60,0€	60,0€	0,0%
1*	40,0€	35,0€	+14,3%	60,0€	50,0€	+20,0%
Επικράτεια	60,0€	63,8€	-6,0%	100,0€	90,0€	+11,1%

Πίνακας Εα14: Μέση τιμή διάθεσης δίκλινου δωματίου στην Επικράτεια
Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2020

Το μέσο έσοδο ανά δωμάτιο με βάση την κατηγορία του ξενοδοχείου παρουσιάζεται στον Πίνακα Εα15, όπου τα 5***** ξενοδοχεία έχουν μέσο έσοδο για το 2018 τα 33.458,50 ευρώ αυξημένο κατά +7% σε σχέση με το 2017 και +22,10% σε σχέση με το 2016. Γενικά, κατά τη 10ετία 2009-2018 το έσοδο ανά δωμάτιο αυξανόταν με ετήσιο ρυθμό 3,3%.

Κατηγορία ξενοδοχείου	2018	2017	2016	Δ% 2018/17
5*****	33.458,5	31.259,4	27.401,8	7,0%
4****	23.999,9	21.424,2	17.414,9	12,0%
3***	11.306,5	10.577,5	10.400,1	6,9%
2**	6.184,9	5.615,3	5.719,7	10,1%
1*	4.287,4	4.213,3	3.124,2	1,8%
Σύνολο	17.432,4	15.428,4	13.242,8	13,0%

Πίνακας Εα15: Μέση έσοδο δίκλινου δωματίου στην Επικράτεια για τα έτη 2016, 2017, 2018
Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ, 2019

Ο Κατάλογος Ξενοδοχειακών Τιμών της trivago [trivago Hotel Price Index (tHPI)] δείχνει το μέσο όρο τιμών διανυκτέρευσης στις πιο δημοφιλείς ευρωπαϊκές πόλεις της trivago. Ο μέσος όρος τιμών για ένα δίκλινο δωμάτιο βασίζεται σε περισσότερες από δύο εκατομμύρια καθημερινές αναζητήσεις τιμών για μια διανυκτέρευση που γίνονται μέσω του συστήματος σύγκρισης ξενοδοχειακών τιμών της trivago, από 80 εκατομμύρια επισκέπτες το μήνα. Η trivago αποθηκεύει τις αναζητήσεις κάθε μήνα και παρουσιάζει μια γενική εικόνα ξενοδοχειακών τιμών για τον επόμενο μήνα. Το

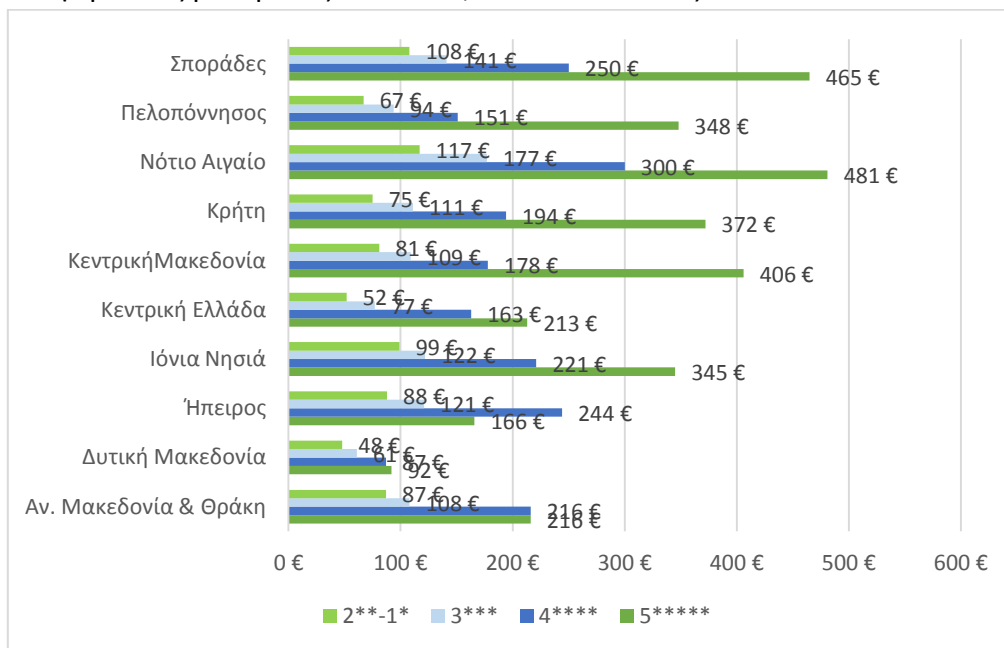
τηΗΡΙ αντανακλά τις ξενοδοχειακές τιμές της online ξενοδοχειακής αγοράς της Ευρώπης: οι τιμές διανυκτέρευσης από περισσότερα από 200 online sites κρατήσεων και αλυσίδες ξενοδοχείων διαμορφώνουν το μέσο όρο ξενοδοχειακών τιμών για πόλεις, περιοχές και χώρες της Ευρώπης.

Στον Πίνακα Εα16 παρουσιάζονται οι τιμές των ευρωπαϊκών ξενοδοχείων από Δεκέμβριο 2019 έως Ιούνιο 2020 (τιμές κράτησης στην Τριναγο), όπου παρουσιάζεται μείωση τιμών λόγω Covid-19 τους μήνες Μάιο και Ιούνιο.

	Δεκ 19	Ιαν 20	Φεβ 20	Μαρ 20	Απρ 20	Μαϊ 20	Ιουν 20
Αθήνα	€86	€80	€79	€86	€93	€90	€84
Άμστερνταμ	€144	€117	€129	€135	€163	€127	€111
Βαρκελώνη	€104	€88	€107	€101	€112	€137	€113
Βαρσοβία	€71	€62	€60	€61	€74	€86	€59
Βερολίνο	€109	€89	€95	€100	€97	€109	€94
Βιέννη	€149	€102	€99	€105	€113	€128	€109
Βρυξέλλες	€117	€91	€99	€103	€102	€91	€103
Δουβλίνο	€145	€124	€134	€138	€140	€132	€97
Ζυρίχη	€159	€156	€149	€157	€166	€248	€171
Κωνσταντινού..	€65	€61	€57	€60	€66	€62	€53
Λισαβόνα	€91	€76	€77	€84	€95	€87	€87
Λονδίνο	€167	€133	€140	€140	€142	€134	€133
Μαδρίτη	€120	€91	€97	€98	€97	€91	€86
Μόσχα	€71	€65	€62	€61	€54	€64	€60
Παρίσι	€148	€136	€132	€136	€140	€194	€168
Ρέικιαβικ	€138	€111	€121	€112	€96	€127	€98
Ρώμη	€98	€84	€83	€95	€118	€131	€104

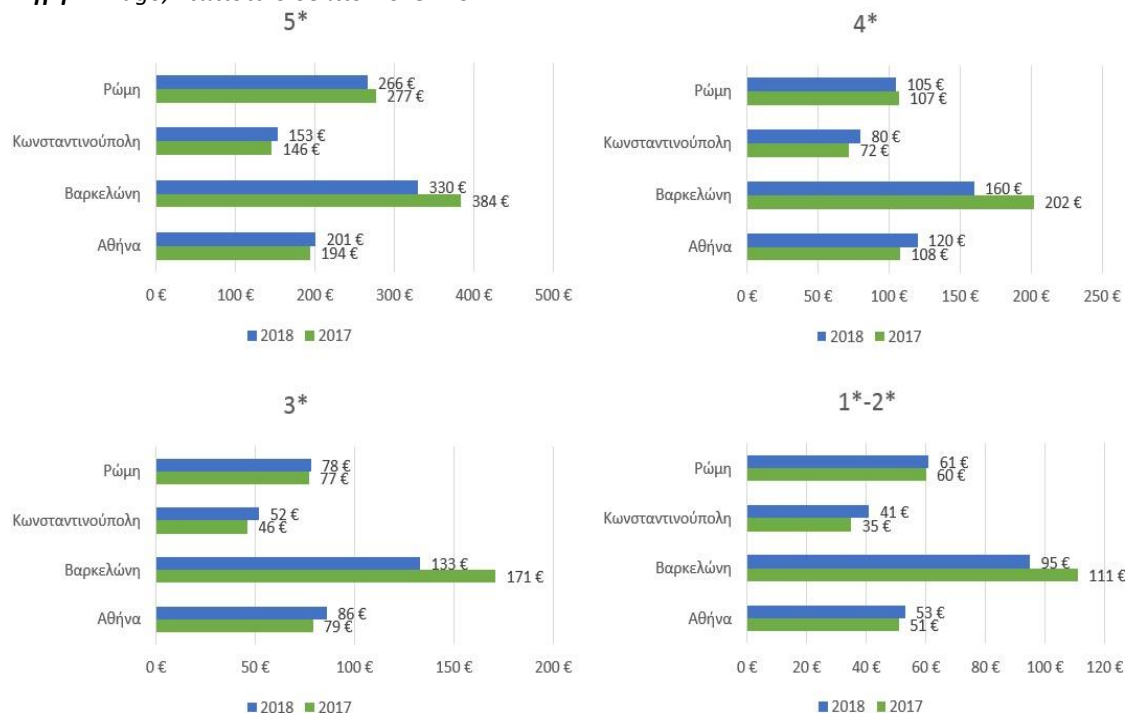
Πίνακας Εα16: Μέση Τιμή Δωματίου σε ευρωπαϊκές πόλεις
 Πηγή: Trivago 2020

Σε μηνιαία έρευνά της σχετικά με την πορεία που χάραξαν οι τιμές για τον Αύγουστο 2018 και σε σύγκριση με τις αντίστοιχες τιμές του 2017, παρατηρήθηκαν ενδιαφέρουσες μεταβολές σε εθνικό, αλλά και διεθνές επίπεδο.

Πίνακας Εα17: Μέση Τιμή Δωματίου ανά Περιφέρεια Αύγουστος 2018

Πηγή: Trivago, Στατιστικό δελτίο Νο45 INSETE

Πίνακας Εα18: Μέσος όρος τιμών διανυκτέρευσης ξενοδοχείων Αθήνας και ανταγωνιστικών πόλεων Αυγούστου 2017-2018

Πηγή: trivago Hotel Price Index (tHPI), Στατιστικό δελτίο Νο45 INSETE

Τον Αύγουστο του 2018, η Αθήνα και η Κωνσταντινούπολη παρουσίασαν αύξηση τιμών σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων σε αντίθεση με τη Βαρκελώνη που παρουσίασε μείωση. Παρότι η Βαρκελώνη παρουσίασε μείωση, παραμένει η ακριβότερη από τις 4 πόλεις υπό ανάλυση. Στη Ρώμη παρατηρήθηκε μείωση στις κατηγορίες 5 και 4 αστέρων και αύξηση στις κατηγορίες 3 και 1-2 αστέρων.

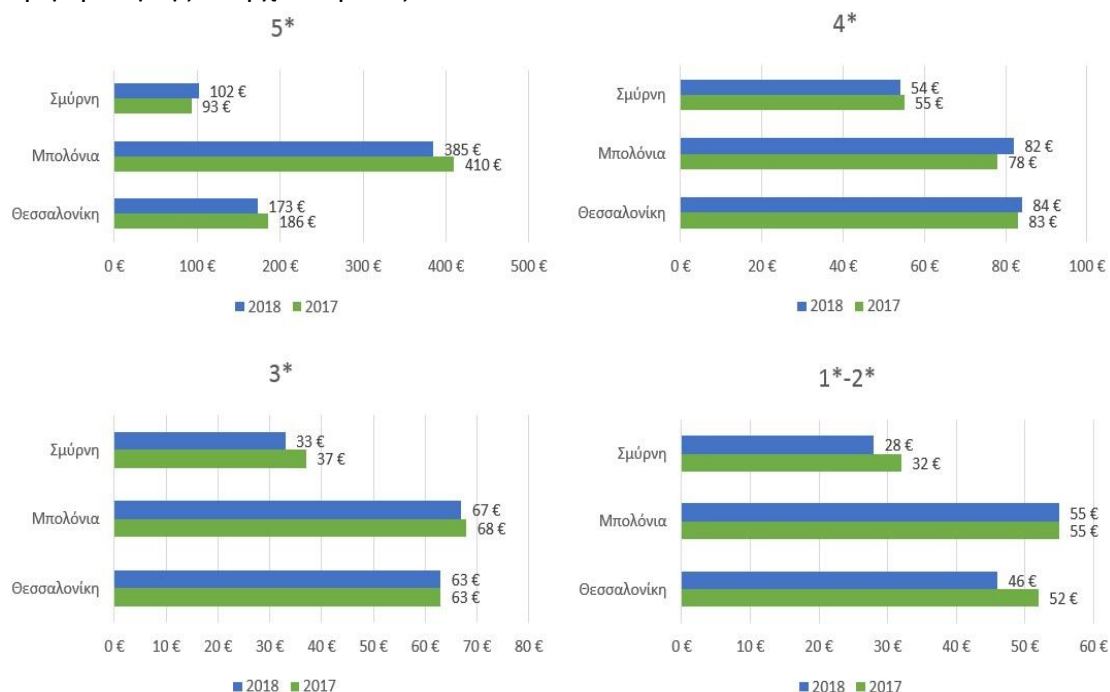
Την υψηλότερη τιμή κράτησης στα ξενοδοχεία 5 αστέρων κατέχει η Βαρκελώνη με 330 € (384 € το 2017), ενώ στη Ρώμη η τιμή ανέρχεται στα 266 € (277 € το 2017). Στην Αθήνα η τιμή ανέρχεται στα 201€ έναντι 194 € το 2017 και στην Κωνσταντινούπολη μόλις στα 153 € (146 € το 2017). Η Ρώμη και η Βαρκελώνη παρουσιάζουν μείωση τιμών σε σχέση με τον Αύγουστο του 2017, ενώ η Αθήνα και η Κωνσταντινούπολη αύξηση.

Στη κατηγορία 4 αστέρων η τιμή κράτησης για τη Βαρκελώνη κυμάνθηκε στα 160 € έναντι 202 € τον Αύγουστο του 2017, στη Αθήνα στα 120 € έναντι 108 € το 2017 και στη Ρώμη στα 105 €. Στην Κωνσταντινούπολη η τιμή κράτησης ανέρχεται μόλις στα 80 €.

Στην κατηγορία 3 αστέρων η τιμή κράτησης για τη Βαρκελώνη ανήλθε στα 133 € έναντι 171 € τον Αύγουστο του 2018, στην Αθήνα στα 86 € έναντι 79 € το 2017 και στην Ρώμη στα 78 €. Στην Κωνσταντινούπολη η τιμή κράτησης ανέρχεται μόλις στα 52 €.

Στην κατηγορία 1-2 αστέρων πολύ υψηλή είναι η τιμή κράτησης για τη Βαρκελώνη με 95 €. Στη Ρώμη η τιμή ανέρχεται στα 61 € έναντι 60 € τον Αύγουστο του 2017, ενώ

στην Αθήνα στα 53 € έναντι 51 € τον Αύγουστο του 2017. Στην Κωνσταντινούπολη η τιμή κράτησης ανέρχεται μόλις στα 41 €.

Πίνακας Εα19: Μέσος όρος τιμών διανυκτέρευσης ξενοδοχείων Θεσσαλονίκης και ανταγωνιστικών πόλεων Αυγούστου 2017-2018

Πηγή: trivago Hotel Price Index (tHPI), Στατιστικό δελτίο Νο45 INSETE

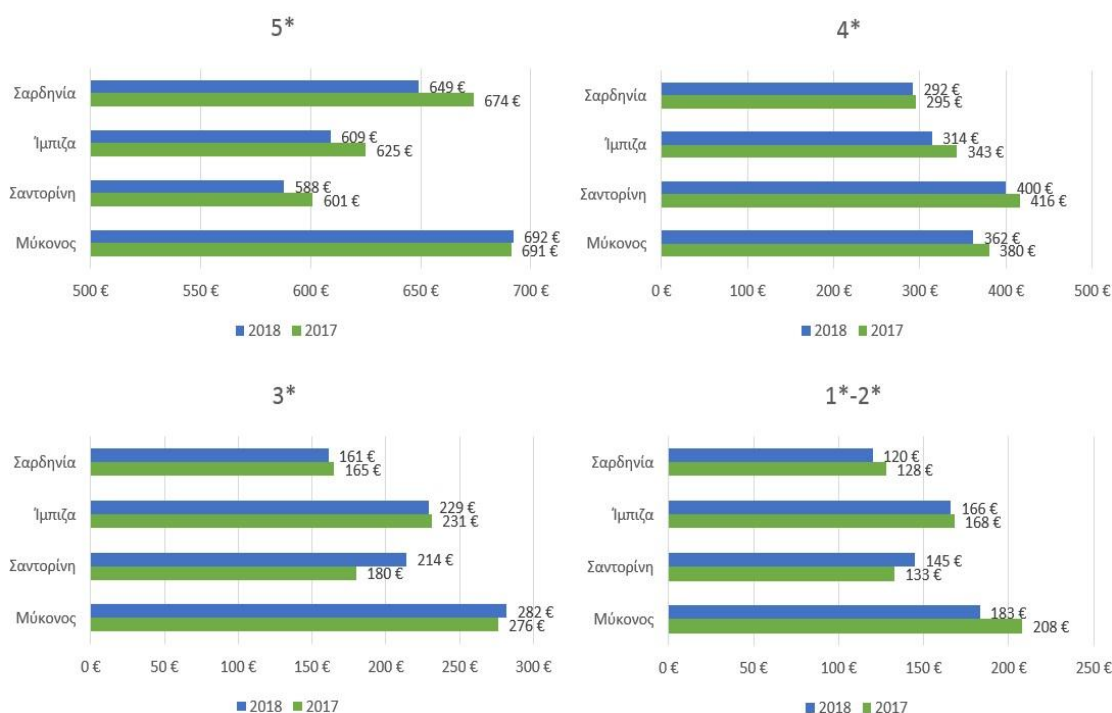
Τον Αύγουστο του 2018, η Σμύρνη παρουσίασε αύξηση μόνο στην κατηγορία 5 αστέρων. Η Μπολόνια παρουσίασε μείωση σε όλες τις κατηγορίες με εξαίρεση αυτή των 4 αστέρων. Στη Θεσσαλονίκη η εικόνα ήταν μεικτή καθώς μείωση παρουσίασαν οι κατηγορίες 5 και 1-2 αστέρων και μικρή αύξηση οι κατηγορίες 3 και 4 αστέρων.

Τον Αύγουστο του 2018, την υψηλότερη τιμή κράτησης στα ξενοδοχεία 5 αστέρων κατέχει η Μπολόνια με 385 € (έναντι 410 € τον Αύγουστο του 2017) και ακολουθεί η Θεσσαλονίκη με 173 € (έναντι 186 € τον Αύγουστο του 2017). Στη Σμύρνη η τιμή ανέρχεται στα 102 € από τα 93 € τον Αύγουστο του 2017.

Στην κατηγορία 4 αστέρων η τιμή κράτησης για τη Θεσσαλονίκη ανήλθε στα 84 € από 83 € τον Αύγουστο του 2017, στην Μπολόνια στα 82 € από τα 78 € και στη Σμύρνη κυμάνθηκε στα 54 €.

Στην κατηγορία 3 αστέρων η τιμή κράτησης για την Μπολόνια εκτιμήθηκε στα 67 € και στη Θεσσαλονίκη στα 63 €. Τέλος, στη Σμύρνη η τιμή κυμαίνεται μόλις στα 33 €.

Στην κατηγορία 1-2 αστέρων η τιμή κράτησης για την Μπολόνια ήταν 55 €. Στη Θεσσαλονίκη εκτιμήθηκε στα 46 € και στη Σμύρνη μόλις στα 28 €.

Πίνακας Εα20: Μέσος όρος τιμών διανυκτέρευσης ξενοδοχείων Μυκόνου-Σαντορίνης και ανταγωνιστικών «premium» προορισμών Αυγούστου 2017-2018

Πηγή: trivago Hotel Price Index (tHPI), Στατιστικό δελτίο Νο45 INSETE

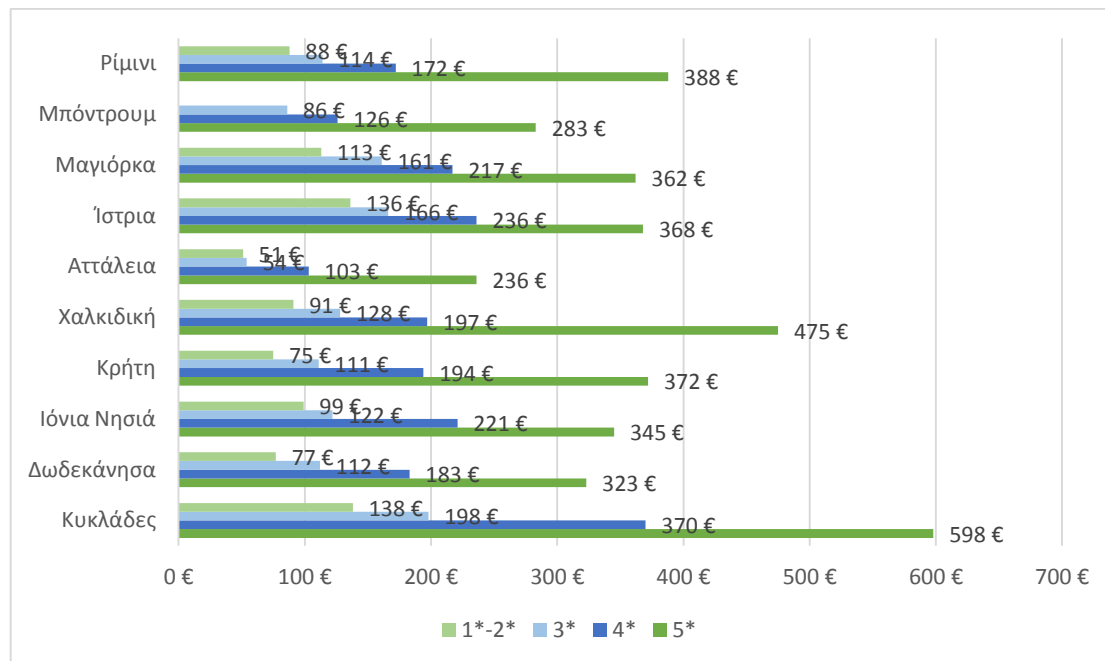
Τον Αύγουστο του 2018, όλοι οι ανταγωνιστικοί προορισμοί παρουσίασαν μείωση στις τιμές των ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017. Η Μύκονος είχε υψηλότερη τιμή σε όλες τις κατηγορίες, με εξαίρεση τα ξενοδοχεία 4 αστέρων (2η υψηλότερη), καθώς η Σαντορίνη εμφανίζει την υψηλότερη τιμή στη συγκεκριμένη κατηγορία (παρουσιάζοντας όμως μείωση σε σχέση με το 2017).

Την υψηλότερη τιμή κράτησης στα ξενοδοχεία 5 αστέρων κατέχει η Μύκονος με 692 € (έναντι 691 € το 2017, αποτελώντας τον μοναδικό προορισμό που κατέγραψε αύξηση τιμών τον Αύγουστο του 2018) και ακολουθεί η Σαρδηνία με 649 € (έναντι 674 € τον Αύγουστο του 2017). Η Σαντορίνη κυμάνθηκε στα 588 € έναντι 601 € τον Αύγουστο του 2017.

Στην κατηγορία 4 αστέρων η τιμή κράτησης για Σαντορίνη ανήλθε στα 400 € από τα 416 € τον Αύγουστο του 2017, στην Μύκονο στα 362 € και στην Ίμιτζα στα 314 € έναντι 343 € το 2017. Η Σαρδηνία στην κατηγορία 4 αστέρων, εκτιμήθηκε από 295 € τον Αύγουστο του 2017 σε 292 €.

Στην κατηγορία 3 αστέρων η τιμή κράτησης για την Μύκονο ανήλθε στα 282 € έναντι 276 € τον Αύγουστο του 2017, στην Ίμιτζα στα 229 € (231 € το 2017) και στη Σαντορίνη στα 214 € έναντι 180 € το 2017. Η Σαρδηνία κατέγραψε μείωση τιμών και η τιμή εκτιμήθηκε στα 161 € από 165 € το 2017.

Στην κατηγορία 1-2 αστέρων η τιμή κράτησης για την Μύκονο ήταν 183 € (έναντι 208 €) και για την Σαντορίνη 145 € (από 133 € τον Αύγουστο του 2017). Στην Ίμπιζα η τιμή εκτιμήθηκε στα 166 € και στη Σαρδηνία στα 120 €.

Πίνακας Εα21: Τιμές ξενοδοχείων μαζικών προορισμών «Ήλιος & Θάλασσα» Αυγούστου 2018

Πηγή: trivago Hotel Price Index (tHPI), Στατιστικό δελτίο Νο45 INSETE

Τον Αύγουστο του 2018 οι προορισμοί των Δωδεκανήσων και της Αττάλειας είναι οι μοναδικοί που παρουσίασαν αύξηση σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Τα Ίονια Νησιά παρουσίασαν μείωση σε όλες τις κατηγορίες με εξαίρεση αυτή των 4 αστέρων. Η Κρήτη και το Μπόντρουμ παρουσίασαν αύξηση σε όλες τις κατηγορίες με εξαίρεση την κατηγορία 5 αστέρων. Η Μαγιόρκα παρουσίασε αύξηση μόνο στην κατηγορία 1-2 αστέρων και το Ρίμινι μόνο στην κατηγορία 5 αστέρων.

Την υψηλότερη τιμή κράτησης στα ξενοδοχεία 5 αστέρων στην Ελλάδα κατέχουν οι Κυκλάδες με 598 € και ακολουθεί η Χαλκιδική με 475 € και η Κρήτη με 372 €. Από τους ανταγωνιστικούς προορισμούς, το Ρίμινι ανήλθε στα 388 €, η Ίστρια στα 368 € και η Μαγιόρκα στα 362 € (παρουσιάζοντας μείωση). Στα Ίονια Νησιά η τιμή κυμάνθηκε στα 345 € και στα Δωδεκάνησα στα 323 €. Στη Τουρκία σημειώθηκαν οι πιο χαμηλές τιμές, Μπόντρουμ 283 € και Αττάλεια 236 €.

Στα ξενοδοχεία 4 αστέρων, την υψηλότερη τιμή κράτησης στα ξενοδοχεία 4 αστέρων κατέχουν οι Κυκλάδες με 370 €. Αισθητά χαμηλότερες ήταν οι τιμές στους υπόλοιπους προορισμούς με την Ίστρια στα 236 €, τα Ίονια Νησιά στα 221 €, τη Μαγιόρκα στα 217 €, τη Χαλκιδική στα 197 €, τη Κρήτη στα 194 €, τα Δωδεκάνησα στα 183 € και το Ρίμινι στα 172 €. Στη Τουρκία σημειώθηκαν οι πιο χαμηλές τιμές, Μπόντρουμ 126 € και Αττάλεια 103 €.

Στα ξενοδοχεία 3 αστέρων η υψηλότερη τιμή σημειώθηκε στις Κυκλάδες με 198 €. Ακολουθήσαν οι ανταγωνιστικοί προορισμοί με την Ίστρια στα 166 € και την

Μαγιόρκα στα 161 €. Στο Ιόνιο οι τιμές έφτασαν τα 122 €, ενώ στην Τουρκία σημειώθηκαν οι πιο χαμηλές τιμές: Μπόντρουμ 86 € και Αττάλεια 54 €. Ο φθηνότερος ελληνικός προορισμός ήταν η Κρήτη με 111 €.

Στα ξενοδοχεία 1-2 αστέρων η υψηλότερη τιμή σημειώθηκε στις Κυκλάδες με 138 € και στην Ίστρια με 136 €. Ακολούθησε η Μαγιόρκα με 113 € ενώ οι υπόλοιποι προορισμοί εκτιμηθήκαν σε λιγότερα από 90 €, με την χαμηλότερη τιμή να καταγράφεται στην Αττάλεια με 51 €.

3.4. Αφίξεις - Εισπράξεις

Το 2020, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις εμφάνισαν μείωση κατά -76,5% σε σύγκριση με το 2019 και διαμορφώθηκαν στα 4.280 εκατ. ευρώ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην πτώση των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-27 κατά -70,8%, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 2.840 εκατ. ευρώ, καθώς και των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών εκτός της ΕΕ-27 κατά -82,0%, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 1.434 εκατ. ευρώ. Αναλυτικότερα, οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ζώνης του ευρώ διαμορφώθηκαν στα 2.390 εκατ. ευρώ, μειωμένες κατά -69,1%, ενώ οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-27 εκτός της ζώνης του ευρώ εμφάνισαν πτώση κατά -77,5% και διαμορφώθηκαν στα 451 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα, οι εισπράξεις από τη Γερμανία μειώθηκαν κατά -61,6% και διαμορφώθηκαν στα 1.135 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τη Γαλλία μειώθηκαν κατά -66,3% και διαμορφώθηκαν στα 367 εκατ. ευρώ. Από τις χώρες εκτός της ΕΕ-27, πτώση κατά -70,8% παρουσίασαν οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 749 εκατ. ευρώ, ενώ οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ μειώθηκαν κατά -93,0% και διαμορφώθηκαν στα 83 εκατ. ευρώ. Οι εισπράξεις από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά -96,9% και διαμορφώθηκαν στα 14 εκατ. ευρώ.

3.5. Στοιχεία Ρόδου

Η Ρόδος είναι ένα νησί της Ελλάδας που βρίσκεται στο νοτιοανατολικό Αιγαίο. Βρίσκεται περίπου 350 χλμ. νοτιοανατολικά της Αθήνας και 18 χλμ. νοτιοδυτικά της Τουρκίας. Με έκταση 1.400,684 τ. χλμ. είναι το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων, το τέταρτο σε σειρά ολόκληρης της χώρας και το ένατο της Μεσογείου. Βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος. Διαθέτει ακτογραμμή μήκους 253 χλμ. και το υψηλότερο σημείο της είναι η κορυφή του όρους Αττάβυρος σε ύψος 1.215 μ. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο πληθυσμός του νησιού ανέρχεται σε 115.490 κατοίκους, γεγονός που καθιστά τη Ρόδο το τρίτο πολυπληθέστερο ελληνικό νησί.

Στο βορειοανατολικό άκρο του νησιού βρίσκεται η πρωτεύουσά του, η πόλη της Ρόδου, που με πληθυσμό περίπου 55.000 κατοίκους αποτελεί και τον μεγαλύτερο οικισμό του. Εντός των ορίων της πόλης της Ρόδου, βρίσκεται η Μεσαιωνική πόλη της

Ρόδου ή Παλιά Πόλη, όπως αποκαλείται από τους ντόπιους, μια από τις καλύτερα διατηρημένες μεσαιωνικές πόλεις του κόσμου, που έχει αναγνωριστεί από το 1988 ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Εντός των τειχών της Παλιάς Πόλης βρίσκονται αξιόλογα μνημεία από τη Βυζαντινή εποχή, την Τουρκοκρατία και την περίοδο της Ιταλοκρατίας, με επιβλητικότερο το παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου. Οι περιοχές Προφήτης Ηλίας, Επτά πηγές, Πεταλούδες και Ρέματα είναι προστατευόμενοι βιότοποι του Natura 2000, με κωδικό GR4210006, κατά μία συνολική έκταση 113,12 τ. χλμ.

Σύμφωνα με την υφιστάμενη διοικητική διαίρεση του προγράμματος «Καλλικράτης», το νησί και οι πέριξ αυτού νησίδες εντάσσονται εξ ολοκλήρου στον ενιαίο δήμο Ρόδου, ο οποίος προέρχεται από τη συνένωση των προϋπαρχόντων «καποδιστριακών δήμων» του νησιού, των δήμων Ροδίων, Αρχαγγέλου, Ατταβύρου, Αφάντου, Ιαλυσού, Καλλιθέας, Καμείρου, Λινδίων, Νότιας Ρόδου και Πεταλούδων.

Στα βορειοδυτικά και σε απόσταση περίπου 12 χλμ. από την πόλη, βρίσκεται ο Κρατικός Αερολιμένας Ρόδου «Διαγόρας», που αποτελεί την κύρια πύλη εισόδου των επισκεπτών στο νησί. Το γεγονός ότι κατατάσσεται σταθερά τέταρτο σε αφίξεις σε εθνικό επίπεδο, καθώς επίσης και το γεγονός ότι οι επισκέπτες που καταφτάνουν στο νησί με κάποιο κρουαζιερόπλοιο απαριθμούνται σε δεκάδες χιλιάδες ανά έτος, αποδεικνύουν πως η Ρόδος είναι ένας διεθνώς αναγνωρισμένος τουριστικός προορισμός με ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική οικονομία.

Η Ρόδος είναι ένας τόπος με πολλές, μεγάλες και υπέροχες παραλίες. Το βορειοδυτικό τμήμα του νησιού, από την πόλη της Ρόδου και τη κοσμοπολίτικη Ιξιά μέχρι το Μανδρικό και τη Σκάλα Καμείρου, προσφέρει στους επισκέπτες μεγάλες οργανωμένες παραλίες. Στη Νοτιοανατολική ακτή υπάρχουν εξίσου οργανωμένες παραλίες στην Καλλιθέα, στο Αφάντου, στην Τσαμπίκα, στα Βληγά, στη Λίνδο, στη Λάρδο και στο Γεννάδι. Στο άλλο τμήμα του νησιού, μπορεί κανείς να βρει μικρούς αμμώδεις κολπίσκους, σχεδόν κρυμμένους από τα μάτια του κόσμου, στην παραλία της Γλυφάδας, της Παλαιοχώρας, της Κοπριάς, στις μικρές παραλίες του Μονόλιθου κοντά στον Κάλαμο, και στις εξωτικές παραλίες στο Πρασονήσι. Οι δυτικές ακτές της Ρόδου είναι άγριες, καθώς είναι εκτεθειμένες σε ισχυρούς ανέμους, ωστόσο αποτελούν παράδεισο για τους λάτρεις της ιστιοσανίδας.

Όσον αφορά το ξενοδοχειακό δυναμικό της Ρόδου για την περίοδο 2010-20120 (Πίνακας Εα22), παρουσιάζει αύξηση όσον αφορά τις συνολικές μονάδες, δωμάτια και κλίνες, αλλά υπάρχει ταυτόχρονη σημαντική αύξηση στις επενδύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα υψηλής προστιθέμενης αξίας πέντε (5*) αστέρων. Το 2020 σε σχέση με το 2019, στα 5* ξενοδοχεία η αύξηση ήταν +3,17% σε μονάδες, +3,48% σε δωμάτια και +4,08% σε κλίνες%.

Σε σχέση με το 2010 που ξεκίνησε η οικονομική κρίση στη χώρα μας, η αύξηση ήταν εντυπωσιακή, καθώς οι 5* μονάδες αυξήθηκαν κατά +109,68%, τα δωμάτια κατά +126,33% και οι κλίνες κατά +134,66%. Στο σύνολο του ξενοδοχειακού δυναμικού, το

2020 σε σχέση με το 2010, η αύξηση ήταν αντίστοιχα +5,00% σε μονάδες, +17,33% σε δωμάτια και +22,76% σε κλίνες. Τα στοιχεία του συγκεκριμένου πίνακα δείχνουν τη δυναμική του τουρισμού στο νησί, αλλά και την προσφορά του στην ελληνική οικονομία γενικότερα.

γενικότερα.

Έτος	Ξενοδοχειακό δυναμικό Ρόδου 2010-2020					Σύνολο	Σύνολο	5*	5*		
	5*	4*	3*	2*	1*					%Δ/Ετος	%Δ20/10
2020	Μονάδες	65	126	148	161	46	546	1,68%	5,00%	3,17%	109,68%
	Δωμάτια	17.262	19.239	7.501	5.788	897	50.687	1,52%	17,33%	3,48%	126,33%
	Κλίνες	35.774	38.901	14.529	11.154	1.764	102.122	1,91%	22,76%	4,08%	134,66%
2019	Μονάδες	63	123	147	158	46	537	0,00%			8,62%
	Δωμάτια	16.682	19.155	7.506	5.690	897	49.930	0,93%			6,54%
	Κλίνες	34.372	38.729	14.486	10.861	1.764	100.212	1,45%			6,35%
2018	Μονάδες	58	120	151	163	45	537	1,70%			20,83%
	Δωμάτια	15.658	18.684	8.180	6.074	875	49.471	6,87%			29,02%
	Κλίνες	32.321	37.435	15.779	11.525	1.720	98.780	8,62%			30,02%
2017	Μονάδες	48	115	153	167	45	528	2,33%			23,08%
	Δωμάτια	12.136	18.319	8.293	6.651	890	46.289	3,88%			22,65%
	Κλίνες	24.858	35.751	16.007	12.607	1.717	90.940	4,50%			21,56%
2016	Μονάδες	39	113	151	168	45	516	-1,90%			2,63%
	Δωμάτια	9.895	18.784	8.273	6.719	890	44.561	-1,08%			4,55%
	Κλίνες	20.450	36.245	15.930	12.678	1.717	87.020	-1,01%			4,40%
2015	Μονάδες	38	113	152	175	48	526	-0,75%			11,76%
	Δωμάτια	9.464	18.849	8.713	7.044	977	45.047	0,35%			14,15%
	Κλίνες	19.588	36.342	16.755	13.329	1.894	87.908	0,62%			14,64%
2014	Μονάδες	34	113	153	182	48	530	0,00%			6,25%
	Δωμάτια	8.291	19.344	8.980	7.306	967	44.888	0,90%			4,24%
	Κλίνες	17.086	37.312	17.265	13.825	1.874	87.362	1,05%			4,23%
2013	Μονάδες	32	113	151	184	50	530	0,57%			-3,03%
	Δωμάτια	7.954	19.343	8.911	7.280	998	44.486	-0,73%			-5,52%
	Κλίνες	16.393	37.305	17.104	13.724	1.925	86.451	-0,26%			-3,97%
2012	Μονάδες	33	109	148	182	55	527	-0,38%			0,00%
	Δωμάτια	8.419	19.265	8.842	7.246	1.043	44.815	-0,10%			0,00%
	Κλίνες	17.071	36.998	16.932	13.665	2.014	86.680	-0,09%			0,00%
2011	Μονάδες	33	111	148	183	54	529	1,73%			6,45%
	Δωμάτια	8.419	19.310	8.830	7.268	1.033	44.860	3,84%			10,38%
	Κλίνες	17.071	37.074	16.939	13.677	1.993	86.754	4,28%			11,98%
2010	Μονάδες	31	110	150	175	54	520				
	Δωμάτια	7.627	18.945	8.693	6.973	964	43.202				
	Κλίνες	15.245	36.329	16.666	13.094	1.856	83.190				

Πίνακας Εα22: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ρόδου 2010-2020

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Όσον αφορά τα **ενοικιαζόμενα δωμάτια**, υπάρχει συνολικά οριακή μείωση το 2019 σε μονάδες, δωμάτια και κλίνες σε σχέση με το 2017, φαίνεται όμως να μην υπάρχει ακόμα ικανοποιητικό επίπεδο σε μονάδες υψηλής προστιθέμενης αξίας (τα 4K και 3K το 2019 αποτελούν το 30,98% των συνολικών μονάδων), την ίδια στιγμή που ο τουρισμός αυξάνεται κατακόρυφα σε επίπεδο αφίξεων και διανυκτερεύσεων.

Έτος	Ενοικιαζόμενα δωμάτια Ρόδου 2017-2019					Σύνολο	%Δ19/17
	4K	3K	2K	1K			
2019	Μονάδες	65	203	363	234	865	-0,69%

	Δωμάτια	539	1.944	2.744	1.451	6.678	-0,92%
	Κλίνες	1.195	4.262	5.868	3.129	14.454	-0,92%
	Μονάδες	66	206	368	237	877	
2018	Δωμάτια	542	1.979	2.793	1.466	6.780	
	Κλίνες	1.204	4.332	5.970	3.166	14.672	
	Μονάδες	61	205	368	237	871	
2017	Δωμάτια	509	1.972	2.793	1.466	6.740	
	Κλίνες	1.134	4.318	5.970	3.166	14.588	

Πίνακας Εα23: Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων Ρόδου 2017-2019

Πηγή: Υπουργείο Τουρισμού, Στοιχεία Μητρώου Τουριστικών Επιχειρήσεων

Ο Κρατικός Αερολιμένας Ρόδου «Διαγόρας» ή Διεθνές Αεροδρόμιο «Διαγόρας» Ρόδου που λειτουργεί από τη Fraport, βρίσκεται στη Ρόδο, 16 χλμ. νοτιοδυτικά της πόλης της Ρόδου, στο χωριό Παραδείσι. Είναι το τέταρτο μεγαλύτερο αεροδρόμιο της Ελλάδας σε συνολικό όγκο επιβατών. Σχετικά με τις **αεροπορικές αφίξεις**, υπάρχει μείωση διεθνών αφίξεων το 2020 σε σχέση με το 2019 κατά -75,00%, που οφείλεται στην απαγόρευση πτήσεων και εκτάκτων μέτρων λόγω της πανδημίας. Ομοίως μείωση αφίξεων εσωτερικού παρατηρείται για το ίδιο διάστημα κατά -56,00%. Τα νούμερα θα αρχίζουν να επανέρχονται προς την κανονικότητα, όσο προχωράει ο εμβολιασμός του πληθυσμού.

Παρόλα αυτά, υπάρχει αλματώδης αύξηση τα τελευταία έτη, αναδεικνύοντας πόσο σημαντικός τουριστικός προορισμός αποτελεί η Ρόδος για την οικονομία της χώρας και την προβολή της στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της ΥΠΑ, το γενικό σύνολο διεθνών αφίξεων παρουσιάζει αύξηση 2019 σε σχέση με το 2010 κατά +69,79% και στις αφίξεις εσωτερικού κατά +9,85%.

Διεθνείς Αφίξεις	%Δ20/10	Δ%19/10	Αφίξεις Εσωτερικού	%Δ20/10	Δ%19/10
2020	585.935	-75,00%	2020	176.085	-56,00%
2019	2.343.299		2019	400.156	9,85%
2018	2.337.683		2018	411.229	
2017	2.178.973		2017	429.483	
2016	2.045.555		2016	421.257	
2015	1.888.181		2015	392.224	
2014	1.926.675		2014	339.902	
2013	1.785.305		2013	309.895	
2012	1.606.843		2012	294.635	
2011	1.734.418		2011	332.505	
2010	1.421.955		2010	364.260	

Πίνακας Εα24: Κίνηση επιβατών στο αεροδρόμιο Ρόδου 2010-2020

Πηγή: ΥΠΑ, 2021

Αξίζει να σημειωθεί, η Fraport που διαχειρίζεται το αεροδρόμιο έχει καταρτίσει ένα ολοκληρωμένο πλάνο για τον εκμοντερνισμό και ανάπτυξη του. Ενδεικτικά:

- Πλήρης ανακαίνιση του αεροσταθμού
- Αναδιαμόρφωση του χώρου στάθμευσης αεροσκαφών

- Κατασκευή νέου πυροσβεστικού σταθμού
- 15% αύξηση των σημείων check-in (από 40 σε 45)
- 15% αύξηση του συνολικού αριθμού πυλών (από 16 σε 18)
- 70% αύξηση των σημείων ασφαλείας και ελέγχου (από 7 σε 12)
- 25% αύξηση των ιμάντων παραλαβής αποσκευών
- Εγκατάσταση μοντέρνου συστήματος ελέγχου και διαχείρισης αποσκευών
- Κατασκευή νέου φυλακίου ελέγχου πρόσβασης στην περιοχή δραστηριοτήτων αεροσκαφών
- Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου και χώρου στάθμευσης οχημάτων

Σχετικά με τις **αφίξεις στο νησί της Ρόδου μέσω επιβατηγών πλοίων** και σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η συνολική επιβατική κίνηση παρουσιάζει αύξηση 2019 σε σχέση με το 2013 κατά +7,57%.

ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ 2013-2019				
	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ (ΚΑΤΑΠΛΟΙ)	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ (ΑΠΟΠΛΟΙ)	ΣΥΝΟΛΑ ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΩΝ	
ΕΤΟΣ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	%Δ19/13
2019	324.433	328.584	653.017	7,57%
2018	320.676	321.760	642.436	
2017	313.994	315.558	629.552	
2016	294.592	294.002	588.594	
2015	289.737	290.140	579.877	
2014	301.230	289.370	590.600	
2013	304.040	303.028	607.068	

Πίνακας Εα25: Κίνηση επιβατών στο λιμάνι της Ρόδου 2013-2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2020

Σχετικά με την κρουαζιέρα στη Ρόδο, τα στοιχεία ήταν ενθαρρυντικά μέχρι το 2019 προ πανδημίας, καθώς φαίνεται να αναζωπυρώνεται το ενδιαφέρον των τουριστών. Το 2019 παρουσιάστηκε αύξηση σε κρουαζιερόπλοια κατά +22,9% σε σχέση με το 2018 και κατά +29,6% ως προς τους επιβάτες.

Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Ρόδου								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Κρουαζιερόπλοια	373	314	340	299	248	210	258	14
% μεταβολή		-15,8%	8,3%	-12,1%	-17,1%	-15,3%	22,9%	-94,6%
Επιβάτες	409.991	311.182	342.063	314.689	274.903	237.808	308.194	8.334
% μεταβολή		-24,1%	9,9%	-8,0%	-12,6%	-13,5%	29,6%	-97,3%

Πίνακας Εα26: Κίνηση κρουαζιέρας στο λιμάνι της Ρόδου 2013-2020

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος, 2021

Για την εκτίμηση των τιμών ανά κλίνη (Πίνακας Εα27), τα ξενοδοχεία 5* κατά μέσο όρο διατηρούν τις τιμές τους σε τριψήφιο αριθμό, με τον Αύγουστο 2021 να κυμαίνονται στα 153,39 ευρώ/κλίνη, σύμφωνα με στοιχεία της Booking. Η μέγιστη

τιμή για ένα δίκλινο δωμάτιο είναι 556 ευρώ (278 ευρώ/κλίνη) και η ελάχιστη 148 ευρώ (74 ευρώ/κλίνη).

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ 5* ΡΟΔΟΥ - ΤΙΜΕΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021			
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	Τιμή Δίκλινου	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	Τιμή Δίκλινου
Casa Cook Rhodes	446,00 €	Lindos Blu Luxury Hotel	474,00 €
Mitsis Alila Resort & Spa	411,00 €	Rodos Palace Hotel	148,00 €
Mitsis Grand Hotel Beach Hotel	238,00 €	La Marquise Luxury Resort Complex	324,00 €
Mitsis Rodos Village Beach Hotel & Spa	216,00 €	Aquagrand Exclusive Deluxe Resort Lindos	456,00 €
Mitsis Faliraki Beach Hotel & Spa	332,00 €	Rodos Palladium Leisure & Wellness	237,00 €
Mitsis Rodos Maris Resort & Spa	250,00 €	Villa Di Mare Seaside Suites	377,00 €
Mitsis Lindos Memories Resort & Spa	290,00 €	Apollo Blue	296,00 €
Atrium Palace Thalasso Spa Resort And Villas	209,00 €	Amilia Mare Rhodes	360,00 €
Atrium Prestige Thalasso Spa Resort & Villas	253,00 €	Cooks club City Beach Rhodes More Meni	253,00 €
Gennadi Grand Resort	183,00 €	Eden Roc Resort - All Inclusive	236,00 €
Lindos Grand Resort and Spa	314,00 €	Olympic Palace Hotel	254,00 €
Villa Di Mare Seaside Suites	377,00 €	Lindos Village Resort and Spa	175,00 €
Princess Andriana Resort & Spa	312,00 €	Elite Suites by Rhodes Bay	482,00 €
All Senses Nautica Blue Exclusive Resort & Spa	194,00 €	Atrium Platinum Resort & Spa	236,00 €
Mayia Exclusive Resort & Spa	502,00 €	Rodos Park Suites & Spa	309,00 €
Lindos Imperial Resort & Spa	328,00 €	Melenos Lindos Exclusive Suites	374,00 €
Atlantica Aegean Blue	434,00 €	Amada Colossos Resort	314,00 €
Nama Retreat	150,00 €	Atlantica Dreams Resort	556,00 €
Esperos Village Blue & Spa	319,00 €	10GR Hotel & Wine Bar Rhodes	235,00 €
Electra Palace Rhodes	340,00 €	Lydia Maris Resort & Spa	308,00 €
Lindos Royal Resort	213,00 €	Atlantica Holiday Village Rhodes	422,00 €
Port Royal Villas and Spa	189,00 €	Atlantica Plimmiri	412,00 €
Boutique 5 Hotel & Spa	334,00 €	Caesars Gardens Hotel & Spa	321,00 €
Porto Angeli Avoίγει	269,00 €	Atlantica Imperial Resort	394,00 €
Leonardo Kolymia Resort Rhodes	234,00 €	Lindos Mare Seaside Hotel	304,00 €
Elysium Resort & Spa	237,00 €	Akti Imperial Deluxe Resort & Spa Dolce by Wyndham	265,00 €
Rhodes Bay Hotel & Spa	194,00 €	Afandou Bay Resort Suites	268,00 €
Bellevue On The Beach Suites	461,00 €	Sentido Asterias Beach Resort	257,00 €
Sheraton Rhodes Resort	211,00 €		
ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΑΝΑ ΚΛΙΝΗ: 153,39 EUR			

Πίνακας Εα27: Μέσος όρος τιμών σε ξενοδοχεία 5* στην Ρόδο τον Αύγουστο 2021

Πηγή: Booking.com

Όπως φαίνεται και από τον Συνοπτικό Πίνακα Εα28, οι αφίξεις και το σύνολο των διανυκτερεύσεων σε ολόκληρη την Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου, παρουσιάζουν για τους αλλοδαπούς επισκέπτες αύξηση το 2019 σε σχέση με το 2010 κατά +88,02% και +73,14% αντίστοιχα. Για την ίδια περίοδο αύξηση παρουσιάζουν και οι αφίξεις και διανυκτερεύσεις ημεδαπών κατά +-19,21% και +2,38%. Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν τη δυναμική της περιοχής ως προς την επισκεψιμότητα των επισκεπτών/τουριστών και της περαιτέρω αναπτυξιακής πορείας στον τομέα του Τουρισμού.

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

ΡΟΔΟΣ: στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα τα έτη 2010-2019											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	%Δ19/10
Αφίξεις αλλοδαπών σε Ρόδο & Καστελόριζο	1.182.704	1.380.874	1.280.535	1.360.663	1.468.681	1.508.201	1.687.058	1.747.258	2.260.794	2.223.765	88,02%
Αφίξεις ημεδαπών σε Ρόδο & Καστελόριζο	148.404	120.863	104.907	99.568	98.277	91.262	104.528	110.819	175.436	176.919	19,21%
Αφίξεις αλλοδαπών σε Σύμη & Χάλκη	4.095	5.205	5.287	6.555	7.457	6.632	6.365	7.062	9.824	8.813	
Αφίξεις ημεδαπών σε Σύμη & Χάλκη	5.060	4.108	3.127	2.543	2.573	2.827	3.228	3.746	4.304	4.148	
Αφίξεις αλλοδαπών στην Τήλο	621	826	736	735	736	647	654	673	4.626	4.371	
Αφίξεις ημεδαπών στην Τήλο	344	286	142	125	115	176	145	151	1.656	1.546	
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε Ρόδο & Καστελόριζο	8.328.289	9.338.070	8.419.280	9.212.527	9.335.458	9.774.589	10.523.150	11.424.103	14.657.318	14.420.001	73,14%
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών σε Ρόδο & Καστελόριζο	579.204	472.667	400.586	387.632	364.656	317.923	367.063	417.122	578.911	593.014	2,38%
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε Σύμη & Χάλκη	20.462	25.538	26.118	29.812	33.098	31.672	31.459	32.024	45.687	45.172	
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών σε Σύμη & Χάλκη	11.324	9.883	7.688	6.318	6.770	7.122	8.671	9.856	10.427	11.599	
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών στην Τήλο	2.512	3.731	3.096	3.217	3.083	2.714	2.617	2.920	32.321	28.521	
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών στην Τήλο	1.189	641	376	303	272	426	328	505	4.994	4.748	
Πληρότητα σε Ρόδο & Καστελόριζο	67,2%	67,2%	60,3%	53,8%	54,9%	63,0%	64,5%	67,9%	66,0%	61,6%	
Πληρότητα σε Σύμη & Χάλκη	40,9%	45,6%	42,1%	44,9%	49,5%	48,1%	46,6%	49,2%	43,7%	43,7%	
Πληρότητα στην Τήλο	24,6%	14,6%	11,1%	11,2%	10,7%	9,8%	8,7%	10,1%	31,1%	28,4%	
Αφίξεις αλλοδαπών	1.754.213	2.027.001	1.905.335	2.073.310	2.221.587	2.341.945	2.371.902	2.644.247	3.557.239	3.598.041	
Αφίξεις ημεδαπών	226.922	188.131	161.114	155.346	151.247	149.417	167.957	178.282	299.510	289.220	
Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	13.037.781	14.506.597	13.099.006	14.705.449	14.907.581	15.779.837	15.655.118	17.701.677	23.484.075	23.598.404	
Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	901.596	769.501	641.993	628.991	593.981	570.850	630.146	694.133	990.326	979.356	
Πληρότητα Περιφέρειας	61,1%	61,8%	54,2%	53,8%	55,3%	59,0%	57,6%	62,0%	59,4%	57,7%	

Πίνακας Εα28: Συνοπτικός πίνακας στοιχείων (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, πληρότητας) Περιφέρειας Ιονίων Νήσων 2010-2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑ

3.6. Στοιχεία κλάδου τουρισμού καταδύσεων

3.6.1. Καταδυτικός τουρισμός στο εξωτερικό

Στην Ευρώπη εκτιμάται ότι υπάρχουν 3,5 εκατομμύρια ενεργοί δύτες που από αυτούς το 1,5 εκατομμύριο πραγματοποιεί τουλάχιστον ένα ταξίδι τον χρόνο γι' αυτό τον σκοπό. Σύμφωνα με μελέτες τα ετήσια έσοδα από τον καταδυτικό τουρισμό στην Ευρώπη ανέρχονται στο ποσό του 1,4 δις ευρώ τον χρόνο.

Πολλές χώρες στον κόσμο, αλλά και στην Ευρώπη ζουν και μόνο από τον καταδυτικό τουρισμό. Για παράδειγμα η Μάλτα που είναι μια χώρα με έκταση 320 τετραγωνικά χιλιόμετρα συμπεριλαμβανομένων και των νησιών Γκότζο και Κομίνο. Ο πληθυσμός της φτάνει στους 350 χιλιάδες κατοίκους και είναι αποτέλεσμα μείξης από διάφορες φυλές εκ' των οποίων οι βασικές είναι των Φοινίκων, των Αράβων, των Ελλήνων και των Λατίνων. Η συγκεκριμένη χώρα προσπάθησε και τα κατάφερε να οργανώσει ένα πολύ καλό σύστημα καταδύσεων έτσι ώστε να προσεγγίσει αρκετούς τουρίστες για αυτό τον σκοπό. Έχει πλούσια θαλάσσια ζωή την οποία με βάση τους νόμους, την διατηρούν και την προστατεύουν και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλά είδη σε μεγάλους αριθμούς. Επιπρόσθετα έχουν βυθίσει αρκετά πλοία σε ρηχά νερά για να μπορούν οι επισκέπτες κάθε επιτρεπόμενης ηλικίας να κάνουν μια «ασφαλή» εξερεύνηση του βυθού της χώρας αυτής. Αξιοθαύμαστο είναι και τα ναυάγια που έχει η θάλασσα της Μάλτας όπως για παράδειγμα το ναυάγιο Rozi, το οποίο κατασκευάστηκε το 1958 και η λειτουργία του ήταν μέχρι το 1992 και από τότε είναι βυθισμένο στον βυθό. Το ναυάγιο Imperial Eagle το οποίο κατασκευάστηκε το 1938, ζύγιζε 257 τόνους και το 1999 βυθίστηκε στο σημείο Qawra. Τέλος εκτός από τα ναυάγια έχουμε και το άγαλμα του Ιησού που προσεύχεται γονατιστός που με αυτό το «αξιοθέατο» η υποθαλάσσια εξερεύνηση γίνεται πιο συναρπαστική (ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΘΝΟΣ, 2011).

Άλλο παράδειγμα είναι και η Ισπανία με τα νησιά Mendes που κηρύχθηκαν προστατευόμενη περιοχή από αλιεία το 1990. Τα νησιά αυτά είναι ένα μικρό σύμπλεγμα από 7 βραχονησίδες και βρίσκονται στην Μεσογειακή ακτή της Ισπανίας. Είναι ένα παράδειγμα θαλάσσιας προστασίας που χάρισε πολλά αγαθά στην χώρα, όπως η ανάπτυξη της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας που μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί γύρω στα 1.350 διαφορετικά είδη σε έκταση 932 στρεμμάτων. Επίσης τα έσοδα που απέσπασε στην χώρα φτάνουν ετησίως στα 10 εκατομμύρια ευρώ (70% του συνολικού τοπικού ΑΕΠ), καινούργιες θέσεις εργασίας και τουρισμό όλο τον χρόνο. Οι επιστήμονες και οι ειδικοί εκεί αποφάσισαν για να μην δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα από τους αρκετούς τουρίστες και για αυτό τον λόγο θέσπισαν ένα ημερήσιο όριο επισκεπτών στους 450. Οι εκτιμώμενες καταδύσεις τον χρόνο σε αυτήν την περιοχή είναι 70.000 (ΤΡΙΑΙΝΑΣΤΗΡ - Ένωση Φίλων Καταδυτικών Πάρκων, no date).

Κάθε χώρα του εξωτερικού που περικλείεται από θάλασσα προσπαθεί να το εκμεταλλευτεί και να δημιουργήσει έναν καταδυτικό προορισμό. Όπως προαναφέρθηκε στο εξωτερικό υπάρχουν περίπου 20 εκατομμύρια δύτες πιστοποιημένοι από την Padi ενώ κάθε χρόνο ο αριθμός των νέων δυτών ανέρχεται στους 1 εκατομμύριο (European Underwater Federation, no date). Στην Ευρώπη υπάρχουν σήμερα 3.5 εκατομμύρια δύτες και οι 800.000 από αυτούς πραγματοποιούν έστω ένα ταξίδι το χρόνο για κατάδυση με μέσο όρο παραμονής στις 10 μέρες. Το 70% των δυτών έχουν κατά προτίμηση χώρα της Ευρώπης και το ποσό που δαπανούν τον χρόνο ανέρχεται στα 2 δις ευρώ που από αυτά τα 500 εκατομμύρια αφορούν τουριστικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες (World Recreational Scuba Training Council (WRSTC), no date).

αριθμούς. Επιπρόσθετα έχουν βυθίσει αρκετά πλοία σε ρηχά νερά για να μπορούν οι επισκέπτες κάθε επιτρεπόμενης ηλικίας να κάνουν μια «ασφαλή» εξερεύνηση του βυθού της χώρας αυτής. Αξιοθαύμαστο είναι και τα ναυάγια που έχει η θάλασσα της Μάλτας όπως για παράδειγμα το ναυάγιο Rozi, το οποίο κατασκευάστηκε το 1958 και η λειτουργία του ήταν μέχρι το 1992 και από τότε είναι βυθισμένο στον βυθό. Το ναυάγιο Imperial Eagle το οποίο κατασκευάστηκε το 1938, ζύγιζε 257 τόνους και το 1999 βυθίστηκε στο σημείο Qawra. Τέλος εκτός από τα ναυάγια έχουμε και το άγαλμα του Ιησού που προσεύχεται γονατιστός που με αυτό το «αξιοθέατο» η υποθαλάσσια εξερεύνηση γίνεται πιο συναρπαστική (ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΘΝΟΣ, 2011).

Άλλο παράδειγμα είναι και η Ισπανία με τα νησιά Mendes που κηρύχθηκαν προστατευόμενη περιοχή από αλιεία το 1990. Τα νησιά αυτά είναι ένα μικρό σύμπλεγμα από 7 βραχονησίδες και βρίσκονται στην Μεσογειακή ακτή της Ισπανίας. Είναι ένα παράδειγμα θαλάσσιας προστασίας που χάρισε πολλά αγαθά στην χώρα, όπως η ανάπτυξη της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας που μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί γύρω στα 1.350 διαφορετικά είδη σε έκταση 932 στρεμμάτων. Επίσης τα έσοδα που απέσπασε στην χώρα φτάνουν ετησίως στα 10 εκατομμύρια ευρώ (70% του συνολικού τοπικού ΑΕΠ), καινούργιες θέσεις εργασίας και τουρισμό όλο τον χρόνο. Οι επιστήμονες και οι ειδικοί εκεί αποφάσισαν για να μην δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα από τους αρκετούς τουρίστες και για αυτό τον λόγο θέσπισαν ένα ημερήσιο όριο επισκεπτών στους 450. Οι εκτιμώμενες καταδύσεις τον χρόνο σε αυτήν την περιοχή είναι 70.000 (ΤΡΙΑΙΝΑΣΤΗΡ - Ένωση Φίλων Καταδυτικών Πάρκων, no date).

Κάθε χώρα του εξωτερικού που περικλείεται από θάλασσα προσπαθεί να το εκμεταλλευτεί και να δημιουργήσει έναν καταδυτικό προορισμό. Όπως προαναφέρθηκε στο εξωτερικό υπάρχουν περίπου 20 εκατομμύρια δύτες πιστοποιημένοι από την Padi ενώ κάθε χρόνο ο αριθμός των νέων δυτών ανέρχεται στους 1 εκατομμύριο (European Underwater Federation, no date). Στην Ευρώπη υπάρχουν σήμερα 3.5 εκατομμύρια δύτες και οι 800.000 από αυτούς πραγματοποιούν έστω ένα ταξίδι το χρόνο για κατάδυση με μέσο όρο παραμονής στις 10 μέρες. Το 70% των δυτών έχουν κατά προτίμηση χώρα της Ευρώπης και το ποσό που δαπανούν τον χρόνο ανέρχεται στα 2 δις ευρώ που από αυτά τα 500 εκατομμύρια αφορούν τουριστικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες (World Recreational Scuba Training Council (WRSTC), no date).

3.6.2. Καταδυτικός τουρισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα από τις αρχές του 1990 ξεκίνησε δειλά-δειλά τα πρώτα βήματα της σε αυτόν τον τομέα αλλά όχι με μεγάλη αποτελεσματικότητα. Αν και διαθέτουμε πολλά θετικά στοιχεία για την ανάπτυξη του κλάδου η Εφορία Αρχαιοτήτων παρεμποδίζει να γίνει αυτή η προσπάθεια. Τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η χώρα μας είναι:

- Ασφαλής χώρα
- Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ίδιο νόμισμα με τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη
- Σταθερό και ήρεμο πολιτικό περιβάλλον
- Κοντινός προορισμός για τους ευρωπαίους πολίτες Ολοκληρωμένες υποδομές
- Πολύ καλές καιρικές συνθήκες
- Διαυγή και ζεστά νερά
- Μεγάλη και διαφορετική μορφολογία

- Ποικιλία θαλάσσιας ζωής.

Οι Έλληνες έχουν αποδείξει ότι είναι λάτρεις αυτού του σπορ και προσπαθούν με κάθε μέσοόχι μόνο να το απολαύσουν αλλά και να το προβάλουν στο εξωτερικό ώστε η χώρα μας να γίνει η

«Καραϊβική της Ευρώπης». Οι αυτοδύτες στην χώρα μας φτάνουν στους 120.000 με 12.000 νέα πτυχία ετησίως. Υπάρχουν 220 καταδυτικά κέντρα συνολικά και τα περισσότερα τα διαθέτει η Αθήνα-Πειραιάς, η Κρήτη και η Πελοπόννησος. Οι επιχειρήσεις που αφορούν την κατάδυση ξεπερνούν τις 3.000.

Οι αναγνωρισμένοι στην Ελλάδα παγκόσμιοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί που έχουν λάβει ISO και CE είναι οι εξής:

- PADI
- NAUI
- CMAS
- LANDT
- ANDI

Ο National Association of Underwater Instructor (NAUI) αποτελεί έναν παγκόσμιο οργανισμό πιστοποίησης για δύτες, το οποίο είναι αναγνωρισμένο διεθνώς. Ο οργανισμός αυτός ιδρύθηκε το 1960 από τους Albert Tillman και Neal Hess και η έδρα του είναι στην Φλόριντα (*National Association of Underwater Instructors (NAUI)*, no date).

Υπάρχουν διάφοροι τύποι κατάδυσης, η πρώτη είναι η ελεύθερη κατάδυση με απλή μάσκα χωρίς βοηθητική συσκευή μόνο με τον αέρα που έχει στα πνευμόνια του ο άνθρωπος, η δεύτερη είναι με την χρήση φιάλης οξυγόνου. Στην δεύτερη μορφή η υποβρύχια κατάδυση του δύτε πρέπει να είναι γνωστοποιημένη, δηλαδή να κατέχει έστω το πρώτο δίπλωμα κατάδυσης γιατί αλλιώς απαγορεύεται από την νομοθεσία. Η τρίτη είναι με την βοήθεια αναπνευστήρα που συνδέεται στοστόμα και στην μύτη του δύτε ενώ ένας άλλος τύπος είναι με συμπιεσμένο αέρα από την επιφάνεια.

Κάθε οργανισμός καταδύσεων έχει ορίσει διάφορες κατηγορίες πτυχίων/διπλωμάτων. Γενικά οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής:

- Open water
- Advance open water
- Rescue Diving

- Dive Master
- Assistant Instructors
- Instructor to Instructors

Το open water είναι το πρώτο δίπλωμα που ο δύτες επιτρέπεται να κάνει κατάδυση μέχρι τα 20 μέτρα ενώ στο advance open water φτάνει 30 μέτρα υποθαλάσσια. Το rescue diving παρέχει την δυνατότητα εκμάθησης τεχνικών διάσωσης, διαχείριση του πανικού μέσα στο νερό τόσο για τον ίδιο τον δύτε όσο και για τον συνοδό του. Γενικά είναι ένα δίπλωμα που παρέχει γενικές και ειδικές γνώσεις για τις περιπέτειες του βυθού και πως μπορούν αυτές να αντιμετωπιστούν. Το Assistant Instructor είναι το προτελευταίο δίπλωμα και όταν κάποιος το έχει στην κατοχή του έχει την ικανότητα να εκπαιδεύσει ενώ στο instructor to instructors, διάφοροι εκπαιδευτές με μεγάλη προϋπηρεσία, γνώσεις και εμπειρία εκπαιδεύουν τους εκπαιδευτές για να διαθέτουν άριστη γνώση έτσι ώστε να την μεταλαμπαδεύουν στους μαθητές τους (*Halkeas Diving, no date*).

❖ Νομικό πλαίσιο

Ο πρόσφατος Ν. 4688/2020, στο πρώτο μέρος του προβλέπει τη σύσταση του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού, ενός διυπουργικού οργάνου, με απώτερο στόχο την άρση των δυσλειτουργιών του παρελθόντος και την επίτευξη ενιαίας στρατηγικής ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στη χώρα μας.

Ως καταδυτικός τουρισμός αναψυχής ορίζεται στο άρθρο 2 του Ν. 4688/2020 εκείνη η ειδική μορφή τουρισμού, η οποία περιλαμβάνει υποβρύχια περιήγηση σε κάθε υδάτινη περιοχή της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων της θάλασσας, των εσωτερικών υδάτων, των προστατευόμενων υποθαλάσσιων χώρων, των καταδυτικών πάρκων και των επισκέψιμων ενάλιων, ενδοποτάμιων ή ενδολιμναίων αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, ναυαγίων και των ελεύθερων τεχνητών υποβρύχιων αξιοθέατων. Οι ανωτέρω αναφερόμενες υδάτινες περιοχές επιλέγονται από τους επισκέπτες - τουρίστες, που συνδυάζουν τις διακοπές τους με ατομικές ή οργανωμένες καταδύσεις με συγκεκριμένο εξοπλισμό και τεχνικές, καθώς και με την εκμάθηση ή την καθοδήγηση κατάδυσης ή με την περιήγηση επιφανείας με μάσκα και αναπνευστήρα (snorkelling) με σκοπό την εξερεύνηση του υποβρύχιου βυθού και της υποθαλάσσιας γεωμορφολογίας για λόγους αναψυχής, άσκησης και απόκτησης γνώσεων και εμπειριών.

Ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί έναν ταχύτατα αναπτυσσόμενο τομέα σε παγκόσμια κλίμακα. Στην Ελλάδα, η γεωμορφολογία του βυθού (βραχώδης βυθός, σπήλαια κ.λπ.), οι ευνοϊκές κλιματικές συνθήκες και η πλούσια πολιτιστική παράδοση, κληρονομιά και ιστορία μπορούν να αποτελέσουν πρόσθετους πόλους έλξης, ικανούς να προσελκύσουν τους θιασώτες αυτής της κατηγορίας τουρισμού, και να εντάξουν με αυτόν τον τρόπο τη χώρα στον παγκόσμιο καταδυτικό χάρτη (1). Χαρακτηριστική είναι η εγκαινίαση του πρώτου υποθαλάσσιου μουσείου στην Ελλάδα στο ναυάγιο της Περιστεράς, στην Αλόνησο, το οποίο άνοιξε τις πύλες του για τους δύτες την 3η Αυγούστου 2020.

Από νομικής άποψης, οι καταδύσεις στη χώρα μας ρυθμιζόταν αρχικά από αστυνομικής φύσεως διατάξεις που λάμβαναν τη μορφή του Γενικού Κανονισμού Λιμένα, ο οποίος ρύθμιζε τις καταδύσεις

για επαγγελματικούς λόγους, αφήνοντας εκτός πεδίου ρύθμισης τις καταδύσεις για λόγους αναψυχής. Ο Έλληνας νομοθέτης αντιλαμβάνομενος τη σημασία του καταδυτικού τουρισμού ως ενός ταχέως αναπτυσσόμενου κλάδου που μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία μιας χώρας θέσπισε ειδικό νομοθετικό πλαίσιο ήδη από το έτος 2005 με το Ν. 3409/2005(2) *“Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις”*, ο οποίος ρυθμίζει ζητήματα που σχετίζονται με την άσκηση υποβρύχιας δραστηριότητας στη θάλασσα με αναπνευστικές συσκευές χάριν αναψυχής. Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε με το Ν. 4296/2014 και πρόσφατα με το Ν. 4688/2020.

Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του Νόμου 4688/2020 και το άρθρο 1 αυτού, σκοπός του είναι η θέσπιση του νομοθετικού πλαισίου για την ανάπτυξη, ανάδειξη και προώθηση του καταδυτικού τουρισμού στην Ελλάδα με ταυτόχρονη διασφάλιση της προστασίας, διατήρησης και αξιοποίησης του φυσικού και πολιτιστικού υποθαλάσσιου περιβάλλοντος της χώρας με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Με την εισαγωγή του νόμου επιχειρείται, ειδικότερα, η άρση των γραφειοκρατικών εμποδίων και άλλων δυσλειτουργιών που αποτελούσαν ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάπτυξη του σημαντικού αυτού τομέα του ελληνικού τουρισμού και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα.

Οι δυσλειτουργίες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα το ότι, παρά την ύπαρξη νομοθετικού πλαισίου για την ανάπτυξη των καταδυτικών πάρκων ήδη από το 2005, μέχρι την εισαγωγή του Νόμου 4688/2020, δεν είχε αδειοδοτηθεί ούτε ένα καταδυτικό πάρκο. Μετά την εισαγωγή του νόμου, τα πρώτα δύο καταδυτικά πάρκα στη χώρα μας είναι γεγονός, καθώς τον Ιούλιο και τον Αύγουστο εγκρίθηκε δημιουργία καταδυτικών πάρκων στον Αποκόρωνα Χανίων και στον Τυρό Αρκαδίας, έπειτα από πολλά χρόνια προσπαθειών και στις δύο περιπτώσεις.

Με στόχο την προώθηση, την ανάπτυξη και την αρτιότερη οργάνωση του καταδυτικού τουρισμού τα άρθρα 3–5 του Ν. 4688/2020, προβλέπουν τη σύσταση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ενός νέου μόνιμου, συμβουλευτικού και διυπουργικού οργάνου, του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού.

Σκοπός του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού είναι να συνδράμει συμβουλευτικά τον υπουργό Τουρισμού και μέσω αυτού την Πολιτεία στο σύνολό της, για την παρακολούθηση της πορείας και των εξελίξεων του κλάδου, τον σχεδιασμό της εθνικής στρατηγικής για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού καθώς και για τη δημιουργία ενός εθνικού δικτύου καταδυτικών αξιοθέατων. Πέραν αυτού στον ειδικότερο σκοπό της λειτουργίας του Συμβουλίου αυτού περιλαμβάνεται η διαρκής ενημέρωση του υπουργού Τουρισμού για ζητήματα βιώσιμης ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού αναψυχής, καθώς και η μέριμνα για την προώθηση και προβολή των αξιοθέατων καταδυτικού τουρισμού αναψυχής της Χώρας υπό το πρίσμα της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, στο πλαίσιο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης για τον καταδυτικό τουρισμό.

Το Συμβούλιο Καταδυτικού Τουρισμού εδρεύει στο Υπουργείο Τουρισμού και αναφέρεται απευθείας στον υπουργό Τουρισμού, στελεχώνεται δε από επιστήμονες με γνώση και εμπειρία σε ζητήματα που άπτονται του καταδυτικού τουρισμού, στελέχη των Υπουργείων Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Τουρισμού, από έναν (1) πάροχο καταδυτικών υπηρεσιών αναψυχής εγγεγραμμένο στο μητρώο του άρθρου 8 του ν. 3409/2005, καθώς και από - κατά περίπτωση - έναν εκπρόσωπο του

Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (ΓΕΝ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Υπογραμμίζεται ότι για τη συμμετοχή στο Συμβούλιο δεν καταβάλλεται μισθός ή κάποια αποζημίωση στα μέλη.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού συγκαταλέγονται η ενημέρωση, η συμβουλευτική και οι εισηγήσεις στον υπουργό Τουρισμού για την εθνική στρατηγική ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού, με βάση τα είδη καταδυτικού τουρισμού που κρίνει ότι πρέπει να προωθηθούν, ανάλογα με τις τρέχουσες κοινωνικές, οικονομικές ή άλλες συνθήκες, η συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Τουρισμού, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και τη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής σε θέματα που άπτονται της αρμοδιότητας εκάστου Υπουργείου.

Σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεργάζεται με τις περιφέρειες για τη διαμόρφωση κατάλληλων δράσεων για την υλοποίηση, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, της εθνικής στρατηγικής ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού και τη δημιουργία του Εθνικού Δικτύου Καταδυτικών Αξιοθέατων. Επίσης, πέραν της συνεργασίας με τη δημόσια διοίκηση, αναπτύσσει συνεργασίες με νομικά πρόσωπα και σωματεία. Συγκεκριμένα, συνεργάζεται με τους σχετικούς επαγγελματικούς και άλλους κοινωνικούς φορείς, με ιδρύματα και φορείς εκπαίδευσης για τη δημιουργία και ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και συνείδησης σε θέματα θαλάσσιου και ιδίως καταδυτικού τουρισμού, με αντίστοιχες υπηρεσίες άλλων κρατών και με ευρωπαϊκούς ή και διεθνείς οργανισμούς για την ανταλλαγή δεδομένων και καλών πρακτικών, την υλοποίηση προγραμμάτων και τη διοργάνωση κοινών ενημερωτικών δράσεων.

Εισηγείται προτάσεις και πραγματοποιεί δράσεις για την προβολή του ελληνικού καταδυτικού τουρισμού, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) και τα αντίστοιχα γραφεία ΕΟΤ του εξωτερικού, ενώ παρακολουθεί την πορεία της ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού μέσω της συλλογής στατιστικών στοιχείων αναφορικά με τη λειτουργία, την κατάσταση και ιδίως τους επισκέπτες των επισκέψιμων ενάλιων αρχαιολογικών χώρων και των καταδυτικών πάρκων της χώρας προς παρακολούθηση και αξιολόγηση εκάστου καταδυτικού αξιοθέατου και προς διευκόλυνση ενός γενικότερου σχεδιασμού για τα ζητήματα καταδυτικού τουρισμού.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι μέσω της λειτουργίας του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού επιδιώκεται η συνολική και πολυεπίπεδη ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, μέσω της επίτευξης συνεργασιών με όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, λαμβάνοντας υπόψη τα επαγγελματικά σωματεία και τους φορείς που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του καταδυτικού τουρισμού και της προβολής του τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου η Ελλάδα να διεκδικήσει το κομμάτι που δικαιούται από την πίτα του καταδυτικού τουρισμού.

Με ολοκληρωμένο σχέδιο και ενιαία στρατηγική ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού η οποία επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω της σύστασης του Συμβουλίου Καταδυτικού Τουρισμού αναμένεται να επιφέρει πολλαπλά οφέλη για την οικονομία μιας χώρας, να συμβάλει στην ενίσχυση των νησιωτικών και παράκτιων περιοχών, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στις τοπικές οικονομίες/κοινωνίες που γειτνιάζουν με καταδυτικά αξιοθέατα.

3.6.3. Στατιστικά Στοιχεία

Μερικά από τα στατιστικά στοιχεία του καταδυτικού τουρισμού είναι τα παρακάτω:

- Ανάπτυξη
- Ευρωπαίους δύτες
- Γυναίκες δύτες
- Ηλικία

• **Ανάπτυξη του κλάδου των καταδύσεων**

Καθώς η αυτόνομη κατάδυση γίνεται πιο προσιτή και παγκοσμίως κατανεμημένη, έχει γνωρίσει ταχεία ανάπτυξη. Σύμφωνα με την PADI, εκδίδει ένα εκατομμύριο πιστοποιήσεις ετησίως.

Είναι δύσκολο να υπολογίσουμε ακριβείς αριθμούς όταν μιλάμε για στατιστικές καταδύσεων, λόγω των πολυάριθμων καταδυτικών πρακτορείων σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, η PADI είναι ένα από τα μεγαλύτερα πρακτορεία καταδύσεων και μας έχει παράσχει ορισμένα στατιστικά στοιχεία τα τελευταία χρόνια.

Ένας λόγος για μια τέτοια τεράστια ανάπτυξη σε αυτόν τον κλάδο είναι ότι οι καταδύσεις γίνονται πιο προσιτές σε όλο τον κόσμο.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της PADI 2021

- Από το 1967, η PADI έχει εκδώσει περισσότερες από 28 εκατομμύρια πιστοποιήσεις δυτών παγκοσμίως.
- Η PADI εκδίδει ένα εκατομμύριο πιστοποιήσεις ετησίως.
- Η PADI έχει περισσότερα από 128.000 επαγγελματίες μέλη σε όλο τον κόσμο.
- Υπάρχουν περισσότερα από 6.600 κέντρα καταδύσεων και θέρετρα PADI παγκοσμίως.
- Η PADI δραστηριοποιείται σε 186 χώρες και περιοχές.

• **Ευρωπαίοι δύτες**

Από τα 6 εκατομμύρια παγκοσμίως ταξιδιώτες αυτόνομης κατάδυσης, περίπου το ένα τέταρτο από αυτούς είναι Ευρωπαίοι.

Πίσω από τις ΗΠΑ, η ΕΕ έχει την δεύτερη μεγαλύτερη και πλουσιότερη οικονομία στον κόσμο. Αυτό επιτρέπει στους Ευρωπαίους να έχουν την τύχη να ταξιδεύουν σε μακρινούς προορισμούς κατά τη διάρκεια των διακοπών τους και να ασχολούνται με πιο ακριβά χόμπι, όπως οι καταδύσεις.

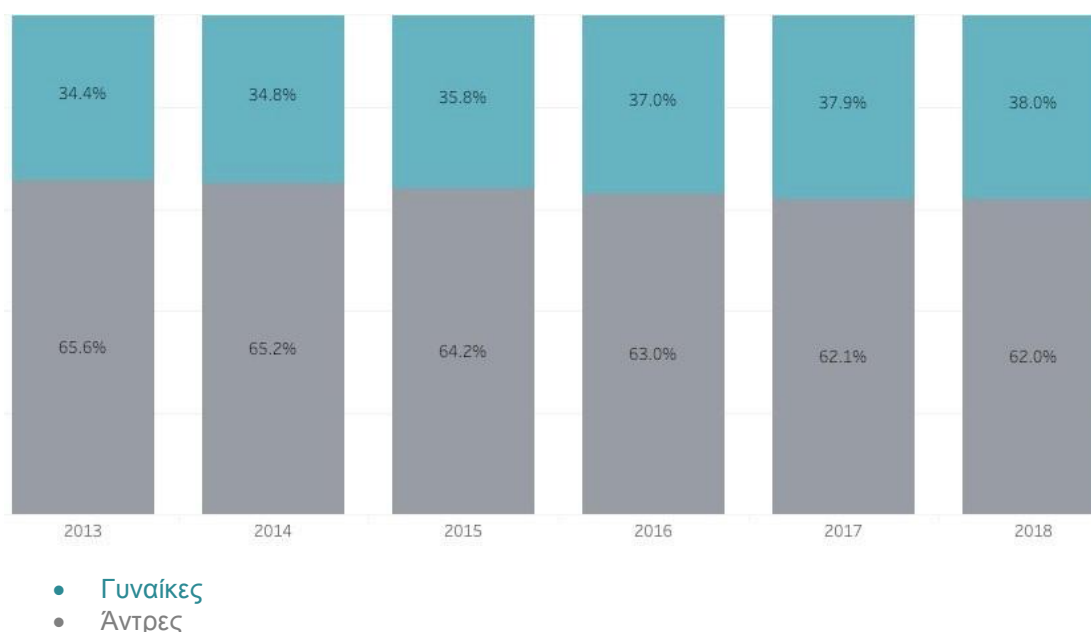
Οι Ευρωπαίοι δύτες αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα του καταδυτικού τουρισμού, εντός και εκτός Ευρώπης. Οι δύτες αναψυχής αποτελούν το 70% αυτού του τουρισμού,

καθώς είναι πιθανό να συνδυάσουν αυτήν την περιπετειώδη δραστηριότητα με άλλες δραστηριότητες αναψυχής ενώ βρίσκονται σε διακοπές.

Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο γίνονται πιστοποιημένοι δύτες. Περίπου το 20% των Ευρωπαίων τουριστών είναι πιστοποιημένοι δύτες και ταξιδεύουν σε διαφορετικά σημεία καταδύσεων σε όλο τον κόσμο.

- **Στατιστικά γυναικών δύτων**

Οι καταδύσεις εξακολουθούν να κυριαρχούνται από άντρες, ωστόσο ο αριθμός των γυναικών δυτών αυξάνεται με τα χρόνια.

Το 2018, η PADI δημοσίευσε ότι το 38% των πιστοποιήσεων τους ήταν σε γυναίκες. Αυτό όπως βλέπουμε στον πίνακα επάνω έχει αυξηθεί από το 34,4% το 2013, ωστόσο, παρατηρούμε ότι ο κλάδος εξακολουθεί να είναι ανδροκρατούμενος.

- **Ηλικία**

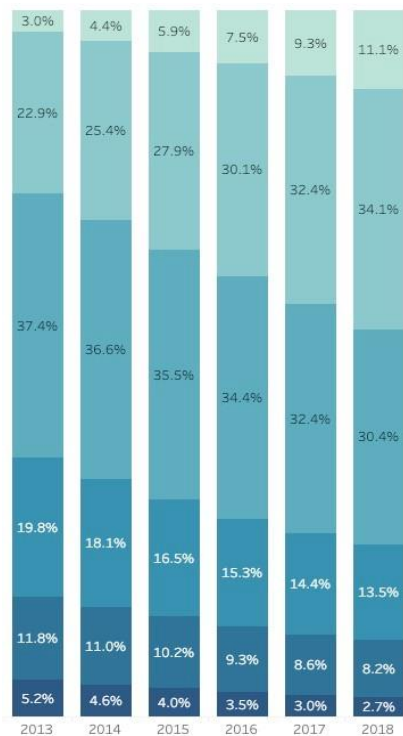
Μεταξύ 2013-2018, η PADI σημείωσε τεράστια αύξηση στην πιστοποίηση στις νεότερες ηλικιακές ομάδες και σε ορισμένες μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες.

Η εκπαίδευση και οι πιστοποιήσεις βελτιώνονται, επιτρέποντας σε παιδιά ηλικίας 10-19 ετών να μπουν στον κόσμο των καταδύσεων. Μεταξύ 2013-2018, οι πιστοποιήσεις ηλικίας 10-19 ετών αυξήθηκαν από μόλις 3% σε 11,1%.

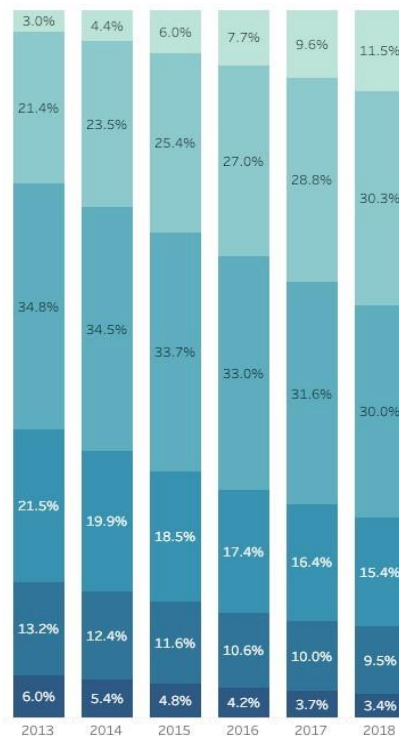
Αυτή η θετική αύξηση στη συμμετοχή των νέων στις καταδύσεις, πιθανόν να οφείλεται στην αύξηση της προσβασιμότητας των καταδύσεων παγκοσμίως.

Όλες οι ηλικιακές ομάδες εκπροσωπούνται, από 10 έως 59 χρονών. Η ηλικιακή ομάδα των 60 ετών και άνω έχει το χαμηλότερο ποσοστό των πιστοποιήσεων, με μείωση από το 2013. Αυτό μπορεί να οφείλεται στην απόκτηση πιστοποίησης σε νεότερη ηλικία, καθώς η παγκόσμια διανομή και δημοτικότητα αυξάνονται.

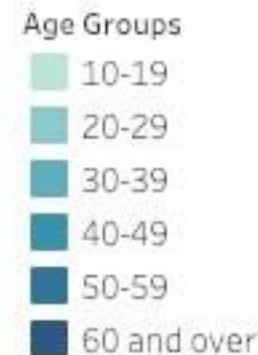
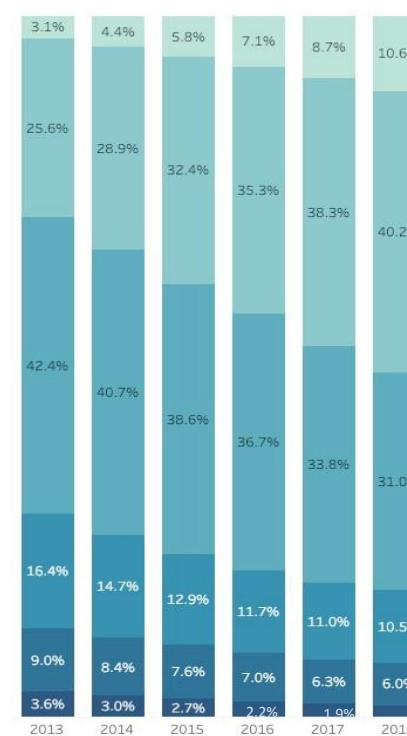
Σύνολο Πιστοποιημένων

Άντρες Πιστοποιημένοι

Γυναίκες Πιστοποιημένες

* Αντιπροσωπεύει το συνολικό επίπεδο εισόδου και τις πιστοποιήσεις συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για όλα τα Γραφεία PADI.
 Οι δύτες μπορεί να έχουν πολλαπλές πιστοποιήσεις.
 Δεν περιλαμβάνει εισαγωγικές εμπειρίες κατάδυσης.

3.7. Προοπτικές καταδυτικού τουρισμού στην εξεταζόμενη περιοχή

Η Ελλάδα θεωρείται ίσως ο ιδανικότερος καταδυτικός προορισμός σε ολόκληρη την Μεσόγειο. Διαθέτει τα περισσότερα νησιά από όλες τις χώρες της Μεσογείου, με ιδανική γεωγραφική θέση στην ολιγοτροφική ανατολική Μεσόγειο, με ασφαλές και πολιτισμένο καθεστώς, με ζεστά και διαυγή νερά, καταδύσιμα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με πλούσιους βυθούς χωρίς επικίνδυνα υδρόβια ζώα και χωρίς επικίνδυνα φυσικά φαινόμενα, με σύγχρονη καταδυτική νομοθεσία.

Τα πλεονεκτήματα της περιοχής αφορούν:

1. Περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Πληρωμές σε Ευρώ.
3. Σταθερό και ήρεμο πολιτικό περιβάλλον.
4. Εύκολη πρόσβαση, αεροπορικώς.
5. Ολοκληρωμένες υποδομές.
6. Πολύ καλές καιρικές συνθήκες.
7. Διαυγή και ζεστά νερά.
8. Μεγάλη και διαφορετική μορφολογία.
9. Ποικιλία θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

❖ Ανάλυση S.W.O.T.

Η SWOT ανάλυση έχει να κάνει με τις εξωτερικές και εσωτερικές συνθήκες μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

Δυνατά σημεία

- ✓ Καταδυτικά μέρη
- ✓ Προστατευόμενη περιοχή
- ✓ Ασφαλής χώρα – Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✓ Ύπαρξη καταδυτικών κέντρων
- ✓ Ύπαρξη λοιπών υποδομών
- ✓ Νησί
- ✓ Διαυγή και ζεστά νερά

Αδύνατα σημεία

- ✓ Νομοθεσία
- ✓ Καταδυτικά πάρκα
- ✓ Δυσφήμιση

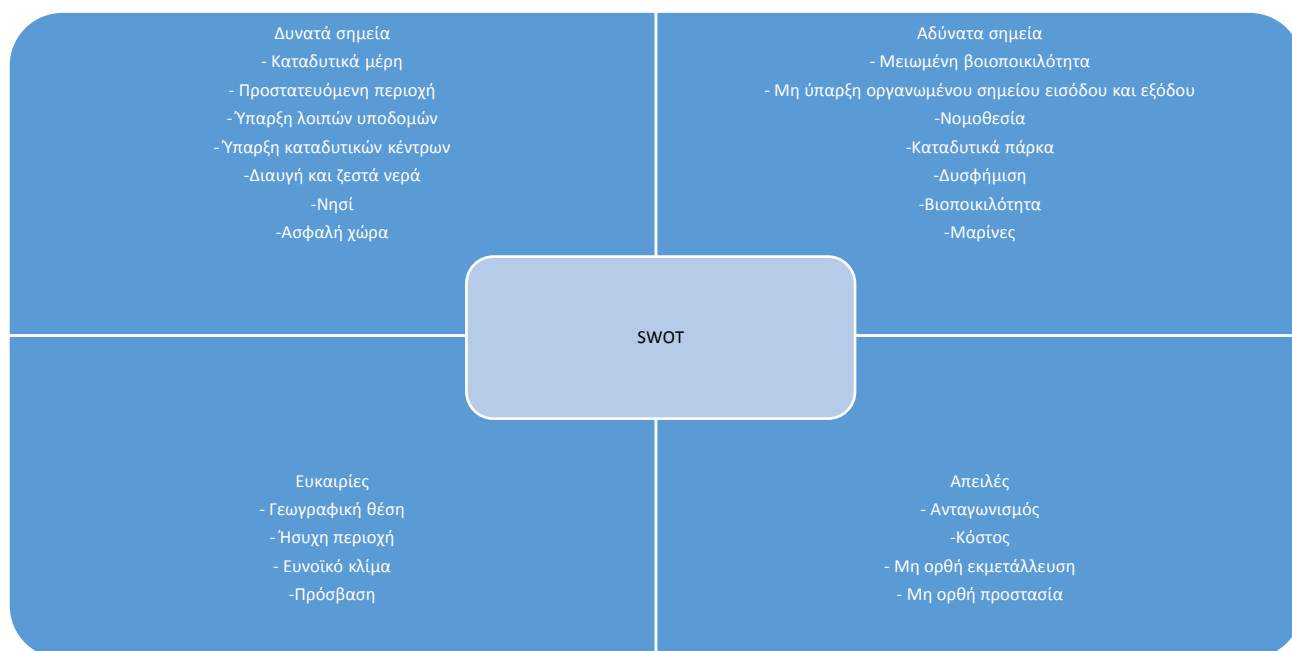
- ✓ Βιοποικιλότητα
- ✓ Μαρίνες
- ✓ Μη ύπαρξη οργανωμένου σημείου εισόδου και εξόδου

Ευκαιρίες

- ✓ Γεωγραφική Θέση
- ✓ Ήσυχο Πολιτικό Περιβάλλον
- ✓ Κλίμα
- ✓ Πρόσβαση

Κίνδυνοι

- ✓ Ανταγωνισμός
- ✓ Κόστος
- ✓ Μη ορθή εκμετάλλευση
- ✓ Μη ορθή προστασία

Τα «Δυνατά Σημεία» αφορούν τις εσωτερικές συνθήκες ενώ οι «Ευκαιρίες» και οι «Απειλές» τις εξωτερικές. Στην παραπάνω ανάλυση οι απαντήσεις προέρχονται από τους ερωτώμενους μέσω τις εμπειρικής μας έρευνας. Στο παρακάτω πίνακάκι βλέπουμε συνοπτικά τα στοιχεία του καταδυτικού τουρισμού για κάθε μεταβλητή.

Δυνατά σημεία

Πιο αναλυτικά στις «Δυνάμεις» Η Ρόδος διαθέτει πολύ καλά στοιχεία για να αναπτυχθεί ο καταδυτικός τουρισμός. Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι τα καταδυτικά μέρη που έχει.

Τα ναυάγια και τα παραγωγικά/καταδυτικά πάρκα αποτελούν έναν μεγάλο θησαυρό για τις καταδύσεις, που όταν αξιοποιηθούν σωστά θα μπορούν να γίνουν υποθαλάσσια μουσεία με μεγάλη επισκεψιμότητα. Η χρησιμότητα όμως που παρέχουν στο νησί δεν θα είναι μόνο για τουριστικούς λόγους αλλά και για την προσέλκυση και ανάπτυξη καινούργιων θαλάσσιων μορφών ζωής. Αυτό θα φέρει μεγαλύτερη ποικιλότητα στην πανίδα της θαλάσσιας περιοχής και παράλληλα με την απαγόρευση της αλιείας θα μπορέσουν να αναπαραχθούν και να ζήσουν με ηρεμία.

Μπορεί ο καταδυτικός τουρισμός της Ρόδου να μην μπορεί να ανταγωνιστεί άλλες χώρες όπως για παράδειγμα της Μάλτας, οι υποδομές όμως είναι παρόμοιες με αυτές του εξωτερικού. Υπάρχουν αρκετά καταδυτικά κέντρα τα οποία μπορούν να σου παρέχουν πολλά αγαθά τόσο σε εξοπλισμό όσο και σε διασκέδαση. Από την μεριά του εξοπλισμού και της γνώσης που χρειάζεται για να μην υπάρξουν ατυχήματα υπάρχουν έμπειροι εκπαιδευτές που έχουν εκπαιδευτεί από μεγάλους οργανισμούς όπως και οι εκπαιδευτές του εξωτερικού. Επιπρόσθετα όλα τα κέντρα κάνουν μαθήματα για να μπορέσει όποιος επιθυμεί να πάρει κάποιο πτυχίο και να γίνει αυτοδύτης. Επίσης ότι βρισκόμαστε σε νησί με καθαρά νερά και παντού θάλασσα για τον καταδυτικό τουρισμό είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Το νησί, σαν νησί που συνδυάζει θάλασσα, πράσινο και να κάνουν τον επισκέπτη να θελήσει όχι μόνο να εξερευνήσει τον βυθό αλλά και όλη την πόλη.

Τελευταίο και αρκετά σημαντικό, η Ελλάδα θεωρείται ασφαλής χώρα και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αποτέλεσμα να εμπνέει στους επισκέπτες της να την επισκεφτούν και να πραγματοποιήσουν τις διακοπές τους με ασφάλεια.

Αδύνατα σημεία

Το πιο μεγάλο πρόβλημα το δημιουργεί η Νομοθεσία που μέχρι και το 2005 δεν επιτρεπόταν σχεδόν πουθενά η υποβρύχια κατάδυση αλλά ούτε και με απλή μάσκα. Από το 2005 η μόνη διαφορά ήταν να ελευθερωθούν κάποια μέρη της θάλασσας αλλά η Αρχαιολογική Υπηρεσία είχε το δικαίωμα εφόσον βρεθεί οτιδήποτε στο βυθό να ονομάσει την περιοχή εκεί σαν αρχαιολογικό μέρος και αυτομάτως απαγορευόταν η οποιαδήποτε κατάδυση. Με την ισχύουσα νομοθεσία ο καταδυτικός τουρισμός παραμένει και θα παραμείνει στην ίδια κατάσταση και πολλές άλλες χώρες με λιγότερο θαλάσσιο πλούτο κάθε χρόνο αυξάνουν τον τουρισμό τους.

Σύμφωνα με κάποιους ερωτηθέντες στον εξωτερικό υπάρχει μια «κακή» φήμη για την Ελλάδα, συνεισφέρει και για την Ρόδο για τις καταδύσεις. Λόγω του νόμου θεωρούν οι ξένοι ότι δεν επιτρέπονται οι καταδύσεις στην περιοχή και γι' αυτό δεν επιλέγουν το νησί για καταδύσεις.

Η βιοποικιλότητα όπως αναφερθήκαμε και πιο πάνω συμβάλει σε μεγάλο ποσοστό για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τουρισμού. Ένα παραγωγικό/καταδυτικό πάρκο θα μπορούσε να στηρίξει και να αναβαθμίσει την βιοποικιλότητα του βυθού.

Τέλος, οι μαρίνες που διαθέτει η περιοχή δεν επιτρέπει στους ιδιοκτήτες των καταδυτικών κέντρων να εξυπηρετήσουν σωστά τους επισκέπτες τους. Η πρόσβαση σε πολλές περιοχές καταδύσεων επιτυγχάνεται με την βοήθεια μικρών σκαφών γιατί δεν υπάρχει διαφορετικός τρόπος προσέγγισης. Όταν οι λιγιστές μαρίνες που υπάρχουν είναι πλήρεις από σκάφη και η προτεραιότητα δίνεται σε ιδιώτες τότε οι επαγγελματίες βρίσκονται σε δύσκολη θέση και δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν σωστά τους τουρίστες.

Ευκαρίες

Η γεωγραφική θέση σε συνδυασμό με ότι η περιοχή βρίσκεται σε νησί είναι ένα πολύ δυνατό πλεονέκτημα. Η θάλασσα που έχει γύρω, οι παραλίες που πλημμυρίζονται κάθεκαλοκαίρι λόγω της καθαριότητας και της σπάνιας ομορφιάς είναι λίγοι από τους πολλούς λόγουςπου θα θελήσεις να το επισκεφτείς.

Το κλίμα από την άλλη που είναι μεσογειακό δίνει την δυνατότητα στους δύτες να μην ανησυχούν για τυχόν επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα ή κατά την διάρκεια της κατάδυσης μην ξεσπάσει κάποιο απρόσμενο φαινόμενο. Επιπρόσθετα λόγω των ζεστών θαλασσών οι καταδύσεις μπορούν να επεκταθούν και προς τους χειμερινούς μήνες και να μην είναι εγκλωβισμένοι μόνο για το καλοκαίρι. Εκτός από τις ζεστές θάλασσες επειδή η περιοχή βρίσκεται νότια για αρκετό καιρό και μετά το τέλος των καλοκαιρινών μηνών η θερμοκρασία του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι σχετικά υψηλή και μπορεί ο επισκέπτης μετά την βουτιά να κάνει μια βόλτα και να θαυμάσει τα αξιοθέατα χωρίς να τον ενοχλήσει η βροχή ή οι ισχυροί άνεμοι για παράδειγμα.

Η πρόσβαση χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, η πρώτη αφορά την πρόσβαση του τουρίστα στο Νομό και η δεύτερη στα καταδυτικά αξιοθέατα. Όσο αφορά το πρώτο η πρόσβαση είναι αρκετά εύκολη, υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια με πλοία από τον Πειραιά και μέσω αέρα τα δρομολόγια καθημερινώς είναι δεκάδες. Το καλοκαίρι ειδικά υπάρχουν αρκετοί προορισμοί του εξωτερικού που έχουν απευθείας πτήση για το νησί.

Απειλές

Οι «Απειλές» που μπορεί να υπάρξουν είναι σίγουρα ο ανταγωνισμός, υπάρχουν χώρες που μόνο από τον καταδυτικό τουρισμό «ζουν». Οι υποδομές σε αρκετά μέρη είναι φαντασμαγορικές και οι ανέσεις που παρέχουν αρκετά καλές ενώ για τα αξιοθέατα ποικίλουν ανάλογα με την πόλη που θα επισκεφτείς. Η βιοποικιλότητα στις συγκεκριμένες περιοχές είναι αυξημένη και τα θαλάσσια είδη (ψάρια, θηλαστικά) που συναντάς εκεί είναι σπάνια και μπορείς να κολυμπήσεις και μαζί τους χωρίς κανέναν κίνδυνο.

Από την άλλη μεριά το κόστος είναι αρνητικός παράγοντας όπως γνωρίζουμε καθώς αυτό το «σπορ» είναι πιο ακριβό σε σχέση με κάποια άλλα.

Γενικότερα, η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στη περιοχή, απαιτεί τη δημιουργία υποδομών, τόσο στο θαλάσσιο περιβάλλον, όσο και στα σημεία εισόδου και εξόδου.

4. Φορέας διαχείρισης

4.1. Σύνομη περιγραφή του φορέα

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είναι μια από τις δεκατρείς περιφέρειες της Ελλάδας. Διοικητικά περιλαμβάνει τα νησιώτικα συμπλέγματα των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με έδρα την Ερμούπολη της νήσου Σύρου. Η Περιφέρεια έχει συνολική έκταση 5.286 τετραγωνικών χιλιομέτρων και καλύπτει το 4% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η Περιφέρεια διαιρείται σε 13 περιφερειακές ενότητες, περισσότερες από οποιαδήποτε περιφέρεια στη χώρα, στις οποίες υπάγονται οι 33 δήμοι της.

4.2. Υπάρχουσα εμπειρία

- Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ήταν ο κύριος δικαιούχος των παρακάτω έργων:
 - ✓ «ΑΚΤΗ»- «ΑΚΤΗ- Διαμόρφωση και Πιλοτική Εφαρμογή Σχεδίων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης στη νήσο Ρόδο (Ελλάδα) και στην Κύπρο» του Προγράμματος Ελλάδα Κύπρος 2007-2013. Το έργο είχε ως στόχο τη διαμόρφωση των Σχεδίων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών (ΣΟΔΠΖ) για τις περιοχές χωροθέτησης του έργου.
 - ✓ «Gastronomy Net- Ολοκληρωμένες δράσεις για την ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού μέσω της ανάδειξης της τοπικής διατροφικής παράδοσης, της αξιοποίησης των τοπικών προϊόντων και της προώθησης της τοπικής κουζίνας της Δωδεκανήσου και της Κύπρου» του Προγράμματος Ελλάδα Κύπρος 2007-2013. Στόχος του έργου ήταν η προβολή και η προώθηση της τοπικής διατροφικής παράδοσης και των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων σε άμεση σχέση και συνάρτηση με την τουριστική ανάπτυξη, προκειμένου οι περιοχές παρέμβασης να καθιερωθούν ως γαστρονομικοί προορισμοί.
 - ✓ «ΕΝΕΡΓΕΙΝ- Βιώσιμη Ενεργειακή Ανάπτυξη σε Περιφερειακό, Διαπεριφερειακό και Διασυνοριακό Επίπεδο» στο πλαίσιο των στρατηγικών έργων του Προγράμματος Ελλάδα Κύπρος 2007-2013. Το στρατηγικό έργο ΕΝΕΡΓΕΙΝ στόχευε στην αξιοποίηση των μεγάλων προοπτικών για την προαγωγή μιας αρμονικής, ισόρροπης και βιώσιμης ενεργειακής ανάπτυξης σε περιφερειακό, διαπεριφερειακό και διασυνοριακό επίπεδο.
- Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αποτελεί επίσης μέλος του εταιρικού σχήματος των έργων:

- ✓ «SIROCCO -Βιώσιμος διαπεριφερειακός παράκτιος τουρισμός και θαλάσσιος τουρισμός κρουαζιέρας μέσω συνεργασίας και κοινού σχεδιασμού» του Προγράμματος INTERREG MED.
- ✓ «ALTER ECO -Εναλλακτικές τουριστικές στρατηγικές για την ενίσχυση της τοπικής βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης μέσω της προώθησης της μεσογειακής ταυτότητας» του Προγράμματος INTERREG MED. — «NAYS -Αξιοποίηση Ναυτιλιακών Πληροφοριών στη Διαλειτουργικότητα Εφοδιαστικών Αλυσίδων Προμηθευτικής και Εξυπηρέτησης της Κρουαζιέρας» του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG V-A Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020.

5. Οργάνωση φορέα διαχείρισης

Ο φορέας διαχείρισης του Παραγωγικού / Καταδυτικού πάρκου ασκεί αποκλειστικά και μόνο τη διαχείριση, οργάνωση, επίβλεψη, προστασία και εκμετάλλευση του πάρκου, ως επισκέψιμο υποβρύχιο χώρο αναψυχής και δεν παρέχει υπηρεσίες καταδύσεων αναψυχής, που παρέχονται αποκλειστικά από τους παρόχους καταδυτικών υπηρεσιών. Ο φορέας διαχείρισης του παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου επιτρέπεται να παράγει και να εμπορεύεται σχετικό με το πάρκο ενημερωτικό, διδακτικό, πληροφοριακό και τουριστικό υλικό, σε έντυπη, φωτογραφική, ηλεκτρονική ή άλλη μορφή, καθώς και να εισπράττει ανταλλάγματα για την παραχώρηση δικαιωμάτων επαγγελματικής φωτογράφισης ή κινηματογράφησης εντός του χώρου του πάρκου ή δημόσιας χρήσης του ονόματος, των διακριτικών σημάτων και εν γένει στοιχείων του πάρκου εντός και εκτός αυτού σε συνδυασμό με το όνομα και τα εν γένει χαρακτηριστικά των αποδεκτών της υπηρεσίας αυτής.

Κατ' εξαίρεση, ο φορέας διαχείρισης μπορεί να απαγορεύει προσωρινά ή μόνιμα την είσοδο στο πάρκο σε συγκεκριμένο πάροχο καταδυτικών υπηρεσιών αναψυχής ή επισκέπτη, σε περίπτωση επανειλημμένης παραβίασης του νόμου, της απόφασης παραχώρησης και των κανονισμών λειτουργίας και ασφαλείας του πάρκου.

Κατ' εξαίρεση, ο φορέας διαχείρισης μπορεί να απαγορεύει προσωρινά ή μόνιμα την είσοδο στο πάρκο σε συγκεκριμένο πάροχο καταδυτικών υπηρεσιών αναψυχής ή επισκέπτη, σε περίπτωση επανειλημμένης παραβίασης του νόμου, της απόφασης παραχώρησης και των κανονισμών λειτουργίας και ασφάλειας του πάρκου.

6. Παρεχόμενες υπηρεσίες

Η λειτουργία του παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου, θα δίνει τη δυνατότητα στα αδειοδοτημένα καταδυτικά κέντρα, να παρέχουν το σύνολο των υποβρύχιων υπηρεσιών, όπως εκπαίδευση καταδύσεων, ενοικίαση εξοπλισμού και καθοδηγούμενη κατάδυση, στη περιοχή του καταδυτικού πάρκου.

❖ Πάροχος Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής

Εισάγεται η έννοια του Παροχέα Καταδυτικών Υπηρεσιών Αναψυχής ως το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει μια ή περισσότερες από τις υπηρεσίες εκπαίδευσης αυτοδυτών και χορήγησης πιστοποιητικών εκπαίδευσης σύμφωνα με το πρόγραμμα του Οργανισμού ο οποίος τον εξουσιοδοτεί, οργανωμένης – καθοδηγούμενης κατάδυσης, εκμίσθωσης καταδυτικού εξοπλισμού.

Γενικότερα, οι υπηρεσίες που δύναται να παρέχονται από τα οργανωμένα καταδυτικά κέντρα, αφορούν τα παρακάτω (αφορά πρόγραμμα εκπαίδευσης, σύμφωνα με τη PADI):

Πιστοποιήσεις:

1. Discover diving
2. Open water diver
3. Advanced open water diver
4. Rescue diver
5. Enriched air diver
6. Digital underwater photographer
7. Deep diver
8. Basic free diver
9. IDC staff instructor

Και μια σειρά από ειδικότητες, όπου θα προσφέρονται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα, στα καταδυτικά κέντρα.

Οι καταδύσεις αναψυχής με αυτόνομη αναπνευστική συσκευή συγκαταλέγονται ανάμεσα στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες δραστηριότητες αναψυχής στο κόσμο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της PADI, πιστοποιούνται περισσότερα από 900.000 άτομα το χρόνο, ενώ υπάρχουν πάνω από 25 εκατομμύρια πιστοποιημένοι δύτες. Επίσης αυξάνει και ο αριθμός των τουριστών που επιδίδονται σε καταδύσεις αναψυχής σε παραθαλάσσια θέρετρα, οι λεγόμενοι resort divers. Αυτό το ενδιαφέρον για τον υποβρύχιο κόσμο έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη μιας ιδιαίτερης μορφής τουρισμού, του καταδυτικού ή υποβρύχιου τουρισμού.

Αυτόνομη κατάδυση (“SCUBA Diving”) είναι η κατάδυση με χρήση αυτόνομης υποβρύχιας αναπνευστικής συσκευής (“Self-Contained Underwater Breathing Apparatus”).

Η Αυτόνομη Κατάδυση αποτελεί περισσότερο δραστηριότητα αναψυχής παρά αθλητική δραστηριότητα, με την έννοια ότι δεν είναι ιδιαίτερα απαιτητική σε επιδόσεις, αν και φυσικά η καλή φυσική κατάσταση συνεισφέρει στην ασφάλεια αλλά και σε μεγαλύτερη απόλαυση του βυθού. Μας επιτρέπει να ψυχαγωγούμαστε

εξερευνώντας για μεγάλο χρόνο σε κάθε «βουτιά» (σε σχέση με την ελεύθερη κατάδυση), έναν γενικά δυσπρόσιτο για τον άνθρωπο χώρο, με απaráμιλλη ασφάλεια και ασύγκριτη με το παρελθόν ευκολία που εξασφαλίζει ο σύγχρονος εξοπλισμός και οι εξελιγμένες διαδικασίες και πρωτόκολλα ασφαλείας.

Είναι γνωστό ότι το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας του πλανήτη μας (σχεδόν τα 3/4!) καλύπτεται από τον Ωκεανό και τις μικρές ή μεγάλες, ανοικτές ή κλειστές θάλασσες. Ακόμη και σήμερα, το περιβάλλον του βυθού χαρακτηρίζεται από τέτοιες συνθήκες που εμποδίζουν την απρόσκοπτη επίσκεψη του ανθρώπου σε μεγαλύτερα βάθη, κυρίως αλλά όχι μόνο, λόγω της υψηλής πίεσης από την μάζα της υδάτινης στήλης, της έλειψης ελεύθερου οξυγόνου, της έλλειψης φωτός σε μεγάλα βάθη, χαμηλών θερμοκρασιών, ωκεάνιων ρευμάτων και πολλά άλλα. Αυτά είναι όμως που κάνουν την επίσκεψη σε αυτό το περιβάλλον μοναδική, μια απίστευτη εξερεύνηση, μια δραστηριότητα με ιδιαίτερο αίσθημα επίτευξης και εμπειρίες που μπορούν να εκτιμήσουν μόνο όσοι έχουν μοιραστεί την ίδια εμπειρία.

Αντίθετα με την συνηθισμένη ιδέα ότι είναι ένα κενό μπλε και μονότονο πράγμα το οποίο μπορεί να καταπίνει αέναα τα σκουπίδια μας χωρίς συνέπειες, ο βυθός της θάλασσας, ιδιαίτερα σε μικρά σχετικά βάθη (έως περίπου 30 μέτρα), είναι πολύχρωμος και γεμάτος ζωή και ακόμη δεν έχει εξερευνηθεί παρά ένα μόνο μικρό τμήμα του! Μέχρι σήμερα μόνο ένα μικρό ποσοστό 5% περίπου έχει χαρτογραφηθεί και ερευνηθεί με κάποια σημαντική ακρίβεια και σχετικά πλήρως, εκτός από τις υπόλοιπες δυσκολίες όταν φτάνουμε ακόμη και σε μεσαία βάθη (από 50μ. και πιο βαθιά), δεν διαθέτουμε ιδιαίτερα πολύ χρόνο για εξερεύνηση λόγω πολλών οργανικών αλλά και τεχνικών περιορισμών. Εκτός από την κατάδυση σε μικρά βάθη για αναψυχή όπου μπορούμε να παραμένουμε για μέχρι περίπου μια ώρα (ανάλογα με τις συνθήκες), το να εξερευνάς τα μεγάλα βάθη είναι περίπλοκο, απαιτεί εξειδικευμένες τεχνικές και ειδικό και ακριβό εξοπλισμό.

Είναι πολύ σημαντικό για την παγκόσμια οικολογία και κατά συνέπεια τους παγκόσμιους διατροφικούς πόρους – και άρα την επιβίωση των ανθρώπων, το γεγονός ότι ο ωκεανός κατέχει το 90% του ζωτικού χώρου του πλανήτη! Εκτός από την επιφάνεια που καταλαμβάνει, μην ξεχνάμε ότι στην θάλασσα τα πλάσματα ζουν και κινούνται σε τρεις διαστάσεις, δηλαδή «στοιβάζονται» σε περισσότερα επίπεδα. Ένα αντίστοιχο παράδειγμα θα ήταν ένα δωμάτιο με ένα στρώμα από κιβώτια ίδιων διαστάσεων που καλύπτουν το δάπεδο του (η «Ξηρά»), σε σύγκριση με ένα ίδιο δωμάτιο με πολλά στρώματα από όμοια κιβώτια που έχουν στοιβαχθεί και καταλαμβάνουν και τον υπόλοιπο «κάθετο» χώρο του και είναι πολλαπλάσια στην ίδια επιφάνεια (ο «Ωκεανός»).

Στον Ωκεανό, μαζί με τις λίμνες και τους ποταμούς, λαμβάνει χώρα και ένα μεγάλο μέρος της συνολικής παγκόσμιας φωτοσύνθεσης (συνολικά 36%). Και γνωρίζουμε όλοι την σημασία της φωτοσύνθεσης, που μέσω της δέσμευσης και μετατροπής της ηλιακής ενέργειας υποστηρίζει την βιομάζα και άρα τροφοδοτεί την ζωή στον πλανήτη (άμμεσα - αυτότροφοι οργανισμοί, έμμεσα - ετερότροφοι οργανισμοί). Ακόμη, το ελεύθερο (στοιχειακό) οξυγόνο υπάρχει διαλυμένο στο νερό και είναι

μεγαλύτερη η διαλυτότητα όσο χαμηλότερη είναι η θερμοκρασία του νερού. Επομένως τα κρύα βάθη των ωκεανών και τα νερά των πολικών περιοχών (με λιγοστό και πιο βαθιά μηδενικό φως αλλά με την ανάδευση από τα ωκεάνια ρεύματα), υποστηρίζουν πολύ μεγαλύτερη πυκνότητα ζωής, εξαιτίας του μεγαλύτερου ποσοστού διαλυμένου οξυγόνου.

❖ **Μεσόγειος Θάλασσα**

Η Μεσόγειος επιτυγχάνει έναν απaráμιλλο συνδυασμό ήπιου, ευχάριστου κλίματος, πολυποίκιλης ακτογραμμής, πλούσιας ιστορίας και ενδιαφέροντος μείγματος πολιτισμών, καθιστώντας την ένα από τα πιο ενδιαφέροντα μέρη στον κόσμο. Η ακτογραμμή της υπήρξε λίκνο πολιτισμών διαμέσου των αιώνων και τα γεμάτα ζωή νερά της έχουν εμπλουτισθεί με ναυάγια των σημαντικότερων ιστορικών περιόδων, πλέον αιώνιες χρονοκάψουλες. Σήμερα η Μεσόγειος είναι πιθανότατα ο πιο δημοφιλής τουριστικός προορισμός στον κόσμο, δεδομένου του μεγέθους της, ελκύνοντας περίπου το ένα τρίτο των διεθνών τουριστών. Και λογικό είναι: το ταξίδι στην Μεσόγειο αποτελεί μια εξερεύνηση στους λαούς, στην ιστορία, στην γαστρονομία, στη θάλασσα, στην ίδια τη ζωή!

Η Μεσόγειος είναι μια ασφαλής θάλασσα με ήπιο κλίμα και υδρογραφικά χαρακτηριστικά (έλλειψη ισχυρών παλιρροϊκών ρευμάτων, υψηλές θερμοκρασίες νερού, ορατότητα κάτω από την επιφάνεια κτλ.) που επιτρέπουν τις καταδύσεις ολοχρονικά.

7. Βιωσιμότητα – χρηματοοικονομική ανάλυση

7.1. Παραδοχές επιχειρηματικού σχεδίου

Η ανάλυση που αφορά τη βιωσιμότητα και τη χρηματοοικονομική ανάλυση του επενδυτικού σχεδίου, βασίζεται στις παρακάτω παραδοχές:

1. Από τη λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής δεν αναμένονται έσοδα από εισιτήρια εισόδου και περιήγησης στο πάρκο.
2. Το σύνολο των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων θα χρηματοδοτηθεί από πόρους της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.
3. Οι προβλέψεις βασίζονται σε στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, του έτους 2019.
4. Γίνεται η γενικότερη παραδοχή ότι κατά τη λειτουργία του περιβαλλοντικού πάρκου, η επίδραση του COVID – 19 θα είναι η ελάχιστη.
5. Το ποσοστό πληρότητας του περιβαλλοντικού πάρκου, ακολουθεί το γενικό ποσοστό πληρότητας, της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2019, που αφορούν το τουρισμό.
6. Η φέρουσα ικανότητα του περιβαλλοντικού πάρκου είναι 100 δύτες ημερησίως.

7. Το σύνολο των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, θα παρέχεται από τους τοπικούς πιστοποιημένους καταδυτικούς πάροχους.

8. Εκτιμάται ότι οι πάροχοι υποβρύχιων καταδύσεων μπορούν να υποστηρίξουν ανά ημέρα 6 βουτιές από ομάδες των 6 ατόμων. Για διπλές βουτιές, 2 ομάδες των 12 ατόμων, ανά ημέρα. Για τη δραστηριότητα, δύτε επιφανείας (snorkeling), 40 άτομα, ανά ημέρα.

9. Η εποχική διάρκεια λειτουργείας, του πάρκου θα είναι 6 μήνες το έτος, από Απρίλιο μέχρι Οκτώβριο.

10. Οι συνολικές επισκέψεις ανά μήνα υπολογίζονται ως το γινόμενο της μέγιστης φέρουσας ικανότητας του πάρκου, ανά ημέρα, επί το ποσοστό της πληρότητας, επί 30 ημέρες ανά μήνα.

11. Σε βάθος δεκαετίας, αναμένεται μια ετήσια αύξηση, στην επισκεψιμότητα, κατά 3%, ανά έτος.

12. Δεν είναι εφικτή η πρόβλεψη οικονομικών αποτελεσμάτων καθώς και η ανάλυση ευαισθησίας, καθώς δεν προβλέπονται έσοδα από τη λειτουργία του πάρκου.

7.2. Επισκεψιμότητα – Πληρότητα

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται μια εκτίμηση της πληρότητας (%) του περιβαλλοντικού πάρκου. Αυτή βασίζεται στην ετήσια τουριστική πληρότητα του 2019, όπως έχει καταγραφεί από την ΕΛΣΤΑΤ, για το έτος 2019. Εκτιμάται μια εύλογη ετήσια άνοδος, κατά 3%, για την επόμενη δεκαετία. Επίσης, η λειτουργία του πάρκου αναμένεται να ακολουθεί τη τουριστική περίοδο, των 6 μηνών.

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

ΜΕΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ										
ΜΗΝΑΣ	ΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΜΑΡΤΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΜΑΙΟΣ	53,2%	54,8%	56,4%	58,1%	59,9%	61,7%	63,5%	65,4%	67,4%	69,4%
ΙΟΥΝΙΟΣ	74,4%	76,6%	78,9%	81,3%	83,7%	86,2%	88,8%	91,5%	94,2%	97,1%
ΙΟΥΛΙΟΣ	81,8%	84,3%	86,8%	89,4%	92,1%	94,8%	97,7%	100,6%	103,6%	106,7%
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	84,5%	87,0%	89,6%	92,3%	95,1%	98,0%	100,9%	103,9%	107,0%	110,3%
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	74,2%	76,4%	78,7%	81,1%	83,5%	86,0%	88,6%	91,3%	94,0%	96,8%
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	41,5%	42,7%	44,0%	45,3%	46,7%	48,1%	49,6%	51,0%	52,6%	54,1%
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΜΗΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ: (ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΣΗΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ / ΜΗΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ)	68,3%	70,3%	72,4%	74,6%	76,8%	79,1%	81,5%	84,0%	86,5%	89,1%
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Πίνακας: Εκτίμηση της μέσης μηνιαίας πληρότητας

Στο παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται μια εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας του παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου, ανά ημέρα. Βασίζεται κυρίως στη μέγιστη δυναμικότητα των ανθρώπων που μπορούν να διαχειριστούν με ασφάλεια, οι πάροχοι των θαλάσσιων δραστηριοτήτων.

	ΜΟΝΗ ΒΟΥΤΙΑ	ΔΙΠΛΗ ΒΟΥΤΙΑ	SNORKELING	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	36	24	40	100

Πίνακας: Εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας του πάρκου, ανά ημέρα

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

Στο παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται η εκτίμηση της επισκεψιμότητας, σε πλήθος ατόμων. Ουσιαστικά, από τις συνολικές αφίξεις, εκτιμάται ότι ένα μικρό ποσοστό, λιγότερο του 1%, θα επισκεφτεί το παραγωγικό/καταδυτικό πάρκο, και θα εκτελέσει κάποια θαλάσσια δραστηριότητα.

	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΜΑΙΟΣ	1.596	1.644	1.693	1.744	1.796	1.850	1.906	1.963	2.022	2.082
ΙΟΥΝΙΟΣ	2.232	2.299	2.368	2.439	2.512	2.587	2.665	2.745	2.827	2.912
ΙΟΥΛΙΟΣ	2.454	2.528	2.603	2.682	2.762	2.845	2.930	3.018	3.109	3.202
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	2.535	2.611	2.689	2.770	2.853	2.939	3.027	3.118	3.211	3.308
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2.226	2.293	2.362	2.432	2.505	2.581	2.658	2.738	2.820	2.904
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	1.245	1.282	1.321	1.360	1.401	1.443	1.487	1.531	1.577	1.624
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΙΚΑ/ΕΤΟΣ	12.288	12.657	13.036	13.427	13.830	14.245	14.673	15.113	15.566	16.033

Πίνακας: Εκτίμηση των ετήσιων και μηνιαίων επισκέψεων

Παραδοτέο: 6.2.2 «Επιχειρηματικό Σχέδιο»

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μεταβλητές	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	Μάρτιος	πρίλιος	Μάιος	Ιούνιος	Ιούλιος	Αύγουστος	Σεπτέμβριος	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	Αφίξεις Ημεδαπών	20.276	26.072	38.536	51.354	55.885	74.836	94.438	110.505	68.022	38.561	21.614	28.194
	Αφίξεις Αλλοδαπών	10.773	11.677	24.800	237.053	686.196	900.738	968.839	986.965	846.084	421.354	18.041	15.403
	Αφίξεις Σύνολο	31.049	37.749	63.336	288.407	742.081	975.574	1.063.277	1.097.470	914.106	459.915	39.655	43.597
	Εκτιμώμενο % δυτών					0,22%	0,23%	0,23%	0,23%	0,24%	0,27%		
	Διανυκτερεύσεις Ημεδαπών	47.228	54.781	84.834	150.230	159.567	220.866	315.727	440.784	202.494	108.399	50.347	55.789
	Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών	25.540	26.916	67.624	1.164.383	3.418.366	4.851.382	5.724.617	5.893.144	4.832.876	2.583.658	65.505	47.767
	Διανυκτερεύσεις Σύνολο	72.768	81.697	152.458	1.314.613	3.577.933	5.072.248	6.040.344	6.333.928	5.035.370	2.692.057	115.852	103.556
	% Πληρότητα Κλινών	8,3	9,7	10,3	25,1	53,2	74,4	81,8	84,5	74,2	41,5	6,7	8,7
	Ποσοστό (%) συνολικών διαθέσιμων κλινών όπου αναφέρονται τα στοιχεία	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2019													
	Ποσοστό (%) πληρότητας κλινών	Ποσοστό (%) συνολικών διαθέσιμων κλινών όπου αναφέρονται τα στοιχεία											
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΥ	61,3	100,0											
ΔΗΜΟΙ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΗΣ	61,6	100,0											
ΔΗΜΟΙ ΣΥΜΗΣ ΚΑΙ ΧΑΛΚΗΣ	43,7	100,0											
ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ	28,4	100,0											
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2019													

Πίνακας: Στατιστικά δεδομένα έτους 2019 από ΕΛΣΤΑΤ.

Χρηματοδοτικό σχήμα

Το έργο θα χρηματοδοτηθεί σε ποσοστό 100% κατά την υλοποίησή του από το επιχειρησιακό πρόγραμμα INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ 2014 – 2020.

Η λειτουργία του παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου, αποτελεί μια ενέργεια κοινής ωφέλειας. Συνεπώς η λειτουργία της δεν αποφέρει έσοδα, ενώ θα απαιτεί τη συνεχή χρηματοδότηση, από τη τοπική αυτοδιοίκηση μετά τη λήξη του Προγράμματος.

Λειτουργικές δαπάνες έργου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	
Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ, ΘΑ ΑΝΑΤΕΘΕΙ ΣΕ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ. ΣΥΝΕΠΩΣ ΔΕΝ ΠΡΟΒΛΕΠΟΝΤΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΟΣΤΗ.	
ΕΞΟΔΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ	15.000,00 €
ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ, ΜΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΜΠΑΝΙΕΣ, ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ, ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ	
ΚΟΣΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	20.000,00 €
ΓΙΑ ΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ, ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΜΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΛΑΒΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΛΚΕΘΕ, ΟΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΘΑ ΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	
ΚΟΣΤΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ (ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ)	10.000,00 €
ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 3 ΥΠΟΒΡΥΧΙΕΣ ΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ. ΌΛΕΣ ΟΙ ΚΑΜΕΡΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ (ΣΤΑΘΕΡΑ) ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΒΥΘΟ (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΕ ΒΑΘΟΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 30 ΜΕΤΡΩΝ) ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ. ΘΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΙΝΗΣΗΣ ΕΙΤΕ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΙΤΕ ΣΤΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΘΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΥΝ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΒΙΝΤΕΟ. ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΘΑ ΑΝΑΜΕΤΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ. ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ, ΟΙ ΚΑΜΕΡΕΣ ΘΑ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΦΑΚΟΥ. Η ΑΝΑΜΕΤΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ Η ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΘΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΔΥΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (ROUTER) ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΘΑ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙΤΑΙ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΘΑ ΦΕΡΕΙ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΠΑΝΕΛ ΕΤΣΙ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΤΑΙ Η ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ: €10.000 ΥΠΟΔΟΜΕΣ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΥΦΑΛΩΝ ΜΕ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ: €250.000	
ΣΥΝΟΛΟ	
	45.000,00 €

Διαχρονική πρόβλεψη οικονομικών αποτελεσμάτων χρηματοροών

Η καθαυτού λειτουργία του περιβαλλοντικού πάρκου, παράγει αποκλειστικά χρηματικές εκροές. Αυτό διότι η λειτουργία δεν αποφέρει έσοδα. Τα έξοδα, δεν αναμένεται να έχουν διαχρονικές διαφοροποιήσεις, από τα αρχικώς προβλεπόμενα.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας ή ανάλυση μεταβελτιστοποίησης εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζεται η βέλτιστη λύση από την εντός ορισμένων ορίων μεταβολή:

- των συντελεστών της αντικειμενικής συνάρτησης
- των δεξιών μελών των περιορισμών

Όσον αφορά τα χρηματοοικονομικά δεδομένα, μας ενδιαφέρει κατά πόσο η μεταβολή των συντελεστών επηρεάζει το παραγόμενο κέρδος.

Στη περίπτωση της λειτουργίας του περιβαλλοντικού πάρκου, η δραστηριότητά του δεν αποσκοπεί στη παραγωγή κέρδους, αλλά κοινωνικού και περιβαλλοντικού οφέλους. Συνεπώς η ανάλυση ευαισθησίας, δεν έχει εφαρμογή.

8. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με την ανάλυση S.W.O.T. το κύριο πρόβλημα είναι ότι οι φορείς δεν έχουν μια εποικοδομητική και συνεχή συνεργασία μεταξύ τους. Επιπρόσθετα η έλλειψη πάρκων για καταδύσεις δεν ευνοεί στην ανάπτυξη και η Πολιτεία πρέπει να κινητοποιηθεί προς αυτήν την κατεύθυνση. Ακόμα τα ναυάγια που υπάρχουν θα πρέπει να αξιοποιηθούν σωστά έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενδιαφέρον για εξερεύνηση, τα σπήλαια και οι λίμνες να μπορέσουν να γίνουν τόποι καταδυτικής αναψυχής με την βοήθεια καταδυτικών κέντρων. Στην S.W.O.T. ανάλυση που πραγματοποιήθηκε βρέθηκε ότι υπάρχει πρόβλημα βιοποικιλότητας, δηλαδή η χαμηλή χλωρίδα και πανίδα της θάλασσας σε σχέση με άλλους καταδυτικούς προορισμούς τόσο της Ευρώπης όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό μας δίνει ακόμη πιο μεγάλο έναυσμα για τη δημιουργία ενός παραγωγικού/καταδυτικού Πάρκου, όπου θα αναβαθμίσει την χλωρίδα και πανίδα της θάλασσας. Ένα άλλο πρόβλημα που βλέπουμε στις «Απειλές» είναι ο ανταγωνισμός που υπάρχει. Η αναβάθμιση των ήδη υπάρχων και η δημιουργία νέων υποδομών είναι απαραίτητο για πιο ασφαλή χρήση, όπως η δημιουργία μαρίνων για την πιο εύκολη μετακίνηση. Η διαφήμιση είναι ένα στοιχείο που λείπει για την προώθηση της περιοχής στο εξωτερικό και για την πρώτη γνωριμία που πρέπει να έχουν οι επισκέπτες με τον βυθό. Η κατασκευή τεχνητών υφάλων σε συνδυασμό με την απαγόρευση της αλιείας σε εκείνες τις περιοχές θα παίξει σημαντικό ρόλο, τόσο στην ανάπτυξη της βιοποικιλότητας, όσο

για την προσέλκυση δυτών με σκοπό να επισκεφθούν τους πλούσιους θαλάσσιους βυθούς.

Ένα από τα δυνατά σημεία της περιοχής είναι ότι οι δύτες που επισκέπτονται πρώτη φορά το νησί μένουν αρκετά ικανοποιημένοι με τις δυνατότητες που τους προσφέρει το νησί, τόσο για διασκέδαση, όσο και με τις καταδύσεις που κάνουν, με αποτέλεσμα να επιλέγουν ξανά το νησί για τις διακοπές τους, αλλά και για τις καταδύσεις τους. Το μόνο που χρειάζεται είναι πιο πολλά θαλάσσια αξιοθέατα. Η δυνατότητα ενός θαλάσσιου παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου θα είναι ένα πολύ «δυνατό σημείο», εφόσον θα υπάρξει σωστή χρήση και εκμετάλλευση του παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου, με διπλό όφελος, πρώτον θα είναι ένα σημαντικό βήμα στην ανάπτυξης της βιοποικιλότητας και δεύτερον θα βοηθήσει στην προσέλκυση αυτού του είδους τουρισμού. Τεχνικά προβλήματα δεν υπάρχουν ιδιαίτερα στην δημιουργία ενός παραγωγικού/καταδυτικού πάρκου, παρα μόνο το κόστος συντήρησης και ότι πρέπει να περάσουν κάποια χρόνια για να αναπτυχθεί η βιοποικιλότητα εκείνης της περιοχής. Το παραγωγικό/καταδυτικό πάρκο θα είναι μπορούσε να είναι η αρχή για τη δημιουργία και άλλων σχετικών πάρκων τέτοιου είδους.

Τα «Δυνατά σημεία» της περιοχή και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται υπερέχουν σημαντικά από τις «Απειλές» και τα «Αδύνατα σημεία» και η ανάπτυξη του οικοσυστήματος της θαλάσσιας περιοχής, αλλά και του καταδυτικού τουρισμού είναι εφικτή, αρκεί να υπάρξει κινητοποίηση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Από την πλευρά του κράτους να υπάρξει ευελιξία της νομοθεσίας σε αυτό τον τομέα, η συνεργασία των φορέων και από την πλευρά των καταδυτικών κέντρων να δημιουργηθούν πακέτα προσφοράς με χαμηλό κόστος και να προωθηθούν με διαφημιστικές καμπάνιες στο εξωτερικό.

Συνοπτικά:

1. Απαιτείται στενή συνεργασία όλων των φορέων, για τη συνέχιση της λειτουργίας του πάρκου.
2. Δημιουργία πλωτών εγκαταστάσεων καθώς και υποδομών στα σημεία εισόδου και εξόδου.
3. Δημιουργία στοχευμένης διαφημιστικής καμπάνιας.
4. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εκμετάλλευση της Ρόδου ως δυνατό Brand name, για τη προσέλκυση επισκεπτών.
5. Οι ενέργειες προστασίας του περιβάλλοντος θα επιφέρουν τη θαλάσσια αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.